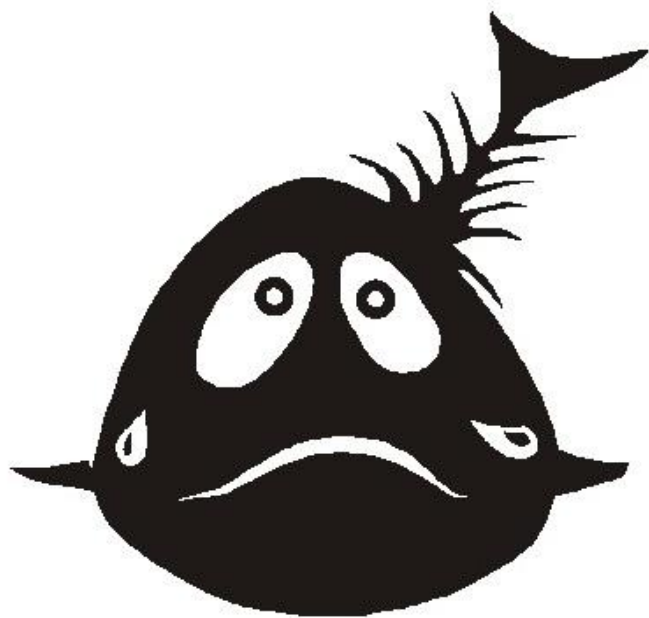

VINT-I-DOS ANYS DEL GRUP DE DEFENSA DEL TER

MANLLEU, 2011

Quan haureu tallat l'últim arbre,
quan haureu enverinat l'últim riu,
quan haureu matat l'últim animal,
us adonareu que el diner no es menja.

SITTING BULL

Agraeixo en primer lloc a la gent del GDT pel seu suport i la informació que m'han aportat, molt especialment a en Toni Ballús, en Rafa Garrido, en Pere Dot, en Jesús Soler, en Toni Mas, en Xevi Crosas i en Sergi Solà. També a les persones que m'han dedicat una estona del seu temps per esbrinar la repercussió social del GDT tot responnent les entrevistes. Al meu tutor, l'Albert Pedro, per la paciència i per haver-me orientat en aquest treball. La Maria Dot, una ajuda indispensable pel treball i finalment a la gent que ha estat a prop meu durant aquests mesos i que m'han donat suport en tot moment.

ÍNDIX

1. Introducció.....	5
2. El Ter i el GDT.....	7
2.1.- El riu Ter.....	7
2.2.- El GDT.....	8
3. El naixement del GDT.....	9
4. Com s'organitza.....	11
5. Cronologia.....	12
6. Activitats rellevants.....	39
6.1.- La defensa del riu.....	39
6.2.- El Cas Puigneró.....	40
6.3.- L'embarcador del Ter.....	43
6.4.- Estudi de les fonts.....	44
6.5.- Els horts comunitaris ecològics.....	46
6.6.- Projecte camins.....	47
6.7.- La defensa del territori.....	48
6.8.- Camp de treball.....	49
7. El GDT i l'ecologisme a Catalunya.....	51
8. Repercussió social del GDT.....	54
8.1. Persones enquestades.....	54
8.2. Conclusions de les enquestes.....	58
9. Perspectives de futur.....	60
10. Valoració personal.....	61
11. Bibliografia.....	63
12. Annex.....	66
12.1. Entrevistes per la repercussió social del Grup de Defensa del Ter.....	66
12.1.1- Agustí Danés.....	66
12.1.2- Joan Cuyás.....	70
12.1.3- Lluís Muntal.....	71

12.1.4- Miguel Sánchez.....	73
12.1.5- Narcís Prat.....	74
12.1.6- Ramon Espadaler.....	75
12.1.7- Salvador Milà.....	76
12.1.8- Toni Coromina.....	78
12.1.9- David Serrat.....	79
12.2. Entrevistes a la gent del GDT.....	81
12.2.1- Toni Ballús.....	81
12.2.2-. Rafa Garrido.....	90
12.2.3- Toni Mas.....	94
12.2.4- Xevi Crosas.....	98
12.2.5- Sergi Solà.....	104
12.2.6- Jesús Soler.....	110
12.3. Acudits sobre el GDT.....	111
12.4 Documents del GDT.....	112

1. INTRODUCCIÓ

Des de ben petita, el Grup de Defensa del Ter ha estat present a la meua vida i ho ha estat perquè els meus pares m'han ensenyat a viure de cara al riu, m'hi duïen a participar en les seves activitats i això ha fet que veiés aquest grup amb interès. Sempre m'ha cridat l'atenció que els actes que feien per protestar eren animats i s'hi feia comèdia, això em divertia alhora que participava en una protesta sense gairebé adonar-me'n. L'Embarcador del Ter crec que ha estat un dels millors recursos per acostar la gent al riu, ja que gràcies a ell he passat llargues tardes d'estiu al costat del riu tot gaudint del paisatge i d'una bona companyia. Els primers anys que existia, ens trobàvem allà amb amics dels meus pares i, amb els seus fills jugàvem a amagar-nos rere els arbres o donàvem un volt amb piragua pel riu, i algú de nosaltres sempre acabava xop de cap a

peus. Ara, en canvi, m'he fet gran i tot ho veig diferent. Les tardes a l'embarcador s'han allargat fins a les nits i el GDT que em servia per passar bones estones m'ha canviat totalment la visió de l'organització. Les tardes que he ajudat a tancar sobres per enviar les cartes als socis, m'han fet veure que el GDT, a part de l'ampli ventall de socis que té, hi ha moltes persones involucrades que el fan tirar endavant.

He escollit fer el treball de recerca sobre el Grup de Defensa del Ter perquè he considerat que els seus 20 anys d'existència era un bon moment per fer un estudi sobre el seu recorregut, tot i que des de llavors han passat dos anys i actualment el grup n'ha fet 22. A més, com que el conec des que era petita, és una organització que em crida molt l'atenció i crec que quan hagi acabat el treball el meu coneixement del GDT serà molt més ampli del que tenia de bon principi.

Foto 1: Manifestació a Barcelona contra el transvasament de l'Ebre Font: arxiu GDT.

Tinc com a objectiu conèixer més a fons la seva història, saber què va fer moure un grup de gent a fer una associació per defensar el riu Ter i intentar esbrinar quina repercussió social ha tingut a Osona i també fora de la comarca. Vull saber cap a on vol anar el Grup, si els objectius que s'havien plantejat al principi continuen sent els mateixos al cap de vint-i-dos anys.

Crec que és important estudiar la repercussió social que el moviment ha tingut a la comarca per analitzar l'impacte que ha causat l'abans i el després de la creació del GDT. Per això em proposo fer una sèrie de preguntes, les mateixes en cada cas, a diferents persones de diferents oficis que hagin tingut relació amb el Grup en una època i així comparar la petjada que ha deixat.

Per tal de conèixer la història del GDT em proposo elaborar una cronologia dels vint-i-dos anys del moviment mitjançant la consulta a l'hemeroteca i analitzar tots els articles publicats que hi estan relacionats. Per saber què va impulsar la creació del grup entrevistaré les persones que el van crear. També parlaré amb les que han estat al capdavant de l'organització fins ara i les que actualment lideren el grup.

També em proposo de saber l'opinió de persones de diferents edats, de diferents sectors socials i de diferents ideologies per saber la seva opinió sobre el Grup.

Començo amb il·lusió aquest estudi perquè tot i els anys que fa que conec el Grup de Defensa del Ter i que sempre ha estat molt pròxim a mi, aprofundiré per saber-ne tot el que m'he proposat de manera que parlaré amb molta gent relacionada amb aquest Grup però que alhora es troben en àmbits molt diferents. Crec que aquest treball serà interessant perquè, a part de veure-hi el recorregut que ha fet el GDT al llarg d'aquests vint-i-dos anys, s'hi veurà reflectida l'opinió de la gent que està dins del grup, els que el van fundar, i també els que a partir d'ara el portaran al capdavant.

2. EL TER I EL GDT

La contaminació del riu Ter és el fet que va motivar la creació del GDT. El GDT, com el seu nom indica, treballa entorn el riu Ter i, tot i que els seus objectius han anat canviant durant els anys, la defensa del riu ha estat la seva raó de néixer.

2.1. EL RIU TER

El riu Ter neix a uns 2.400 metres d'altitud entre les muntanyes del Puigmal i el Costabona dins al terme de Setcases (Ripollès), on també hi neixen el Freser i el Segre. La carena d'aquestes muntanyes és important perquè fa de barrera pels vents humits de l'est i l'oest procedents de la Mediterrània i això garanteix un elevat grau de precipitacions, sobretot al vessant meridional.

Gràcies a la diferència de pluges entre els vessants, els canvis de substrat geològic i els forts canvis d'altituds a curtes distàncies, fan que el paisatge sigui molt ric. Compta amb una gran part d'espècies que només creixen en aquestes muntanyes com és el cas, per exemple, del tritó pirinenc, i moltes plantes pirinenques assoleixen aquí el seu límit de distribució oriental. Tot i això, com passa en altres capçaleres de rius, les estacions d'esquí, juntament amb les obres d'urbanització i d'accesos que hi van associades, han malmès el paisatge. Les estacions d'esquí són el perill més gran per a la conservació dels espais d'alta muntanya; es creen de manera descontrolada sense cap respecte a l'entorn. Per construir-les s'han de talar grans masses forestals de gran valor ecològic i això repercuteix en l'augment de la superfície descoberta a l'erosió. El turisme d'estiu també és un perill per al paisatge perquè s'hi realitzen activitats lesives pel medi com el motociclisme il·legal de muntanya o de 4x4 als prats alpins.

Foto 2: Naixement del riu Ter a Ulldeter (2220m) Font: Núria Ballestar

El riu transcorre per les comarques del Ripollès, d'Osona, la Selva, el Gironès i el Baix Empordà fins a desembocar al Mediterrani, a l'Estartit. En total fa un recorregut de 208 quilòmetres.

Segueix a grans trets dues trajectòries ben diferents: nord-sud (des del naixement fins al nord de la plana de Vic, a Manlleu) i oest-est (fins a la desembocadura). Això el diferencia de la resta de rius pirinencs catalans.

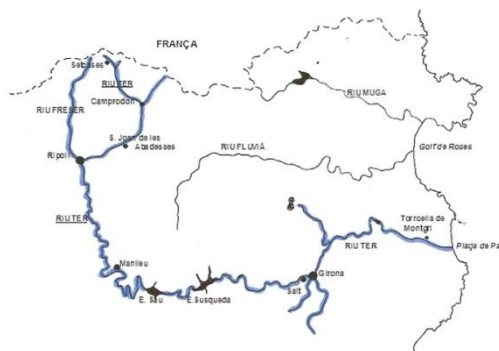

Foto 3: Recorregut del riu Ter.

És un riu molt aprofitat. Hi ha un gran nombre de fàbriques que funcionen totalment o supletòriament amb les seves aigües.

Té instal·lada, a la capçalera, la central hidroelèctrica de Tregurà però, és a les Guilleries on s'han construït grans centrals: la de Sau amb un pantà de 177 hm³; la de Susqueda amb un de 223m³; la de Pasteral amb un de 2hm³. En canvi, el regadiu hi és poc important: de 26.013 ha previstes, a la seva conca, només se'n reguen 6425.

2.2. EL GDT

El Grup de Defensa del Ter és una associació constituïda per un conjunt de ciutadans preocupats per la degradació dels nostres rius. Va néixer l'any 1989 amb l'objectiu de recuperar la vida i l'entorn de la Conca del Ter. A partir de l'interès pel riu i de la preocupació per totes les problemàtiques que hi fan referència, el GDT ha ampliat l'àmbit de la seva actuació a multitud de termes relacionats amb el medi ambient. Actualment el seu àmbit d'actuació territorial va més enllà de la Conca de Ter. En aquests moments l'entitat té més de 600 socis i sòcies de totes les edats i d'una extracció social molt àmplia. El GDT es mou entre dos eixos fonamentals: la difusió del

coneixement de l'entorn i la reivindicació. Al llarg dels anys s'han succeït els actes reivindicatius, les denúncies, les xerrades, els "Bici-Ter", les caminades, les "llunes del Ter", els horts, els camps de treball, les assemblees, les reunions... Per damunt de tot, el que ha prevalgut sempre ha estat el convenciment que el projecte del GDT havia de ser, i és, un projecte "positiu", un projecte de pau que lluita pel respecte a la vida de les persones, de la natura, del planeta...

El grup està format bàsicament per voluntaris, tot i que hi ha dos assalariats.

Foto 4: Logotip del GDT
Font: arxiu GDT

3. EL NAIXEMENT DEL GDT

Fa 25 anys el riu Ter era una claveguera a cel obert. La gent de Manlleu, de Torelló, de Ripoll i, en general, de la conca del Ter, estava indignada. Va ser a partir d'aquesta indignació que un grup de persones es van reunir. Era gent provinent de la Coordinadora Pacifista d'Osona, gent de la JOC (Joventut Obrera Cristiana) i altra gent a títol individual. Les primeres reunions es van fer al local de CCOO de Manlleu i després a l'escola Casals-Gràcia del mateix poble. Això va fer moure automàticament a més i més gent preocupada per l'estat del riu. Es van començar a fer manifestacions i a sensibilitzar la població. L'espurna de la indignació d'aquest grup de gent va ser la gran mortaldat de peixos que hi ha haver al pantà de Sau al 1989. A partir d'aquí neix el grup de Defensa del Ter, en un moment en què molta gent es va unir a la crida.

Tot i que a l'inici del grup no hi havia un president, a mesura que anava creixent es varen adonar que havia d'haver-hi una mica d'organització. Dins d'aquesta organització calia un equip que fes les funcions de direcció de l'organització i evidentment un cap que fes les funcions de president, tot i que tots els components de l'equip compartien responsabilitats.

El principal objectiu pel qual va néixer el GDT va ser aconseguir poder tornar-nos a banyar al riu Ter, i si aquest objectiu s'assolia el grup ja no tindria raó de ser. Però a partir d'aquest objectiu tan impulsiu, aviat es van adonar que els problemes són molt més complexos. Van veure que tot i que ens poguéssim banyar al tros de riu que tenim al nostre poble, podríem haver desubicat les empreses que embrutaven el tros de riu a un altre tram, o haver tret tota la brutícia i haver-la enviat al poble del costat.

A partir de l'objectiu que el GDT es va plantejar al principi de manera impulsiva de tornar-nos a banyar al riu, en van sortir d'altres més complexos:

- a. Aconseguir poder tornar a tenir el riu Ter i tots els seus afluents nets de contaminació i gaudir de tots els beneficis que un riu com el Ter ha donat al llarg de la història.
- b. Aconseguir l'apropament de tota la societat a un medi natural tan especial com són els nostres rius.
- c. Organitzar campanyes de sensibilització sobre els problemes de contaminació que pateix la conca del Ter.
- d. Elaborar diferents estudis que serveixin de base per conèixer més bé els nostres rius i dels seus afluents.
- e. Denunciar totes aquelles accions que contradiguin les normatives legals en matèria d'aigües fluvials, concretament abocaments incontrolats per part de qualsevol persona, empresa o institució.
- f. Exigir a les diferents administracions (ajuntaments, consells comarcals, conselleria de Medi Ambient,...) el compliment de les diferents normatives sobre sanejament de les aigües de Catalunya.

4. COM S'ORGANITZA

El Grup de Defensa del Ter és una associació constituïda per un conjunt de ciutadans i com a grup es necessita uns mínims democràtics i de participació. Un cop a l'any es fa l'assemblea de socis, on hi assisteixen un 15% del total. Actualment n'hi han uns 600. A l'assemblea anual s'hi revisen les activitats realitzades l'any anterior, es revisen els comptes i es discuteixen temes sobre el futur de l'entitat i cap on ha de seguir durant l'any que es presenta. Allà també es decideix un òrgan que representa els 600 socis, la junta. Aquesta es reuneix cada dos mesos i està formada pel president, el vicepresident, el tresorer, el secretari i quatre o cinc vocals. Ara també hi ha la junta ampliada que s'hi reuneixen, a part dels membres de la junta, com a mínim un representant de cada secció del territori. Es troben les seccions de l'Alt Ter (Ripollès), la del Lluçanès, la d'Osona i la del Baix Ter. Actualment la d'Osona i el Ripollès són les que són més actives. A l'hora de tractar activitats concretes hi ha les comissions, com la de camins, la comissió de les fonts que recull les analítiques de cada any i la campanya "*Per una plana viva*" que tracta el tema del territori. Moltes vegades un membre del grup pot formar part de més d'una comissió o de la mateixa junta. També es fa una reunió setmanal, als dilluns, on hi assisteixen unes set o vuit persones en què decideixen qüestions més del dia a dia del que passa al voltant.

El primer president del GDT va ser en Toni Ballús, al 1999 va passar a ser en Rafa Garrido i finalment al 2005 en Jesús Soler, que és el president actual. La seva funció dins el GDT és una cosa una mica simbòlica i a vegades és qui ha de donar la cara davant la premsa. No hi ha un termini de durada en el temps de ser president.

Al GDT hi ha dos treballadors assalariats que es mantenen amb uns sous a mitja jornada que procedeix dels socis. De fet, el propòsit del GDT ha estat subvencionar-se amb la quota dels socis, tot i que de vegades alguns ajuntaments pacten ajuts per activitats concretes com en el cas del manteniment de camins. Sempre s'ha intentat que el grup funcioni amb les quotes per qüestió d'independència, ja que no volen estar lligats a l'hora de criticar o denunciar coses que ells creuen que perjudiquen el medi ambient.

5. 22 ANYS DE GDT. CRONOLOGIA

1989

- **Febrer:** Neix el Grup de Defensa del Ter, un moviment ciutadà per a la defensa dels nostres rius. S'elegeix com a president en Toni Ballús.
- **Febrer:** Es fa una pintada a Manlleu, al mur del riu, a prop del Pont de Can Molas: "Rius de pena".
- **Abril:** Se celebra la Rua Automobilística (corrua de cotxes i motos amb banderoles reivindicatives) que surt de la plaça Fra Bernadí de Manlleu, passa per Roda, Vic, Sant Hipòlit, Torelló i acaba a Manlleu. Té l'objectiu de donar a conèixer el Moviment de Defensa del Ter i denunciar la contaminació dels rius. Se celebren les exèquies del Riu Ter. Va ser seguida per més de cent cotxes i una vintena de motos que lluien un llaç negre en senyal de dol.

Foto 5: Rua automobilística 1989.
Font: arxiu GDT.

Al final de la rua, a causa de la celebració a Manlleu de la trobada de gegants

Foto 6: la rua automobilística al seu pas per Manlleu. Font: arxiu GDT.

i per problemes d'horari, la corrua de cotxes es va desfer sense poder fer l'entrada a la plaça de Manlleu com era previst. Malgrat tot, i després del ruixat que va aturar l'activitat, els participants es van concentrar sense els cotxes al mig del recinte on uns representants dels organitzadors van llegir un manifest.

- **Juny:** Es lliura el diploma “Guarra del Ter” a l’empresa Diftersa de Manlleu que dies enrere havia deixat anar al riu “accidentalment” detergent concentrat mentre feien un transvassament. El mateix divendres també se celebra un acte a la sala auditori de la Caixa de Pensions de Manlleu sota el lema “Rius per no plorar”, en què hi participen diversos tècnics en la matèria com Narcís Prat, Joan Armengol o Manel Pijuan.

Foto 7: El president Toni Ballús lliura el diploma.
Font: arxiu GDT.

- **Juny:** Es fa una exposició itinerant sobre l’estat de degradació del Ter.

- **Novembre:** S’embolica simbòlicament el pont romànic de Vic per preservar-lo de la contaminació. Sobre el plàstic pengen dues pancartes: la primera anuncia “Rius per plorar” i la segona “Salvem el riu!”. Sobre el pont s’hi va

Foto 8: Pancarta que van penjar al pont romànic de Vic.
Font: arxiu GDT.

aplegar prop d’un centenar de persones i representants dels diversos mitjans de comunicació comarcals i barcelonins, a més de TV3, que a la nit del dissabte va emetre un petit reportatge de l’acte en el telenotícies nit. Es fa l’entrega del segona diploma “La guarra del Ter” al Gremi de Pellaires de Vic.

1990

- **Abril:** Es fa una xerrada informativa a Sant Quirze de Besora sobre el Pla de Sanejament del riu a càrrec de membres del GDT.
- **Maig:** El Grup de Defensa del Ter queda inscrit en el registre d'associacions de la Generalitat de Catalunya.
- **Maig:** L'Alfred Rodríguez Picó fa una xerrada amb el tema "És que el temps està canviant?" al Casal de Torelló.
Al mateix mes es fa una exposició a Torelló i a l'Esquirol sobre l'estat del Ter i el retard en l'aplicació del Pla de Sanejament.

1991

- **Gener:** El GDT participa a la Fira de Reis de Manlleu. En un estand el grup informa sobre la contaminació dels rius per excés de fems i es proposen possibles vies per solucionar el problema. Aprofitant la visita del conseller Joan Vallvé el dia de la inauguració, el GDT fa entrega, a ell i a l'alcalde de Manlleu i president del Consell Comarcal, Joan Usart, d'un manifest en què es denuncia la greu problemàtica que afecta els rius de la comarca i en què es demana a la Junta de Sanejament i a les administracions locals, "que es posin de veritat a la feina".
- **Maig:** Es fa el primer Bici-Ter. Recorregut en bicicleta per diferents indrets d'Osona sota el lema "Posa't en forma defensant la natura" per tal de reivindicar que les diferents administracions tinguin més en compte la situació dels rius. En total hi participen 107 bicicletes i 6 cotxes. Durant el recorregut es fa entrega del segon i tercer diploma de la "Guarra

Foto 9: Bici-Ter 1991. Font: arxiu GDT.

del Ter”, un a Puigneró i a les granges de la zona de Sorreig, i l’altre per a les pelleres de Vic.

El jutjat número 3 de Vic sol·licita una fiança de 25 mil pessetes al GDT per tal que es pugui constituir com a part en el procés per presumpte delictes ecològic que se segueix contra l’empresa Puigneró..

- **Octubre:** Es fa la primera assemblea de socis del GDT.
- **Desembre:** Hi ha un debat a Ripoll sobre l’estat del Ter convocat per la Taula Cívica del Ripollès amb la presència de membres del GDT .

1992

- **Febrer:** Es fa una roda de premsa per tal de presentar la “Campanya de Socis”. Personatges diversos s’adhereixen al GDT: Miquel Martí i Pol, El Último de la Fila, Sau, Francesc Mauri, Narcís Prat, Emili Teixidor, Sopa de Cabra i Josep Maria Flotats.
- **Abril:** Es constitueix el GDT al Ripollès.
- **Maig:** Se celebra el segon Bici Ter sota el lema “Pedala pel Ter” que organitza juntament amb el Club Ciclista Manlleuenc, JOC, MIJAC, GEM, Agrupament Escolta de Torelló i el Consell de Jovent de Manlleu.
- **Juny:** El setmanari Ausona lliura al GDT el guardó “Osonencs de l’any” junt amb altres grups i entitats per la seva notable activitat i per tenir com a objectiu fer més habitable el nostre entorn.

Foto 10: Cartell del II Bici Ter
Font: arxiu GDT

- **Juliol:** Es fa el concert “Rock i Ter” a Manlleu amb 40 grups d’Osona, organitzat juntament amb el grup 12+1.
- **Juliol:** Es fa la primera edició del Bici Ter a Ripoll sota el lema “Pedalem pels nostres rius”.
- **Octubre:** hi ha el cicle de xerrades sobre Indústria i Medi Ambient adreçades a treballadors de la comarca d’Osona, organitzat per CCOO i realitzades per membres del GDT.
- **Octubre:** A l’Assemblea General de Socis a Les Codines de Sora, s’acorda posar en funcionament el telèfon del Ter: un contestador automàtic per deixar-hi missatges i denúncies. La problemàtica de les minicentrals hidroelèctriques de la part alta del Ter és un tema de seguiment pel GDT i s’estudia l’evolució i el funcionament de les depuradores existents i les que s’estan fent. Finalment s’estudia la possibilitat que el GDT tingui un programa de ràdio setmanal a Ràdio Manlleu. El manlleuenc Toni Ballús continua com a president del grup, mentre que al Ripollès el president passa a ser Miquel Romero.

Foto 11: telèfon verd. Font: arxiu GDT.

1993

- **Maig:** Barberia “Puig i Neró”. Es fa una afaitada col·lectiva aprofitant l’escuma de la riera del Sorreig, contaminada per l’empresa tèxtil Puigneró.

- **Juny:** el GDT denuncia Filatures Llaudet per un abocament al Ter. També es fa el III Bici Ter, que a partir d'aquest any se celebrarà coincidint amb el "Dia Mundial del Medi Ambient".

Foto 12: La barbería Puig i Neró Font: arxiu GDT.

- **Novembre:** Hi ha la inauguració de les depuradores de Manlleu i Ripoll. El GDT lliura al President Pujol una carta on exposa la política de pedaços de la Generalitat en el tema del medi ambient.

1994

- **Febrer:** Es fa un partit de futbol a la llera del riu Freser, entre Ripoll i Campdevàrol, per tal de denunciar els trams secs al llarg de la conca.

A l'acte de protesta s'hi van sumar el diputat Pere Jordi Piella, l'alcalde de Campdevàrol, regidors de Ripoll i Campdevàrol, el

Foto 13: Partit de futbol a la llera del riu Freser.
Font: arxiu GDT.

- vice-president de l'Agrupació d'Estudi i Millora dels Salmònids (AEMS) i el president dels pescadors de Campdevàrol.
- **Març:** Es fa una taula rodona a Manlleu sobre "Reindustrialització i Medi Ambient" amb la participació de Joan Domènec Ros, catedràtic d'ecologia,

Pere Girbau, alcalde de Vic, Mariano Aragon, de CCOO i Joan Rovira, de l'Associació d'Empresaris de Manlleu.

- **Juny:** Se celebra el IV Bici Ter.
- **Agost:** Es fan esports d'aventura al riu Gurri per denunciar-ne la sequera i la contaminació amb el lema "Engurrina't".
- **Octubre:** A l'assemblea general es fa una reestructuració de la junta directiva.
- **Novembre:** es fa el judici i la condemna de l'empresa Colomer Munmany S.A. de Vic per contaminar greument el Mèder, afluent del Ter.

1995

- **Abril:** Sota el lema "*Hi ha corrent que mata*" s'organitza un concurs de pesca seca just a la primera minicentral de la Conca del Ter, al terme municipal de Setcases, al Ripollès. L'acte és organitzat conjuntament amb l'AEMS.

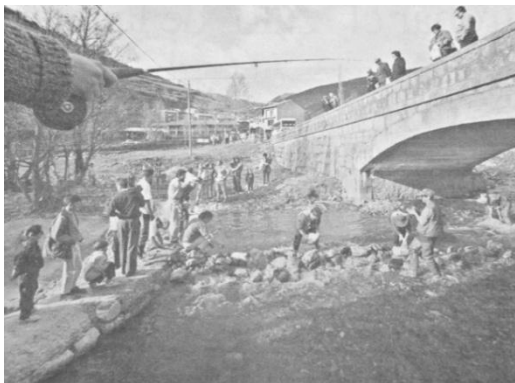

Foto 14: Concurs de pesca. Font: arxiu GDT.

- **Juny:** Es fa un altre Bici Ter amb el lema "El Bici Ter es mou per Sau. Aquest any anem amb barca".
- **Setembre:** Es fa la festa de l'escuma. Acte ludico-reivindicatiu a la sortida de la "depuradora" de Vic. Organitzat conjuntament amb el Truc-A.E. Guillem de Montrodon de Vic.

Foto 15: Festa de l'escuma. Font: arxiu GDT.

- **Octubre:** Es fa l'edició del llibre "El Ter, un riu per viure-hi". L'acte de presentació és presidit per l'Honorable Conseller de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, Sr. Albert Vilalta i hi assisteixen 350 persones. El llibre també és presentat a Ripoll, a Girona i a la Universitat de Barcelona. El GDT edita aquest llibre amb la finalitat d'informar i formar l'opinió pública sobre el funcionament del riu Ter, la seva problemàtica i les solucions que cal prendre.

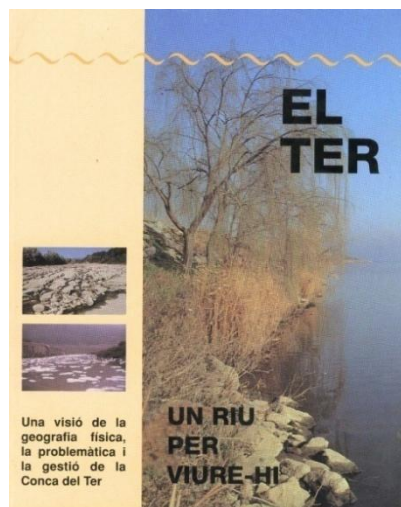

Foto 16: Llibre "El Ter, un riu per viure-hi"
Font: llibre el Ter un riu per viure-hi.

Se celebra l'assemblea anual a Sora, a la finca de Les Codines amb l'assistència d'una seixantena de persones. Durant l'acte es fa un repàs a les diferents activitats que s'han fet durant l'any, es llegeix l'estat dels comptes de l'entitat i es planegen noves idees per relançar el grup. També es parla de la bona acollida que té el llibre "El Ter, un riu per viure-hi". Surten propostes com editar el material didàctic per a les escoles i augmentar el nombre de socis, que ara compta amb 240.

1996

- **Març:** Es denuncia al Parlament Europeu la situació creada per l'excés de purins a la comarca d'Osona. Aquest excés ha comportat la pèrdua de les fonts i de les aigües subterrànies i que en força poblacions fa que tinguin la xarxa d'aigua pública contaminada.
- **Abril:** Es constitueix el GDT al Baix Ter.
Al mateix mes el Grup de Defensa del Ter edita el butlletí "Riu-te'n" i es distribueix gratuïtament entre els socis de l'entitat. L'anàlisi del problema dels purins ocupa bona part del butlletí, on també hi ha un còmic, un reportatge

sobre la riera del Sorreig i una secció titulada “Remember when” on es recorden algunes de les activitats dutes a terme pel GDT en aquest any.

- **Maig:** Es fa un Rèquiem per la mort de les fonts a la font del Desmai (Osona). Acte organitzat conjuntament amb el Truc-A.E. Guillem de Montrodon de Vic i l’Agrupament Escolta de Torelló. Durant l’acte es llegeix un manifest que exigeix la paralització immediata de la construcció de noves granges i la rehabilitació de les ja existents.

Foto 17: Cant del Rèquiem a la Font del Desmai a Folgueroles.
Font: arxiu GDT.

- **Juny:** Es fa la primera Baixada del Ter sota el lema “Enyorem un riu viu per viure-hi”. A peu, amb bicicleta i amb piragua. L’acte va aplegar més de 300 persones.
- **Octubre:** La gent del GDT es prenen un cafè amb llet davant l’empresa làctica Letel de Vic (Osona) per protestar pels continus abocaments al torrent Sant Jaume sense fer cap mena de depuració. Munten cinc taules amb cadires simulant una terrassa d’estiu en què es convida els vianants a prendre un cafè amb llet amb pastes.

1997

- **Gener:** Es constitueix el GDT al Lluçanès.
- **Febrer:** El Tribunal Suprem ratifica la sentència de l’Audiència de Barcelona que condemna l’empresari Josep Puigneró a la pena de 4 anys i dos mesos

de presó menor. És la primera persona a l'estat espanyol que ingressa a la presó per delictes ecològics.

L'empresari també és condemnat, per via de responsabilitat civil, a la reparació dels danys causats a la riera de Sorreig i tornar-la al seu anterior estat de vida. A més, qui ha de gestionar aquesta restauració és el GDT.

El cas ha tingut molta repercussió, fins i tot n'ha parlat *The New York Times* el 18 d'abril.

- **Abril:** Es fa la xerrada-col·loqui a Vic "És compatible el respecte a la natura i la creació de llocs de treball?" Hi intervenen, entre d'altres, Helena Fusté, presidenta de Greenpeace Espanya i J.M. Álvarez, secretari general d'UGT – Catalunya.
- **Juny:** Es fa el Bici Ter i s'inaugura el Camí Vora de Ter entre Manlleu i Roda de Ter. Es pretén que aquest camí vagi des d'Ulldeter fins a la Gola.
- **Juny:** El GDT edita una guia del Camí Vora Ter on es poden trobar referències a la geologia, la fauna, la vegetació de ribera, la història i l'ecologia d'aquest camí; també es parla del camí dels pous i hi figura un mapa de l'itinerari.
- **Juliol:** S'inaugura l'Embarcador del Ter amb una festa davant de la fàbrica de Can Sanglas. S'hi poden llogar piragües i també s'hi instal·la una terrassa-bar i s'hi organitzen exposicions artístiques.
- **Octubre:** Es fa la IX Assemblea. Des del seu naixement el GDT ha presentat 65 denúncies i compta amb 400 socis. S'aprova la creació d'un consell constituït format per un grup de savis en diverses matèries que puguin tenir

Foto 18 : L'embarcador del Ter.
Font: arxiu GDT.

incidència en l'activitat del grup. Té la funció d'assessorar l'entitat abans de prendre qualsevol decisió important.

- **Novembre:** Es fa la primera edició dels Premis Peix i Espina a Torroella de Montgrí. El premi Peix pretén reconèixer a algú o alguna acció favorable de respecte a la natura, i el premi Espina a qui s'hagi destacat per agredir-la.

1998

- **Abril:** Coincidint amb el Mercat del Ram de Vic, es simula el cul d'un porc al túnel de Sant Julià, a l'Eix Transversal, per denunciar una vegada més l'excés de purins, però la intervenció de la guàrdia civil impedeix que aquesta iniciativa es pugui completar.

Foto 19: tram de l'eix on es va simular el cul d'un porc a un túnel. Font: arxiu GDT.

També es posen senyals a l'Eix Transversal, concretament a les entrades dels túnels de Sant Julià i de Fontfreda, i s'hi van col·locar pancartes amb el lema "Com més endins, més purins".

- **Juny:** Coincidint amb el dia Mundial del Medi Ambient s'inaugura "Les Rutes del Sorreigs" amb el Bici Ter. Es va des de la Plana de Vic fins al Lluçanès i hi participen 115 persones.
- **Juliol:** El GDT denuncia l'escàs cabal d'aigua entre Girona i Torroella i evita una mortaldat de peixos. El Ter al seu pas per Torroella va arribar a portar només un cabal de 0,1m³.

- **Novembre:** Es fa el lliurement dels segons premis Peix i Espina a Torroella de Montgrí. Els premis els lliura el director de teatre Albert Boadella. Es concedeix el premi Peix a Ramiro Torró, per la seva constància en la defensa del medi ambient. El premi Espina és per Josep Pujol, propietari de l'estació d'esquí Vallter 2000, per haver realitzat unes obres a Ulldeter que han infringit una sèrie de normatives i causen un notable impacte ambiental.

1999

- **Març:** Dia Mundial de l'Aigua es fa un acte-denúncia a les Lloses per protestar contra l'assecament dels rius per part de les centrals hidroelèctriques sota el nom "Les veus del riu".

Foto 20: Els simpatitzants escolten el riu amb unes orelles gegants. Font: arxiu GDT.

- **Maig:** Jordi Pujol inaugura una de les dues plantes de tractament de purins a la comarca d'Osona a les Masies de Voltregà. El president del GDT, Toni Ballús, li dóna una planta per mostrar els seu desacord amb el projecte sota el missatge: "És més sostenible que la que avui s'inaugura aquí".
- S'inaugura l'Exposició "Rius per Viure".
- Es fa un canvi en la presidència del grup. En Rafa Garrido agafa el càrrec de president.

2000

- **Gener:** Impulsat pel GDT, es constitueix l'Agència de l'Energia d'Osona.
- **Febrer:** Es denuncia l'estat Espanyol davant la Comissió Europea per la contaminació de l'aigua de boca de nombrosos pobles del Baix Ter.
- **Març:** El GDT comença a treballar en l'elaboració d'un catàleg de les fonts de la comarca d'Osona. Es fa un acte reivindicatiu: "La fadrina vol tornar a la font". coincidint amb el Dia Mundial de l'Aigua, a la font de l'Escudella de l'Esquirol (Osona), per reclamar un ús racional de l'aigua degut a l'escassetat que hi havia en aquests últims temps.

- **Maig:** El grup ecologista organitza un acte reivindicatiu coincidint amb el dia Mundial del Medi Ambient on l'entitat es manifesta a favor del petit ramader i demana control sobre els grans industrials del porc.

Foto 21: Acudit del 9 NOU.

Font: llibre Les fonts que tenim. Osona i el Lluçanès.

- **Setembre:** Es fa una passejada per un tram de 80 metres del riu Ritort, ben sec, a Molló. A l'acte i participen 40 persones i, per primer cop, en l'acció hi participa també l'Associació de Pescadors d'Osona (ASPO).

2001

- **Març:** En motiu del dia mundial de l'aigua se celebra a Torelló (Osona) el Dia Mundial del Dissolvent. S'inaugura la drogueria Fuig-Bacó i es convida a la població a presenciar un "miracle" com és que d'un pou d'aigua en sortís dissolvent. Després l'actriu Dolors Collell llegeix el manifest.

- **Maig:** Se celebra la quarta edició de la Caminada del Sorreigs.
- **Juliol:** Conjuntament amb l'Agrupació Astronòmica d'Osona s'organitza a Bellmunt, Sant Pere de Torelló (Osona), una nit astronòmica on s'explica els efectes de la contaminació lumínica on s'hi fa una observació dels estels amb telescopis. Hi participen 50 persones.
- **Agost:** El Grup de Defensa del Ter protesta a Torelló contra la contaminació del pou de l'avinguda dels Esports pel vessament de percloroetilè, un dissolvent que s'utilitza per desengreixar peces metàl·liques, al riu Ges.
- **Octubre:** Se celebra l'assemblea de socis a Montesquiu. L'entitat compta amb 610 socis, i amb una progressió a una mitjana d'un soci nou per setmana.
- **Desembre:** S'organitza una cantada reivindicativa sota el nom d'OSONA CANTA. Una setantena de persones "canten" les excel·lències de quatre empreses que infecten Osona: La Vitri de Torelló, la Planta de Purins de Les Masies de Voltregà, Fervosa de Manlleu i Explasa de Santa Eugènia de Berga. Té lloc al pont de Malianta de Torelló; a la plaça de Gràcia de Manlleu; i davant del restaurant Ca l'Arumí a Santa Eugènia de Berga. A cada un d'aquests llocs es llegeix un manifest sobre les pudors.

Foto 22: "Osona canta" davant de l'església de la Gleva (Osona).
Font: arxiu GDT.

2002

- **Març:** Juntament amb la Plataforma en Defensa de l'Ebre, es participa a la manifestació de Barcelona contra el Pla Hidrològic (PHN). S'hi manifesten amb els lemes "Ni el Ter ni l'Ebre" i "Salvem els nostres rius, el nostre país".

Foto 23: Manifestació a la Plaça Catalunya (Barcelona) contra el transvassament de l'Ebre. Font: arxiu GDT.

- **Abril:** El GDT denuncia un abocament il·legal de purins a tocar del pantà de Sant Boi del Lluçanès. Fa arribar una denúncia a l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA), el Consell Comarcal i l'Ajuntament de Sant Boi, en la qual sol·licita que es procedeixi a investigar l'origen dels purins escampats vora la bassa.
- **Maig:** Es presenten al·legacions al projecte de fer un balneari-complex hotel·ler a Jafre (Baix Empordà) juntament amb els Naturalistes de Girona.
- **Juny:** Gràcies a la implicació del Centre Excursionista Torelló i el Club Excursionista Sant Quirze de Besora s'homologa el Camí Vora Ter com a camí de Gran Recorregut GR-210.
- **Juliol:** La Comissió Europea, amb carta del 19 de juliol del 2002, informa al GDT que després d'examinar totes les informacions que els van enviar sobre la contaminació per nitrats de les aigües de l'aqüífer del Baix Ter, va sol·licitar les observacions de la Generalitat sobre els fets denunciats pel GDT. No havent considerat satisfactòria la seva resposta al dictamen motivat enviat el 26 de juliol de 2001, la Comissió Europea decideix portar el Regne d'Espanya al Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees per vulneració de quatre Directives d'obligat compliment.

Al mateix mes el GDT denuncia l'autorització de 14 noves granges de porcs a Osona.

- **Octubre:** Es presenten al·legacions a l'Ajuntament de Vic per tal que no obri l'empresa McDonald's. Es donen raons de tipus alimentari, mediambientals i laborals.

2003

- **Gener:** Es fa un acte de solidaritat amb Galícia davant la planta de purins de l'Esquirol (Osona) "Una immensa taca que s'estén. Galicia plora, Catalunya també". S'equipara la taca de fuel del Prestige amb la marea negra provocada per l'excés de purins i que s'està estenent per tot Osona i tot Catalunya.
- **Febrer:** Es participa, a Joanetes (La Garrotxa) a la II Marxa "Catalunya camina per la Vall d'en Bas", contra el Túnel de Bracons.
- **Març:** Coincidint amb el Dia Mundial de l'Aigua es presenta un exhaustiu estudi sobre les fonts d'Osona i el Lluçanès, i que és el fruit de la col·laboració de molta gent. L'estudi el fa públic el president del GDT, Rafa Garrido, i dues persones més, les quals són membres de la comissió de les fonts, Oriol Amblàs i Joan Iborra. De les conclusions de l'estudi se'n desprèn que un 90% de les fonts estan contaminades (la més contaminada és la Font dels Enamorats, de Manlleu).
- **Octubre:** Sota el lema: "Connecta el sol a Sant Tomàs" es presenta una de les campanyes més ambicioses que ha fet el GDT en aquests últims anys. Es pretén que tres edificis de l'Associació Sant Tomàs funcionin amb energia solar.

2004

- **Gener:** Es presenten al·legacions contra el projecte d'ampliació de la planta de extracció d'àrids "La Tolosa", a Vallfogona de Ripollès. També presenta al·legacions al nou projecte de central tèrmica de St. Pere de Torelló (Osona) a l'Oficina de Gestió Ambiental Unificada (OGAU) del Departament de Medi Ambient a Barcelona.
- **Març:** Es fa la campanya contra la construcció d'una planta embotelladora a La Vola (Osona). El GDT entrega les més de 1.500 signatures recollides en la campanya que durant els últims mesos s'ha dut a terme per tal de refusar la construcció d'una planta embotelladora d'aigua a La Vola, al terme municipal de Sant Pere de Torelló.
- **Juliol:** S'analitzen més de vint fonts de diferents municipis del Ripollès per determinar-ne els nitrats. Les anàlisis indiquen índexs baixos de nitrats.
- **Novembre:** El Conseller de Medi Ambient i Habitatge, Salvador Milà, visita el Lluçanès i es concerta una reunió amb la gent de la comissió SOS LLUÇANÈS i membres del GDT a les escoles de Santa Creu de Jutglars per parlar de la problemàtica de la Planta de Compostatge Fumanya.
- **Desembre:** En diada propera a les festes de Nadal del 2004 i amb motiu de la Fira de Santa Llúcia de Prats de Lluçanès, la comissió SOS LLUÇANÈS, juntament amb el GDT, organitza una cantada de nades reivindicatives i versionades especialment per a l'ocasió davant l'Ajuntament d'aquesta població, per tal de protestar una vegada més contra la Planta de Compostatge Fumanya.

2005

- Jesús Soler passa a ser el nou president del GDT.
- **Abril:** Es fa la presentació del llibre “Les fonts que tenim. Osona i el Lluçanès” al Museu industrial del Ter, a Manlleu. Hi assisteixen 200 persones i hi actua la Coral Sant Jordi. També es fa una jornada reivindicativa, “Anem al riu”. Organitzat des del GDT, amb la col·laboració d’altres entitats, el diumenge 3 d’abril, i des de diversos punts de la conca del Ter, se celebraren simultàniament una sèrie d’actes d’aproximació al riu i la lectura d’un manifest en favor d’uns rius plens de vida.

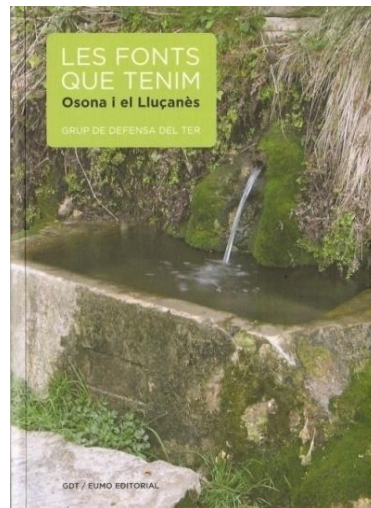

Foto 24: Portada del llibre "Les fonts que tenim. Osona i Lluçanès".
Font: arxiu GDT.

- **Juny:** Es du a terme una manifestació (Sta.Creu de Jutglars-St. Martí d’Albars) amb el lema “Per un Lluçanès net i sa” on més de 500 persones, convocades per la plataforma SOS LLUÇANÈS i el GDT demanen el tancament immediat de la Planta de Compostatge Fumanya per incompliment de les exigències requerides per l’Administració dins el termini establert.
- **Juliol:** Es fa el camp de treball VORA TER’05 amb la finalitat de marcar i rehabilitar el GR-210 (Camí Vora Ter) entre Ulldeter i Sau. Entre altres tasques es fan tasques de manteniment del camí, inspeccions de riu, etc.

Foto 25: Pintada a una de les rescloses del riu Ter.
Font: arxiu GDT.

- Aprofitant el camp de treball, a Vila-seca (Sant Vicenç de Torelló – Osona) es fa una gran pintada en una de les nombroses rescloses que segresten el riu.
- **Setembre:** El Tribunal de Justícia Europeu emet sentència i condemna el govern de la Generalitat per no complir la directiva d'aigües per al consum humà i per no haver fet declaracions d'impacte ambiental a les instal·lacions ramaderes.
- **Octubre:** S'organitza una concentració davant l'escorxador PATEL de Sant Martí Sescorts (L'Esquirol – Osona) amb el lema "Prou residus cap al Lluçanès" per tal de recordar que no n'hi ha prou amb les paraules i que s'ha de passar als fets.

2006

- **Febrer:** Es fa el curs d'iniciació a l'horticultura a Manlleu (Osona).
- **Març:** Es fa una pintada reivindicativa: "Ges, quin trist final" als murs del Ges al seu pas per Torelló (Osona) per reivindicar la importància del bosc de ribera, necessari per a uns rius saludables i demanar l'adequació d'aquest tram urbà per dignificar el riu i fer-lo més accessible a la gent de Torelló. També hi participen la unitat de pioners dels Escoltes de Torelló.

Foto 26: Pintada al mur del riu Ges a Torelló. Font: arxiu GDT.

- **Març:** El GDT rep el Premi Important de les comarques gironines en el marc d'un sopar a Girona. Aquest premi és un guardó que el "Diari de Girona" atorga mensualment a persones o entitats que han destacat pel seu treball a favor de les comarques gironines.

Foto 27: El president del GDT rep el Premi Important. Font: arxiu GDT.

- **Juliol:** Es donen els premis Peix i Espina. El GDT atorga el Premi "Peix" a una llei, el Pla sectorial de cabals de manteniment, i el Premi "Espina" al Conseller de Política Territorial i Obres Públiques, l'honorable Sr Joaquim Nadal i Farrera en el marc d'un sopar popular a l'Embarcador del Ter, a Manlleu (Osona).

Foto 28: Premi Espina any 2006.
Font: arxiu GDT.

- **Desembre:** Es fa un acte espectacular, irònic i reivindicatiu contra el model de societat de consum aprofitant les festes nadalenques. S'organitza amb diverses entitats, com el GDT, Plataforma Solidària de Tona, Veterinaris Sense Fronteres, Assemblea de Joves de Vic. És un acte molt participatiu on unes 200 persones van cantar, van animar una subhasta d'Osona i van plantar cols al mig de la plaça.

2007

- **Maig:** Es fan les jornades “El futur passa pel decreixement?” En 4 sessions entre maig i juny, amb una assistència notable. Es duen a terme unes jornades al voltant de la proposta del decreixement. S’organitzen conjuntament amb el Fòrum de Debats i l’Assemblea de Joves de Vic.
- **Juny:** Es fan les jornades “Anem al riu” a Ripoll. Aquestes jornades organitzades pel GDT es duen a terme a la vila de Ripoll els dies 1, 2 i 3 de juny de 2007 amb la col·laboració de més d’una trentena d’entitats del Ripollès i d’altres indrets de Catalunya.
- **Juliol:** Es fa la campanya contra la construcció d’una nova carretera entre Roda i Torelló (Osona) . Es creu que la creació d’una nova carretera és totalment desmesurada i injustificada. S’al·leguen motius econòmics, ambientals, agraris, paisatgístics, etc. I sobretot d’equilibri territorial.
- **Setembre:** Es fa l’enterrament del riu Mèder amb l’objectiu de posar de manifest el rebuig a les canalitzacions que s’estan fent o s’han fet a diversos rius, amb l’excusa que cal evitar riudes. S’organitza conjuntament amb l’Assemblea Jove de Vic i es calcula l’assistència d’unes 90 persones.

Foto 29: Enterrament del riu Mèder. Font: arxiu GDT.

- **Desembre:** Es fa el “Circ del creixement”. Una denúncia del consum i del creixement esbojarrat, dies abans de Nadal, portat a terme pel Grup de Defensa del Ter i l’Assemblea Jove de Vic.

2008

- **Abril:** Amb el títol “Osona metropolitana? El creixement de la comarca a debat” s’organitza un cicle de 3 xerrades-debat a Manlleu, Vic i Torelló en les quals hi participen el professor Pedro Arrojo, el periodista José Luís Gallego i el professor Narcís Prat.
- **Maig:** Es fa les jornades “Anem al riu” a Ripoll i a Vic. Aquestes jornades es caracteritzen pel seu caràcter reivindicatiu i lúdic.
- **Agost:** Es fa el camp de treball Vora Ges’08. Amb la participació de 14 voluntaris d’arreu del món i la col·laboració de l’Ajuntament de Sant Pere de Torelló es restaura l’emblemàtica Font Santa i es condicionen alguns trams del Camí Vora Ges.

- **Octubre:** Sota el lema “Polígons avui, misèria demà”, es penja una pancarta en un polígon de Gurb (Osona) per tal de denunciar la destrucció del territori de la Plana de Vic. El GDT és denunciat per “usurpació d’immoble” cosa que comporta que el President del GDT hagi d’anar a declarar al Jutjat de Vic.

Foto 30: pancarta penjada pel GDT a un polígon de Gurb.
Font: arxiu GDT.

- **Novembre:** Es fan al·legacions al POUM de Sant Julià de Vilatorça (Osona). Membres del GDT encaputxats entren al·legacions a l’Ajuntament de Sant Julià per tal de denunciar el creixement del poble i sobretot per la forma com s’està tramitant el Pla Urbanístic

- **Desembre:** Té lloc un acte lúdico-reivindicatiu a la ciutat de Vic amb la col·laboració del GDT, la Torratxa i Veterinaris Sense Fronteres d'Osona. Se celebra una rua i una cantada de nades consumistes.
- A Manlleu, conjuntament amb d'altres entitats socials, pagesos i alguns partits, el GDT encapçala una campanya d'oposició al desenvolupament urbà que tan sols a Manlleu suposaria la construcció de 2.273 habitatges nous als camps entre el Poquí i Sant Jaume.

Foto 31: Acte lúdico-reivindicatiu a Vic. Font: arxiu GDT.

- Al mateix mes té lloc una manifestació de rebuig a l'ARE amb la presència d'unes 500 persones.

Foto 32: Manifestació contra l'ARE de Manlleu al 28 de desembre. Font: arxiu GDT.

2009

- **Març:** el GDT participa a la Fira Pica de l'Aigua de Sant Bartomeu del Grau i s'hi instal·la un estand explicatiu amb venda de llibre i es denuncia la deixadesa de la Font dels Traginers de Sant Feliu Sasserra.

- El Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat, impulsor del projecte de l'ARE, anuncia que desestima la construcció de l'ARE de Manlleu davant l'oposició ciutadana i la del mateix ajuntament.
- Finalitza la primera fase d'adequació de les hortes de Can Sanglas gràcies al treball voluntari d'un grup d'hortalans. També es treballa, entre el GDT, el MIT i l'Ajuntament de Manlleu per redactar les bases de cessió d'hortos a particulars que es preveu que culmini amb l'adjudicació de parcel·les al setembre.

- Després de la proposta del Consell Comarcal d'Osona d'instal·lar un aeroport de jets privats a Osona, el GDT emet un comunicat de premsa i intervé públicament en contra. Gràcies també a la contundent reacció dels veïns i de la Unió de Pagesos, l'Ajuntament de Taradell decideix no presentar la seva candidatura i la proposta del Consell Comarcal ha estat desestimada.

Foto33: Acte de protesta contra l'aeroport de jets a Osona.
Font: arxiu GDT

- El Grup de Defensa del Ter posa en marxa la campanya "Endolla't-hi! Per una nova cultura de l'energia". El projecte guanya una dotació del premi Caixa Sabadell 2008 – convocat per l'Obra social de Caixa de Sabadell – i també compta amb la col·laboració de l'Agència Local de l'Energia d'Osona – Consell Comarcal d'Osona.

Foto 34: Logotip de la campanya.
Font: arxiu GDT

- **Juny:** Obre novament l'embarcador del Ter amb la novetat d'apostar pels productes ecològics, de proximitat, artesanals i de comerç just i també s'adquireixen tres barques noves per navegar pel riu.
- El Grup de defensa del Ter – Ripollès (GDT) conjuntament amb “el Centre per a la Sostenibilitat Territorial” (CST) organitza les Jornades “Anem al Riu” a vuit municipis de la comarca del Ripollès durant els mesos de maig i juny. Aquestes jornades tenen com a objectiu apropar la població al riu del seu municipi tot realitzant diferents activitats de caràcter lúdico-educatiu que posin en valor aquests espais fluvials. Les jornades tenen un bon resultat gràcies a la gran participació de la gent.
- **Octubre:** En motiu del 20è aniversari del Grup de Defensa del Ter, se celebra la vintena assemblea anual de socis al teatre casino de Borgonyà, amb un sopar ecològic i amb un final de festa amb música i balls.

2010

- **Febrer:** El curs d'horticultura ecològica que s'havia organitzat a Manlleu i a Montesquiú es trasllada a Torelló per tal de difondre aquesta pràctica. El curs és organitzat conjuntament amb la Calèndula (associació de consumidors ecològics), i amb el suport de l'ajuntament de Torelló. Els alumnes del curs disposen d'una parcel·la per practicar i recol·lectar els propis fruits durant tota la temporada.
- **Març** En el marc de les Jornades tècniques del Mercat del Ram, el Grup de Defensa del Ter i Veterinaris Sense Fronteres organitzen una taula rodona sota el títol: "El sector ecològic. Un futur per al país, un futur per a la pagesia". A la taula hi participen diversos ramaders que produeixen de manera ecològica. L'endemà, el dia 27 de març, el Grup de Defensa del Ter organitza una sortida amb autocar per a visitar dues explotacions de forma ecològica: La granja Ramonich, de porcs en

ecològic a la Vall d'en Bas; i L'hort viu, de producció hortícola ecològica a Manlleu i que fa un sistema de distribució directa als consumidors per evitar intermediaris.

- **Abril:** El camp de treball del 2009 organitzat conjuntament entre el GDT i la Demarcació de Vic de Minyons Escoltes i Guies de Catalunya rep el segon premi Jaume Ciurana pel projecte “La ruta del Sorreigs”, per la tasca d'arranjament i marcatge del sender PR-C46, del camí de Sant Bartomeu i de la Font del Gorg Negre.

Foto 25: Premi Jaume Ciurana 2010.
Font: arxiu GDT.

- **Maig:** El Grup de Defensa del Ter participa a la sisena fira d'entitats a Vic on ofereix informació sobre les diferents activitats en què treballen. El tema central que tracten és l'oposició al macropolígon promogut entre Vic i Folgueroles.
- **Juny:** Se celebra la cinquena caminada vora Ter amb la participació de setze voluntaris controlant-ne el bon funcionament. La caminada recorre la vora del riu des de Sant Quirze de Besora a Torelló amb la finalitat de conèixer els indrets, denunciar afectacions al riu i al medi que l'envolta i apropar la gent al riu. Arran d'aquesta activitat es forma la nova Comissió de Camins del GDT per tal de poder assentar la continuïtat del GR 210 més enllà d'Osona.

- **Juny:** Té lloc la Festa del “Quedem?” que se celebra a Vic. El GDT participa organitzant una prova dins la gimcana que recorre tot Vic per conèixer la comarca d'Osona i algunes de les entitats més rellevants.

Foto 36: Durant la prova organitzada pel Grup de Defensa del Ter. Font: arxiu GDT.

- **Del 4 al 18 de juliol:** Es fa el camp de treball Vora Ter organitzat conjuntament entre la Demarcació de Vic de Minyons Escoltes i Guies de Catalunya i el Grup de Defensa del Ter. Hi participen 20 joves d'entre 14 i 17 anys i fan tasques de millora i manteniment del camí en trams a Manlleu, Roda de Ter, Orís, Sant Quirze o Sant Vicenç de Torelló.

Foto 37: Els participants al camp de treball
Font: arxiu GDT

- **Octubre:** EL GDT avisa a la premsa i a les autoritats d'una fuga de lixivians procedent de la planta de tractament de residus orgànics Fertilizants Voltregà SA., més coneguda com a FERVOSA. Aquest vessament podria haver arribat fins a la riera del Poquí i finalment al riu Ter.

- **Novembre:** L'assemblea anual dels socis es fa a Alpens. Es fa un balanç dels comptes en les diferents activitats que s'han realitzat durant l'últim any. Una de les preocupacions vigents és la pèrdua de socis.

En el debat obert es parla de les pèrdues econòmiques d'enguany a l'Embarcador del Ter i de si el tema dels camins és un objectiu prioritari al grup. També es fan canvis a la junta del GDT i una de les coses que es proposen millorar és el ressò a la premsa, ja que temps enrere sortien molt més.

Foto 38: Assemblea dels socis a l'antiga fàbrica d' Alpens. Font: Núria Ballestar

6. ACTIVITATS RELLEVANTS

En aquest punt del treball, i havent vist ja una cronologia completa de les activitats desenvolupades pel grup ecologista fins avui dia, em proposo aprofundir en aquells fets o moments que han tingut una major transcendència.

A l'hora d'escollir les activitats més rellevants per analitzar-les amb més detall he utilitzat diversos criteris com poden ser el ressò que ha tingut o la perpetuïtat en el temps. També he vist important introduir-hi el tema dels polígons ja que ha estat un pas important pel grup, introduir també la defensa del territori.

D'aquesta manera, les activitats en què aprofundiré a continuació són: La defensa del riu; el cas Puigneró; l'Embarcador del Ter; l'estudi de les fonts; els horts ecològics comunitaris; el projecte camins; la defensa del territori i els camps de treball que són, per aquest ordre, els fets que amb més freqüència han aparegut a la premsa.

6.1- LA DEFENSA DEL RIU

El riu ha estat, com ja he esmentat abans i des del naixement del grup, el seu eix vertebrador. Des d'aleshores la seva lluita s'ha centrat en la defensa del riu Ter. Aquesta lluita no només es basa a denunciar aquells qui incompleixen la llei malmetent l'estat del riu, sinó que alhora proposen activitats i fan projectes per tal de conscienciar la població i apropar-la a la natura per tal que entre tots ens adonem de la realitat dels nostres rius. D'aquesta manera, els ciutadans cada vegada som més conscients que tenim un riu i que de nosaltres en depèn el seu benestar.

Foto 39: Mortaldat de peixos a l'Esquirol (01/09/01)
Font: arxiu GDT

6.2- CAS PUIGNERÓ

El Cas Puigneró és clarament l'activitat del GDT que ha tingut més ressò a nivell de Catalunya, d'Espanya i fins i tot d'Europa. Josep Puigneró era un empresari que tenia una fàbrica de filatures i de tint a la capçalera de la riera del Sorreig, que va a parar al riu Ter. La fàbrica estava a Sant Bartomeu del Grau i contaminava la riera. Tot i que els ajuntaments del voltant i el Grup de Defensa del Ter l'avisaven que allò no es podia fer i no era sostenible, ell no en feia cas. Al final el GDT va decidir denunciar la situació al fiscal general de medi ambient de l'audiència de Barcelona. Per al Grup, el cas Puigneró els va agafar en un temps en què ja havien portat força casos de denúncia a empreses i per tant ja tenien una metodologia a seguir. Segons paraules de qui llavors era el president del Grup, en Toni Ballús "va ser molt dur perquè fins i tot l'entorn que estava més a prop de l'entitat no va entendre que el GDT pogués portar i mantenir una persona a la presó perquè de fet, es van posar estrictes en què nosaltres no demanàvem l'indult a no ser que es complissin una sèrie de coses. Tampoc nosaltres eren qui l'havíem de portar a la presó, sinó que denunciàvem la situació i després les conseqüències les diria la justícia". Dins del GDT hi havia diferents opinions i alguns es preguntaven el perquè no demanaven l'indult i als pobles de l'entorn no es va acabar d'entendre que un grup ecologista fiqués a la presó un empresari ja que hi havia molta gent d'aquí a la comarca que treballava a l'empresa denunciada. En canvi, a nivell de Catalunya i a nivell d'Europa es va entendre perfectament. Hi varen haver diferents països que es van posar en contacte amb el Grup per tal de demanar-los informació. La recuperació de la riera es va encomanar al GDT perquè es va desconfiar de l'administració, de la Generalitat en aquest cas, i es va proposar que el GDT en fos el vigilant.

La sentència del cas Puigneró va tenir dos vessants:

Per una banda, el maltractament als seus treballadors, molts d'ells immigrants il·legals, i per l'altra, l'impacte mediambiental que va causar a la riera del Sorreig. En aquesta última va ser en la que va intervenir el GDT.

El 3 de novembre del 1990 el govern central decideix imposar una multa de setanta-tres milions de pessetes a l'empresa catalana per una infracció greu de les normes laborals en matèria de treball d'estrangers. Aquesta empresa va contractar 73 treballadors, 69 de nacionalitat marroquina, 3 de nacionalitat polonesa i 1 de nacionalitat peruana que no tenien permís de treball. Tenint en compte que aquesta contractació vulnera la legislació en matèria de drets i llibertats dels estrangers a Espanya, i d'acord amb la llei d'infraccions i sancions d'ordre judicial, es va considerar que l'empresa havia incorregut en 73 infraccions laborals qualificades de molt greus, que suposaven una multa d'un milió de pessetes per a cada treballador contractat de forma indeguda.

L'any 1994 el fiscal especial de l'Audiència de Barcelona per delictes contra el Medi Ambient, Josep Joaquim Pérez de Gregorio, acorda, a través de diferents mitjans d'informació, alguns punts del seu escrit d'acusació qüestionant, entre d'altres, la pròpia legalitat de l'empresa que va obtenir l'any 1985, la llicència d'activitats industrials quan Josep Puigneró era alcalde de Sant Bartomeu. A finals del 94 el fiscal Pérez de Gregorio ja havia presentat una nova querella contra Puigneró i Rosa Maria Satorra per un delictes continuat contra la salut pública i el medi ambient, pràcticament en els mateixos termes de la querella datada l'any 90. Segons el fiscal,

Foto 40: Rosa Maria Satorra declara davant el jutge. Assegut, Josep Puigneró.
Font: arxiu Biblioteca de Manlleu.

pel funcionament de la indústria s'utilitzaven aigües provinents de dues captacions il·legals i no es disposava del preceptiu permís per abocar aigües residuals. Tot i que estava funcionant una depuradora des de l'any 79, aquesta no funcionava correctament, per això el fiscal acusava Rosa Maria Satorra. Les aigües residuals que en sortien havien provocat la contaminació de les rieres de la Tuta i del Sorreigs i del mateix riu Ter.

El judici es fa el 3 de maig a l'Audiència Provincial de Barcelona. Josep Puigneró va defensar que la seva depuradora funcionava correctament, tot i que va reconèixer que

no era suficient per impedir la contaminació de la riera. Testifiquen en total 7 persones, entre elles, el gerent de la Junta de Sanejament de la Generalitat. El Grup de Defensa del Ter es presenta com a acusació particular, representat per l'advocat Manuel Font i Font. Entre els testimonis hi havia Joan Miró, alcalde de Santa Cecília de Voltregà, i una de les primeres persones que va denunciar la contaminació de l'empresa. També va declarar la guàrdia civil que, al novembre del 1990, va supervisar la presa d'una mostra d'aigües de la depuradora de l'empresa.

Per a l'acusat demanaven la pena de dos anys, quatre mesos i un dia de presó menor, i una multa de més de dos milions de pessetes. També estava acusada la responsable de la depuradora de l'empresa, Rosa Maria Satorra Dalmases, i demanava la pena d'un any de presó menor i una multa d'un milió de pessetes, pena que era inferior a la que demanava el fiscal. L'empresari ja tenia dues sentències més condemnatòries i sobre el fet que era possible que el condemnessin a presó, el GDT assegurava que això no els interessava, el que volia era que es deixés de contaminar i es reparessin els danys. El Grup denunciava els efectes devastadors de l'empresa a la natura causats pels abocaments contaminants de la riera de la Tuta, que anaven a parar a la

Foto 41: L'empresari Josep Puigneró

riera del Sorreig i després al Ter. A més, s'hi afegien les captacions il·legals d'aigua per part de l'empresa, que havien fet assecar durant la major part de l'any un bon tram de la riera que passava pel terme de Sobremunt. Les conseqüències de la contaminació van ser mortals fins al punt que es van eliminar les condicions de vida animal i vegetal de la conca de la riera del Sorreig. Es tractava d'uns productes cancerígens que posaven en perill la salut de les persones. A més de diversos components químics, els productes que s'abocaven feien que l'aigua actués com a lleixiu, segons informes que havien fet elaborar el Grup de Defensa del Ter.

El 23 juny 1995 Josep Puigneró va ser condemnat a 4 anys i dos mesos de presó. Va estar-hi un any aproximadament. També se'l va multar amb 9,5 milions de pessetes. La responsable de la depuradora, però, va quedar absolta.

6.3. L'EMBARCADOR DEL TER

Al 1996 neix l'Embarcador del Ter. En el seu inici consistia en un lloguer d'embarcacions (piragües) tal com el seu nom indica. Va ser un fet innovador per a la ciutat i en el dia d'avui n'és tot un referent. Tothom sap on és i qui més qui menys ha pogut gaudir d'una bona estona al costat del riu tot acompanyat d'un bon refresc o d'una bona companyia. Els estius allà són plens de vida, només cal

Foto 42: Piragües a l'Embarcador del Ter.
Font: arxiu GDT.

anar-hi una tarda qualsevol. S'hi pot trobar des de la gent gran que passeja, nenes donant un vol amb piragua i joves fent partides de cartes enmig d'un ambient alegre i divers.

Tot va començar fa 14 anys. La zona on es troba actualment l'Embarcador estava molt degradada. Era un lloc on els manlleuencs no veien amb bons ulls i més aviat era evitada. Hi havia una fàbrica en ruïnosa, avui convertida en el Museu Industrial del Ter, i la zona estava malmesa pel pas del temps. L'Embarcador del Ter neix amb el propòsit de donar a conèixer aquell terreny i per acostar la gent al riu. El lloguer de piragües va resultar molt atractiu per Manlleu. Més tard s'hi va posar un servei de bar que ha anat millorant amb el temps. Al cap d'uns anys s'hi va celebrar el "Fes-te jove", que va fer gran part de les activitats a la zona de l'Embarcador.

Foto 43: Foto-denúncia pel baix cabal que tenia el riu Ter al seu pas per l'Embarcador.
Font: arxiu GDT

L'objectiu plantejat al principi s'ha assolit. Ara el que vol el GDT és presentar un model de consum conscient i de territori a través de l'Embarcador i que els productes que venen tinguin una coherència. Actualment els productes són artesans, de comerç just, de proximitat i ecològics i, tot i que no tots compleixen els quatre requisits, la majoria en compleixen un o dos. Entre els seus productes

cal destacar “la llimoneta”, una beguda feta de suc de llimona, sucre, menta i aigua, molt refrescant, que és pròpia de l’Embarcador del Ter.

Al llarg de l’estiu s’hi fan diverses activitats. Les “Llunes de Ter” és tot un referent cultural de les nits del cap de setmana de juliol i agost. Als dimarts d’estiu s’hi fan cantades de taverna. L’entrega dels premis Peix i Espina també se celebren a aquesta zona. S’hi pot trobar el *biblio-riu* per gaudir d’una bona lectura envoltat de natura. L’Embarcador també ha servit d’escenari per a temes de denúncia. N’és un exemple un dia en què el riu baixava amb molt poc cabal, era tan escàs que un grup de gent es va posar a prendre el refresc, amb taula i cadira, al mig del riu.

Però dins del grup hi ha un debat. L’Embarcador ha crescut tant que n’ha tapat els propis objectius. Absorbeix molta organització i molt de capital humà. També costa que la gent s’adoni de qui està realment darrere d’aquest projecte. Mitjançant pancartes, posant el logotip als gots i a través de plafons informatius es fa arribar aquest missatge a la gent. L’objectiu de l’embarcador és difondre l’acostament respectuós al riu i tot i que això es va complint, moltes vegades desborda la pròpia feina del bar, i no es pot dedicar més hores a la feina per a la qual havia estat pensat l’Embarcador del Ter.

Foto 44: L’Embarcador del Ter en una tarda d’estiu. Font: arxiu GDT.

6.4. ESTUDI DE LES FONTS

En aquests darrers decennis, la transformació del sector ramader, a causa de l’increment de productes càrnics, ha comportat profunds canvis ambientals. La gran quantitat de fems generats a les fàbriques porcines i bovines serveixen per adobar els camps de conreu i així augmentar les collites.

Però l'excés de fems als camps també produeix greus desequilibris, tant en la quantitat dels cultius com en el medi, especialment a les aigües subterrànies. Bona part de les fonts properes a les granges i cases de pagès tenen l'aigua dels pous contaminada, no potable. Aquestes aigües presenten alts continguts de nitrats (superiors a 50ml/L, que és el

Foto 45: Acudit sobre la contaminació de les fonts a la comarca d'Osona Font: diari El 9 nou.

màxim permès per la legislació) i microorganismes patògens d'origen fecal. La contaminació dels aquífers és molt perillosa i de vegades aquests fems van a parar a rius o rieres i provoquen l'asfíxia dels éssers vius que hi resideixen i, alhora, creen greus problemes sanitaris.

Cada any, entre els mesos de desembre i febrer, es fan unes analítiques de les fonts de la comarca d'Osona per saber la quantitat de nitrats que conté l'aigua. L'objectiu d'aquestes analítiques és fer-ne un seguiment i després es publiquen per donar-ho a conèixer. A partir d'aquest seguiment es va fer una denúncia el mes de març del 1996

a la Comissió Europea. Aquesta va respondre donant la raó al Grup de Defensa del Ter i va penalitzar l'Estat Espanyol amb una multa i amb el deure de solucionar el problema dels purins.

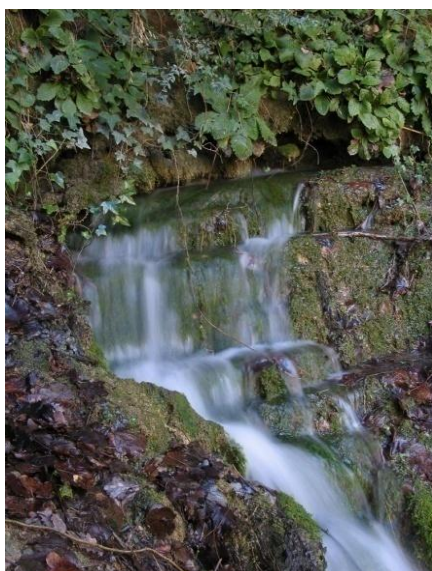

Foto 46: Font d'Orís
Font: Les fonts que tenim.

Amb tota aquesta informació recollida, el GDT va veure interessant reunir-la i donar-li un valor en forma de llibre. Així es va fer el llibre "Les fonts que tenim". El 8 d'abril del 2005 se'n va fer la presentació al Museu Industrial del Ter. Aquest llibre reivindica la figura de les fonts, oblidada per molts de nosaltres. Actualment les analítiques de les fonts es continuen fent per veure'n la seva evolució.

6.5. ELS HORTS COMUNITARIS ECOLÒGICS

El projecte dels horts ecològics va sorgir de la idea d'uns quants membres del GDT, majoritàriament joves. Creien que els era molt difícil accedir a la terra i volien dur a la pràctica la teoria que era possible fer un món millor tot fent un aprenentatge vinculat en els cicles de la natura. L'espai ideal per fer-ho era l'hort. Els horts van néixer en part gràcies a un feina ja feta amb l'Embarcador del Ter, en què ja es començaven a vendre productes ecològics i de proximitat.

Es van reunir i van començar a buscar espais per situar els horts. Fa cinc anys era una època de creixement urbanístic a Manlleu i tot i que destinar una part de terreny a fer

Foto 47: Hort. Font:

<http://calendaridelfaceba.wordpress.com/tag/plagues>

uns horts comunitaris no era una prioritat per a l'ajuntament, van veure amb bons ulls destinar una part de sòl públic perquè fos cultivable per a la gent del poble.

Els impulsors dels horts van anar a parlar amb els responsables del Museu Industrial del Ter, on hi ha actualment els horts. Aquests hi van estar d'acord, però no volien que les terres de l'antiga fàbrica de Can

Sanglas es convertissin en propietat pública i van decidir fer cursos d'horticultura ecològica. Van buscar els professors i al febrer del 2006 es van engegar els cursos. La sorpresa va ser quan, de les trenta places pensades, es van haver d'ampliar fins a 35 i encara va quedar gent amb llista d'espera. Veient l'èxit del projecte, els cursos es van allargar quatre anys més.

Actualment als horts de Can Sanglas hi ha 27 parcel·les d'uns 50m² cadascuna amb un sistema de reg instal·lat voluntàriament per la major part dels hortelans i els impulsors del projecte.

Es va decidir que els horts fossin ecològics ja que controla de manera biològica els paràsits, les herbes adventícies (males herbes) i les malalties. També és una manera d'obtenir els recursos del sòl en quantitat suficient i de qualitat, sense hipotecar la productivitat de la terra i fer malbé el patrimoni medi ambiental comú. Això estava dins del cicle coherent que volien fer: conèixer el que estàs plantant i no dependre d'aliments que han hagut de ser portats de molt lluny, que porten productes químics

per millorar el seu rendiment, combatre les plagues i fer-ne grans quantitats per maximitzar els beneficis.

De fet, al GDT volen que es facin les coses amb seny i amb la dimensió adequada a l'escala del que està fent. No van a maximitzar els beneficis sinó a maximitzar el benestar de les persones millorant la qualitat dels aliments, alhora que

Foto 48: Horts de Can Sanglas Octubre 2010.
Font: Núria Ballestar

millores la qualitat del medi ambient fent aquest tipus d'horticultura.

6.6. PROJECTE CAMINS

Els camins són un dels primers projectes on es va començar a veure com el GDT no només es dedicava a la defensa del riu Ter sinó també al seu entorn. Es va posar en marxa, juntament amb agrupacions excursionistes com la de Torelló o la de Sant Quirze de Besora, amb Paisatges del Ter i es va presentar un projecte a la Diputació i al consorci per a la senyalització vertical del camí.

El projecte "Camins" del Grup de Defensa del Ter n'inclou tres: el Camí Vora Ter, la Ruta del Sorreig i el Camí Vora Ges. Tots tres són senders homologats per la Federació Catalana d'Entitats Excursionistes de Catalunya.

➤ El camí Vora Ter és el GR 210. GR vol dir gran recorregut, que té més de 50 km. Està senyalat amb dues franges horitzontals, una de color blanc i una de color vermell. Va des d'Ulldeter (Setcases) i acaba a l'Estartit. Va ser aprovat per la Federació d'Entitats

Foto 49: Camp de treball Camí Vora Ter al 2010.
Font: Elisabet Lázaro

Excursionistes de Catalunya (FEEC) a través del Comitè Català de Senders al 2002.

➤ La Ruta del Sorreigs és el PR 146 (21 km) i el camí Vora Ges el PR 147 (18 km). PR vol dir petit recorregut i té menys de 50 km. Està senyalat amb dues franges horitzontals, una de color groc i l'altra blanca.

Aquest projecte es financia, en part, amb la col·laboració de quatre ajuntaments: Sant Pere de Torelló, Sant Vicenç de Torelló, Torelló i Vidrà.

La seva finalitat és acostar la gent al riu, denunciar les agressions i fer respectar els cinc metres de servitud de no fer-hi cap construcció. Aquests cinc metres van des de l'aigua fins a la construcció o la privatització, i tot i que pot ser propietat particular, el propietari n'ha de permetre l'accés.

Per al GDT el camí Vora Ter i les activitats que s'hi fan també és una manera per mobilitzar socis i altres persones i aconseguir els altres objectius que ja s'han esmentat.

6.7. LA DEFENSA DEL TERRITORI

Al cap d'uns anys de l'existència del GDT, es varen adonar que si vas estirant del fil, hi ha moltes coses relacionades amb el bon estat del riu ja que no és només un curs d'aigua sinó que va lligat al seu entorn, com les fonts o el mateix territori. D'aquest fil es van adonar que hi havia molts temes encara que s'havien de canviar, i és per això que actualment el tema de la defensa del territori és un dels principals objectius que s'ha plantejat l'entitat. També van veure que l'administració s'hi ha involucrat més i ha endurit la legislació en el tema del riu, tot i que encara queda molt camí per fer. Una de les seves actuacions per a la defensa del territori que ha tingut més ressò ha estat l'oposició a l'ARE de Manlleu. N'hi havia unes 95 de programades a tot Catalunya, però l'entitat es va centrar a la de Manlleu. Aquesta urbanització superava fins i tot les expectatives del mateix ajuntament. En qüestió d'una setmana es van mobilitzar diferents entitats que rebutjaven aquest projecte. Hi havia un binomi d'ecologistes i pagesos de Manlleu, el Casal Boira Baixa i alguna altra entitat. Es va fer un recull de firmes i moltes falques a la radio, sobretot de cara a la manifestació per a l'oposició a

l'ARE. El dia 28 de desembre del 2008 es va fer una manifestació a la plaça Fra Bernadí de Manlleu que va reunir unes 500 persones. No va significar un èxit per al GDT però a partir d'aquest moviment el projecte de la urbanització va quedar endreçat en un calaix. El Grup no descarta que aquest calaix es torni a obrir ja que molts terrenys encara són de la Generalitat i són gestionats per l'INCASOL (Institut Català del Sòl).

Tot i això, el tema del territori en ser més complex que la defensa del riu, és difícil per al Grup de Defensa del Ter trobar gent que li doni suport. En el cas del riu és fàcil fer

Foto 50: acte del mes d'octubre del 2008 a un polígon de Gurb. Font: arxiu GDT

veure a la gent problemes com l'escassetat d'aigua o que aquesta baixa d'un color diferent. El tema del territori és més ampli. És complicat fer veure als ciutadans que el creixement desmesurat no és un progrés com s'havia cregut històricament. També és difícil perquè és més complex; va des de carreteres, infraestructures, línies elèctriques, creixement dels pobles,

etc. Tractar aquests temes concrets ha estat una bona sortida a la dificultat en què s'ha trobat l'entitat. Així han pogut fer veure a una part de la població com certs projectes no són un progrés, com la construcció de grans àrees residencials, algunes carreteres o la construcció de nous polígons, sinó un retrocés.

6.8. CAMPS DE TREBALL

Un camp de treball és una trobada d'un grup de persones, sempre majors de 14 anys, que en relació amb un projecte concret hi combinen el treball del projecte, l'oci i el lleure. Però tot en un entorn de convivència constant. Durant quinze dies casa seva passa a ser en un altre lloc i amb deu, quinze o vint persones més i uns monitors que

coordinen aquests tasques. Té molts objectius, però la finalitat principal és donar a conèixer i impulsar un projecte ja existent. A la línia dels que ha organitzat i participat el Grup de Defensa del Ter hi ha els d'aproximar la gent que durant el seu temps d'oci prefereix fer les seves vacances al medi natural tot implicant-se en alguna mena d'activitat per donar a conèixer i millorar l'estat d'una zona en concret relacionada amb el medi natural.

El GDT hi participa i n'organitza ja que amb els camps de treball s'educa sobre la natura, i aquest també és un dels objectius del Grup de Defensa del Ter. No s'ha treballat exclusivament dins del riu, sinó que també en tot el seu entorn, fins i tot en el seu desenvolupament humà.

Foto 51: Camp de treball Vora Ter 2005.
Font: arxiu GDT.

Des del 2005 els camps de treball que ha organitzat el GDT s'han fet juntament amb la col·laboració dels escoltes perquè aquests també tenen una vessant educativa. Aquests camps de treball són per als joves d'entre 14 i 16 anys o de 15 a 17 i tots es fan entorn del Camí Vora Ter, la Ruta del Sorreig o bé el Camí Vora Ges. També es va fer un camp de treball per a majors d'edat, que era internacional. Hi havia joves de Korea del Sud, de Rússia, d'Eslovènia, de França, de Bèlgica, d'Itàlia, del Marroc, etc. Es va fer un projecte del Camí Vora Ter i recuperar l'espai de la Font Santa. La feina

estava molt ben feta. La Generalitat hi donava suport i estaven molt contents amb aquest estil de camp de treball, no només l'internacional sinó amb els altres. Va demanar si es podien continuar però el GDT ho va exposar a l'assemblea anual dels socis i es va decidir que no, però els escoltes sí que van continuar els camps de treball amb el suport del GDT.

7. EL GDT I L'ECOLOGISME A CATALUNYA

En aquest apartat del treball intentarem veure a grans trets quina ha estat la trajectòria dels moviments ecologistes a casa nostra per tal d'intentar veure en quin context podem emmarcar el Grup de Defensa del Ter tant en els seus orígens com en l'actualitat.

A finals dels anys 70 van aparèixer, davant l'entrada de la nova revolució industrial i les noves tecnologies, els primers símptomes de la crisi econòmica. Van aparèixer nous moviments socials que van plantejar la necessitat de superar el model capitalista, generador de desigualtats i de greus problemes ambientals. A causa d'un gran moviment social que hi va haver al mes de maig del 1968 es van produir canvis estructurals en les societats occidentals que van donar lloc a nous moviments socials que no només criticaven el model capitalista, sinó que proposaven alternatives a noves formes de vida.

Hi va haver un fort augment de la reivindicació ja que, sobretot a les grans ciutats, hi va haver un creixement especulatiu. Associacions de veïns i altres moviments es van moure, de manera més o menys organitzada, per la manca de serveis, equipaments i habitatges alhora que es manifestaven per l'especulació que hi havia i davant del poder dels empresaris i les immobiliàries. Actualment s'ha passat de les reivindicacions a la protesta i al rebuig. Surten els moviments i plataformes defensives perquè les manifestacions que

hi havia es feien per cobrir necessitats essencials immediates que ja han estat obtingudes i suplertes a través de la difusió de l'Estat del benestar, pel rodatge democràtic que fa complir la legalitat vigent i per l'increment generalitzat de les rendes. A Catalunya apareixen associacions com DEPANA, que des del 1976 procuren que Catalunya es desenvolupi d'una manera més sostenible i més tard,

Foto 52: *Greenpeace* va ser fundat al 1971 per una protesta concreta d'unes proves nuclears que s'estaven fent al nord del Canadà. En els nostres dies fa campanyes per aturar el canvi climàtic, protegir la biodiversitat, acabar amb l'ús de l'energia nuclear i les armes i fomentar la pau.

el 1994, l'entitat Acció Natura que treballen en projectes de recuperació i conservació de la biodiversitat alhora que desenvolupen iniciatives per a la sensibilització de la població.

Moltes de les mobilitzacions de rebuig es presenten com iniciatives "en defensa de" determinat indret o del que és vist com una agressió. Gran part d'aquestes surten de ciutadans amb ideals ecologistes, conservacionistes i que volen més sostenibilitat davant d'un sistema capitalista que, tot i que vol el progrés, segueix caracteritzant-se per malmetre el medi i per menystenir molts assoliments socials, polítics i culturals. També sorgeixen altres mobilitzacions per la implantació d'una activitat o infraestructura, ja sigui per un privat o per un col·lectiu.

Com més a prop d'un és la implantació, més gran sol ser el rebuig. També a l'inversa, com més lluny és, més disminueix la protesta fins que s'arriba a la indiferència. No cal anar gaire lluny per trobar-ne uns bons exemples. El gener del 2010 hi va haver la problemàtica de la instal·lació d'un cementiri nuclear a Ascó. Hi havia gent a favor i en contra, però evidentment, a qui els tocava més de prop, als catalans, hi havia una forta oposició a la iniciativa. Per altra banda, si es fa la mateixa pregunta a algú d'una altra part de l'estat espanyol segurament tendirà a la indiferència.

Cal tenir en compte que la lògica cultural, social i econòmica dels darrers temps ha tornat els ciutadans individualistes i menys solidaris, preocupant-se més pels interessos individuals que pels col·lectius. Els nord-americans van ser els inventors i els difusors de la paraula NIMBY (*Not In My Back Yard*, no al pati del darrere). És un fenomen que consisteix en la reacció de determinats ciutadans que s'organitzen per enfrontar-se als riscos que suposa la instal·lació en el seu entorn de certes activitats o instal·lacions que són necessàries. "Sí, però aquí no". Paral·lelament, en els nostres dies, també hi ha altres iniciatives que mantenen un caràcter positiu i de proposta; lluny del rebuig i el d'"aquí no" sinó que proposen millores i altres solucions. Davant de la seva reivindicació i protesta són generalitzades amb els NIMBY. Un bon exemple n'és l'article de Jordi Pujol al diari Avui del 28 de maig del 2008 titulat "La cultura del no" (adjunt a l'annex). Un NIMBY sempre dona més ressò i és més mediàtic que una proposta serena,

raonada i creativa, i a més si sorgeix de la participació ciutadana és vist com una manca de professionalitat en temes tècnics i de polítics.

En el cas del Grup de Defensa del Ter, la paraula NIMBY no els identifica. No s'oposen a projectes que creuen que els afecta de manera individual sinó que miren pel bé de la població. El fet que es generalitzi en moltes organitzacions que estan en defensa d'una determinada agressió o indret amb la cultura del no, és una manera de desprestigiar a les entitats que s'oposen als projectes que ells no creuen favorables per la societat i en proposen de constructius. Si el GDT no està d'acord amb certs projectes també busca alternatives a aquests fent altres projectes constructius. Un bon exemple són els horts ecològics, una iniciativa del grup que mostra un model d'oposició als productes tractats químicament, que provenen de l'estranger i se'n produeixen a grans masses. Alhora aposta per productes locals, ecològics i que no tenen impacte ambiental.

8. LA REPERCUSSIÓ SOCIAL DEL GDT

8.1. PERSONES ENQUESTADES

Per fer aquest apartat he cregut convenient fer una sèrie de preguntes a gent de diferents sectors socials i econòmics per tal de conèixer la repercussió que ha tingut el Grup en diferents camps. He decidit fer les mateixes preguntes a tothom per poder comparar els efectes del GDT en cada sector. En l'enquesta faig preguntes com quins són els fets que recorda més del Grup, quina repercussió ha tingut dins la comarca i a Catalunya, quin paper creu que hauria de tenir en el futur i sobretot si creu que hi ha hagut un abans i un després de l'existència del GDT, ja que en aquesta última es veurà si el Grup ha tingut una repercussió social important. Aquestes enquestes es troben adjuntades a l'annex del treball. Les persones enquestades són les següents:

Joan Cuyàs: President de DEPANA. DEPANA és una associació catalana sense ànim de lucre de ciutadans i ciutadanes que actua per a la defensa, l'estudi i la conservació del patrimoni natural, alhora que promou la concepció globalitzadora dels problemes que afecten les espècies i els ecosistemes. Alguns dels components actius del GDT estan dins la Junta Directiva d'aquesta associació. Des de DEPANA es valora sobretot la part de denúncia i conscienciació mediambiental del GDT tot i que no creu que hi hagi un després de la seva aparició ja que veuen que no es pot aturar l'acció reivindicativa i la crítica. Se'l valora molt i creu que en un futur s'hauria de treballar en la suplència de l'Administració i de les forces polítiques.

Miguel Sánchez: Secretari general de CCOO a Osona. És soci del GDT i ha tingut col·laboracions molt puntuals amb el grup. En destaca la campanya que fa el GDT per la contaminació de les fonts i creu que el GDT ha conscienciat a polítics i a la societat, sobretot de cara a aquesta contaminació dels aqüífers. Recorda la denúncia a l'empresa Puigneró de Sant Bartomeu del Grau en què el sindicat CCOO va donar-hi suport.

Lluís Muntal: Unió de Pagesos d'Osona. Fa uns vuit o deus anys que es relacionen amb el GDT. Les reunions van començar pel tema de la contaminació de les aigües subterrànies i actualment estan amb temes de defensa del territori com en l'aeroport

de Taradell, les plantes de tractament de runes en sòl no urbanitzable, en reunions amb l'ACA per la conca del Ter i últimament per l'oposició del macro-polígon de Folgueroles. Creu que el GDT és el grup ambientalista més conegut a Osona i que va tenir molt ressò sobretot en l'empresonament de l'industrial Puigneró. Tot i que per a ell la part més important ha estat la de denúncia, des d'alguns ramaders d'Osona es creu que el GDT no hi ha estat present durant molts anys. Des del sector de pagesos es valora molt el lideratge en l'oposició al macro-polígon, la suma d'altres associacions a la causa i la transmissió del missatge a tota la comarca.

Agustí Danés: Periodista. N'és soci. Creu que el Grup ha tingut molta repercussió a la comarca ja que és el lloc on va néixer. També a fora, sobretot arran del cas Puigneró que va tenir presència als mitjans de comunicació nacionals. No només és conegut en cercles ecologistes sinó que també en cercles polítics com el Departament de Medi Ambient. Creu que la raó fonamental és el seu rigor ja que ells quan fan una afirmació ho fan amb dades i finalment el temps els acaba donant la raó. Recorda, al 1999, quan en la inauguració d'una planta de tractament de purins el que aleshores era el president del GDT, Toni Ballús, va entregar una planta a l'ex-president Jordi Pujol en senyal de desacord de la que es creia la solució al problema dels purins (article adjunt a l'annex). Per a ell la part de denúncia ha estat la més espectacular del GDT perquè va tenir més presència als mitjans de comunicació però també veu molt important les propostes que han anat fent. En el tema de conscienciació mediambiental han fet la funció d'empènyer, també als polítics. Seguint en el tema dels purins, Danés creu que l'existència del GDT ha deixat petjada perquè aquesta problemàtica també hi és a les terres de Lleida i en canvi van decidir instal·lar la planta de purins a Osona perquè aquí ja feia temps que hi havia un grup de gent que denunciava l'excés de purins. I fora d'Osona també, sobretot arran del Cas Puigneró. Recorda una entrevista a en Toni Ballús en què aquest deia que és veritat que després d'aquest cas hi ha empresaris que quan senten el nom del GDT se'ls altera el cardiograma. "Si tu tens una empresa i aboques alguna cosa a la llera del riu ha d'estar amb les condicions que marca la llei i per tant si es necessita una depuradora, l'empresari se l'ha de pagar, i aquesta cultura abans del GDT no hi era", diu l'Agustí Danés. El periodista ha sentit a dir a algun soci que havia estat actiu en els inicis, que potser el Grup hauria de canviar el nom, ja que

actualment no només es dedica en la defensa del riu sinó també a la del territori. Però ell creu que en el futur ha de mantenir el tema del rigor ja que creu que és el que el caracteritza i que això és mèrit de tots els que hi han estat. No veu el GDT dins de la cultura del no amb l'argument que fan propostes i plantegen alternatives als projectes en els quals s'oposen.

Narcís Prat: Catedràtic d'Ecologia de la UB. Ha estat en contacte amb el GDT des de l'inici i encara actualment assisteix en taules rodones i fa escrits quan li demanen. Des de la seva visió creu que el Grup de Defensa del Ter té repercussió a tot Catalunya tocant els temes de la contaminació dels rius i del paper de les minicentrals com a elements que impedeixen la recuperació dels rius. No s'atreveix a dir si hi ha hagut un abans i un després del GDT fora d'Osona, però sí dins de la comarca creu que ha estat un element clau en tot el moviment ambiental. Veu de manera positiva que el Grup es dediqui també a la defensa del territori tot i que no se centra en els objectius del seu inici.

Ramon Espadaler: Diputat de CiU. Va ser-ne soci durant uns anys. Creu que l'estudi realitzat sobre les fonts ha estat una bona aportació juntament amb les campanyes que es van fer per sensibilitzar la població de la problemàtica de la contaminació dels nostres aqüífers. Veu amb bona cara que s'hagi fet aquesta feina des d'una organització de la comarca i no amb organitzacions, tot i que molt respectables, d'abast nacional o multinacional. Creu que en el futur el Grup no hauria de perdre el seu caràcter reivindicatiu i de denúncia, però sí que caldria que fes propostes més concretes.

David Serrat: Exrector de la UVic. Creu que el GDT ha tingut ressò però que l'administració no li ha fet el cas necessari i que des de fora de la comarca se'l respecta molt, sobretot les entitats naturalistes i els grups ecologistes. Serrat diu que la part de denúncia basada en fets contrastats i fent propostes és el millor per conscienciar la gent i ser creïbles. Veu molt necessari una associació com el GDT i que per tant, si no existís, l'hauríem de crear. El paper que hauria de jugar el futur del Grup hauria de ser el de conscienciar tota la gent, principalment els gestors i polítics,

que cal créixer en qualitat i no en quantitat. Afegeix que encara és utòpic pensar que el GDT ja no farà més falta perquè tothom haurà entès que viure en equilibri amb la natura és la millor inversió que es pot fer pensant amb els nostres descendents.

Salvador Milà: Exconseller de Medi Ambient. Va ser en la seva època de Conseller de Medi Ambient i Habitatge al govern de la Generalitat (desembre 2003- abril 2006) quan va tenir una relació més intensa amb el Grup de Defensa del Ter. En aquell període va tenir-hi trobades, intercanvi de documents, debats, etc, sobretot en el tema de la contaminació de les fonts a la comarca d'Osona i en el tema dels cabals del riu Ter. Recorda les accions públiques reivindicatives realitzades pel Grup, com les manifestacions o les pancartes. També les jornades i publicacions explicatives i de conscienciació a la necessitat de reduir l'abonament de purins, declarar noves zones vulnerables i perquè es prenguessin accions més contundents en aquests temes. En aquest tema creu que va tenir una forta repercussió a Osona i al Ripollès. Fora d'aquestes comarques la seva repercussió ha estat de forma més general entorn el tema de la preservació del medi, els purins, etc. Diu que se'ls va demanar col·laboració i informació des de moltes comarques per moviments ecologistes, partits, etc. Salvador Milà està convençut que hi ha un abans i un després de l'existència del GDT ja que van aconseguir estendre la preocupació per aquests temes i la sensibilització no només dels ciutadans i dels mitjans de comunicació sinó que també de les administracions responsables: Generalitat, Consells Comarcals i les mateixes organitzacions sindicals de pagesos. En el futur creu que s'haurien d'ampliar les activitats en relació a la recuperació ambiental del Ter i de les seves rieres.

Toni Corominas: Periodista. Va col·laborar amb el seu grup, el Periple Pantaner de Sau, en un macro concert en benefici del GDT. Creu que té repercussió a Osona per la seva valentia i continuada tasca per protegir el medi ambient i fora també, ja que les seves accions han arribat al Parlament Europeu i també la condemna a Puigneró que va donar la volta al món. En destaca la denúncia dels problemes de la pagesia, una professió que el GDT sempre ha defensat, la conscienciació mediambiental i les alertes de l'excessiu consum nadalenc o l'especulació urbanística. Creu que sense l'existència del GDT molts empresaris haguessin seguit abocant residus al riu i que

molts pagesos abocarien quantitats superiors a les permeses de fems al camp. Desitja que el GDT perduri molts anys, tot i que voldria que desaparegués perquè llavors voldria dir que no faria falta.

8.2. CONCLUSIÓ DE LES ENQUESTES

Després d'analitzar les respostes des de diferents punts de vista, he pogut veure que en tots els casos coincideixen en què el GDT al lloc on té més repercussió social és a la comarca d'Osona, ja que és on va néixer i on hi té la majoria de militants.

Dins la comarca ha tingut molt de ressò per la continuada tasca de protegir el medi ambient i sobretot arran de la protesta per l'excés de nitrats a les aigües subterrànies a causa de la gran quantitat de purins que llencen molts pagesos als camps.

Tots ells recorden especialment els actes que es van fer en protesta per la contaminació de la riera del Sorreig causada per la fàbrica del l'empresari Josep Puigneró (el més rellevant va ser la "Barberia Puigneró" (1993), on van aprofitar l'espuma de la riera per afaitar-se en senyal de protesta). M'ha sorprès el coneixement de tots ells del gran paper que va tenir el GDT en el Cas Puigneró. Els periodistes entrevistats estan d'acord que aquest cas va donar la volta al món perquè va tenir presència en els mitjans de comunicació nacionals i evidentment el nom de Grup de Defensa del Ter ha traspassat fronteres.

El GDT no només és conegut per gent del món ecologista sinó també per polítics, sindicalistes, del món de l'ensenyament., etc.

Tots ells valoren molt la part de conscienciació ambiental que ha fet el Grup a través d'actes i amb les denúncies. En destaquen la seva tossuderia a lluitar pel que ells creuen just, tot i que el camí sigui llarg, i el seu rigor alhora de fer les denúncies; sempre es basen en dades i tenen propostes millors que el model a què s'oposen.

Una part del sector ramader d'Osona, però, creu que el GDT no l'ha tingut gaire present durant molts anys i s'han sentit força molestos en la seva lluita en el tema dels nitrats.

En el futur del Grup creuen que s'ha de seguir fent una conscienciació de la població com fins ara. Des de CCOO animen a continuar pressionant l'administració i els

polítics per tal que es facin lleis sostenibles i amb el màxim de respecte amb el medi ambient. DEPANA creu que és de molt valorar perquè és una entitat que la seva força és bàsicament de voluntariat.

No tots estan d'acord amb aquest gir que ha fet el GDT oposant-se al model de territori que s'està estenent per la Plana perquè, diuen, s'està allunyant dels objectius inicials. En canvi on se'l valora per la seva tasca en la defensa del territori organitzant reunions, sumant-hi altres associacions i estenent el missatge és especialment des sector de l'agricultura. Des de la visió d'un catedràtic d'ecologia, en Narcís Prat, creu que haurien de seguir amb la feina que fan i veu de manera positiva que ara el Grup tingui una visió molt més àmplia del riu tot i que s'hagi dispersat una mica dels objectius concrets.

9. PERSPECTIVES DE FUTUR

En aquests moments el GDT es troba en un moment difícil. El Grup ha anat renovant els objectius i ampliant el seu camp de treball. Ha fet un gir dedicant-se, també, a la defensa del territori i deixant una mica el que era al principi l'eix vertebrador de l'entitat, el riu Ter. Així com l'objectiu del principi va fer que molta gent d'ideologies diferents es sumés a la protesta, aquest nou ventall que han obert fa que costi més reunir a gent i fer veure que el creixement desmesurat d'urbanitzacions en un territori és un problema. Tot i que és fàcil fer veure que un riu està en mal estat, el problema del territori és més complex. Els mateixos simpatitzants del GDT creuen que cal renovar els objectius del Grup per tal de tornar a il·lusionar i així sumar gent per no acabar sent una organització minoritària i que va desapareixent. Aquest debat va estar present durant l'última assemblea del socis que es va fer el passat mes de novembre. De l'assemblea se'n desprèn que cal defensar també el territori perquè va molt lligat al riu però mai deixar arraconat el que va ser la seva raó de néixer. Dins del Grup es pregunten, llavors, si el nom de Grup de Defensa del Ter hauria de canviar-se ja que actualment la defensa va més enllà del riu. Amb tot, veig que al Grup hi ha molta gent lluitadora com en Xevi Crosas que diu: "Estem segurs que no hi ha ningú dels que han lluitat al GDT que estigui content amb la situació actual, hi ha moltes coses a millorar. Dins al GDT hi ha persones inquietes que tot i que veuen que els objectius que s'havien plantejat al principi s'han anat assolint, com més camí recorres, més camí veus que hi ha per fer."

Foto 53: L'Embarcador del Ter. Font: arxiu GDT.

10. VALORACIÓ PERSONAL

A mesura que he anat fent el treball, m'he adonat que el GDT és molt més del que jo m'imaginava d'un bon principi. Només a la primera entrevista que vaig fer, a en Toni Ballús, ja vaig veure que el treball que estava fent no era ben bé com jo me l'imaginava. Tenia una visió del Grup molt més tancada. Va ser llavors quan vaig veure que un grup de gent, per petit que sigui, si es creu en un projecte i es té ganes de tirar endavant, pot fer molt de soroll. En Toni em va explicar què significa per ell estar dins del GDT i, a mesura que parlava amb altres militants del Grup, ho tenia cada vegada més i més clar. El GDT és una escola. A ningú que hi passa el deixa indiferent, s'hi aprèn i es creix com a persona. No obstant, a mi al començament em feia respecte parlar amb la gent perquè de bon principi ja havia vist clar que aquest treball no era de buscar a internet ni a llibres. El fet d'haver tingut contacte amb la gent del Grup i que tots m'han ajudat amb molt de gust, m'he adonat que per molt que es navegui per Internet i es faci una recerca a fons dels llibres d'una biblioteca, les millors fonts són les persones que ho han viscut. De fet, cada vegada que sortia d'entrevistar a algú del GDT, en sortia orgullosa del tema que he escollit pel treball. He pogut conèixer les entranyes de l'organització, l'evolució i l'adaptació de la lluita a les noves realitats del Grup.

He assolit els objectius que m'havia proposat de bon principi. El fet de poder parlar amb la gent que va impulsar el naixement de l'entitat m'ha donat a conèixer el perquè del GDT i com van aconseguir tirar endavant el projecte d'un riu millor. La gent que lidera el Grup actualment m'han transmès les seves perspectives de futur i, tot i que hi he vist força de pessimisme, també veig que són gent molt lluitadora i que tenen ganes de seguir endavant per aconseguir tenir un món millor tot posant-hi el seu granet de sorra. He estat present en la preocupació que té l'organització per la falta de gent que es dediqui a treballar pel benestar col·lectiu i per aquesta qüestió no es poden dur a terme projectes que es plantegen.

També he comprovat que el GDT ja és a l'imaginari col·lectiu de la comarca, és el grup ecològic de referència. Estic d'acord amb la gent que he entrevistat i he comprovat, a partir de les notícies aparegudes a la premsa, que el cas Puigneró

és el fet que més repercussió social ha tingut. També valoro molt altres activitats que han fet que jo no m'apartés del Grup aquests últims anys, com és l'Embarcador del Ter. M'és difícil evitar pensar-hi quan per mi ha estat un fil que sempre m'ha lligat a l'entitat. M'ha ajudat a estar sempre a prop del riu Ter ja que no em sé imaginar un estiu sense les tardes a l'Embarcador.

Fent la cronologia m'han vingut records molt llunyans d'alguns actes en què vaig assistir i m'ha fet treure més d'un somriure. Tot i que havia sentit a parlar bastant del cas Puigneró, no imaginava que hagués tingut una repercussió tan gran al nostre país. També m'he endut una gran sorpresa en veure les respostes dels correus que havia enviat a gent tan important en el món de la política, de l'ensenyament, del món social, d'una bona representació del món agrari i també d'uns bons periodistes de la comarca. Gràcies a ells he pogut comprovar la petjada que ha deixat el Grup de Defensa del Ter. L'apartat de la repercussió social ha estat el que més difícil m'ha resultat, però crec que era molt necessari en aquest treball. Tot i que des de petita he assistit a gairebé totes les assemblees que ha celebrat el Grup, les darreres i sobretot l'última d'aquest novembre, he estat molt més conscient d'on em trobava i de les coses que debatien. Allà vaig presenciar la preocupació que hi ha per la pèrdua de socis que està patint l'entitat i hi vaig respirar un certa crisi pels canvis que s'estan donant. Malgrat el pessimisme respecte al futur de l'organització que vaig percebre en aquesta darrera assemblea, jo valoro i admiro el gran compromís social que encara tenen els integrants del Grup, perquè com diu en Toni Ballús: "Jo no distingeixo gaire entre respectar la natura i respectar les altres persones. Una persona és feliç quan fa feliç els altres."

11. BIBLIOGRAFIA

ARTICLES DE DIARIS

<i><u>El 9 Nou</u></i>	<i>-3 maig 1999</i>
<i>-13 febrer del 1989</i>	<i>-27 març 2000</i>
<i>-17 abril 1989</i>	<i>-9 maig 2000</i>
<i>-12 juny 1989</i>	<i>-25 setembre 2000</i>
<i>-24 novembre 1989</i>	<i>-30 agost 2001</i>
<i>-27 novembre 1989</i>	<i>-5 juliol 2002</i>
<i>-9 gener 1991</i>	<i>-21 març 2003</i>
<i>-11 febrer 1991</i>	
<i>-20 maig 1991</i>	
<i>-8 desembre 1991</i>	<i><u>Manlleu publicació, setmanari</u></i> <i><u>d'informació local</u></i>
<i>-22 maig 1992</i>	<i>-10 febrer 1989 núm.513</i>
<i>-15 juny 1992</i>	<i>-21 abril 1989 núm.522</i>
<i>-23 octubre 1992</i>	<i>-22 maig 1992 núm.653</i>
<i>-17 maig 1993</i>	<i>-19 juny 1992</i>
<i>-19 juny 1995</i>	<i>-30 octubre 1992 núm.671</i>
<i>-3 novembre 1995</i>	<i>-15 desembre 1995</i>
<i>-13 novembre 1995</i>	
<i>-15 desembre 1995</i>	
<i>-24 abril 1996</i>	<i><u>El Guaita (ERC)</u></i>
<i>-10 juny 1996</i>	<i>-Núm.42</i>
<i>-1 juliol 1996</i>	
<i>-27 octubre 1997</i>	

El Periodico

-26 novembre 1989

-23 juny 1995

Diari de Barcelona

-29 novembre 1989

La Vanguardia

-9 febrer 1991

El Pais

-9 febrer 1991

Ausona

-4 juliol 1991

-22 maig 1992

-3 juny 1993

-2 setembre 1994

-28 abril 1995

-23 juny 1995

-22 setembre 1995

-25 octubre 1996

La Marxa

- 10 novembre 1989

-22 maig 1992

-10 juliol 1992

-21 abril 1994

-3 maig 1996

-13 juny 1997

-9 abril 1998

-4 desembre 1998

-26 març 1999

-24 març 2000

-9 maig 2000

-27 juliol 2001

-7 desembre 2001

-10 maig 2002

El Mundo

-22 gener 1996

El Ter

-juliol 1996

Avui

-3 novembre 1990

-4 maig 1995

LLIBRES

BAUCELLS Colomer, J. *1980-2000: Vint anys de naturalisme a Osona*

CAMPRODON, J.; CODINA, J.; MOLIST, M.; ORDEIX, M. i SITJÀ, R. *El Ter, un riu per viure-hi*. Edició: octubre 1995.

FRANQUESA MI. *Diccionari de sinònims*. Editorial Pòrtic

Grup de Defensa del Ter. *Les fonts que tenim Osona i el Lluçanès* Edició: abril del 2005. Eumo Editorial

Grup de Defensa del Ter. *Rius per viure*. Edició: abril del 1999

Gran Enciclopèdia Catalana. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, vol.22

MORA I TICÓ, Pere. *El moviment ecologista: història i procés d'institucionalització. Els moviments socials a la Catalunya contemporània*. Universitat de Barcelona.

SANTASUSAGNA, A. *Per què no riu el riu? Estudi ecològic del riu Ter al seu pas per Manlleu*. Edició: setembre 2010

REVISTES

ALBET, Abel i CRUZ Helena. *Ordenar el territori i repensar els llocs: la gestió dels conflictes al pati de casa*. *Nous horitzons*, nº 181, 2006, p.11-14

WEBS

Ecologistes de Catalunya; <http://www.aeec.pangea.org/>

El Camí Vora Ter: <http://www.lesmasiesdevoltrega.cat/>

El Cas Puigneró: <http://gdter.pangea.org/puignero.htm>

Greenpeace Espanya: <http://www.natureduca.com/blogsos/>

Grup de Defensa del Ter: <http://www.gdter.org/>

La ruta del Sorreig: <http://www.paisatgesdelter.com/>

12. ANNEX

12.1.- ENTREVISTES PER LA REPERCUSSIÓ SOCIAL DEL GDT

12.1.1. Agustí Danés

Periodista

1.- Quina és o ha estat la seva relació amb el Grup de Defensa del Ter (GDT)?

Hi he tingut relació durant una època. D'un banda com a veí de Manlleu tenint en compte que els que ho van impulsar són gent d'aquí i amb algun ens coneixíem per raons de veïnatge, com en Pere Dot. Jo me'n vaig fer militant, potser de forma molt passiva perquè en organitzar coses no hi he participat molt, però si en activitats que han fet ells. També una relació professional perquè com que ha estat un grup molt actiu que ha fet moltes activitats i denúncies (no vull dir denúncies només de jutjats sinó també socials) amb aspectes relacionats amb el riu i amb el territori, després amb la meva feina, hi he estat en contacte.

2.- Quin fet o fets recorda més del GDT?

El primer que et ve a la memòria és el Cas Puigneró perquè va ser el més espectacular. Tot i que de vegades penso que és una mica injust perquè va ser un cas d'una feina que va fer el GDT de denúncia però que en canvi n'hi ha mil de més petites com desenes d'activitats que no les recordarem però no tan espectacular com el Cas Puigneró que representava en aquell moment en Puigneró com a empresari que tenia molta repercussió també fora d'Osona.

3.- Creu que el GDT és una entitat amb repercussió a Osona? I fora d'Osona?

Si és que n'ha tingut, en quina mesura creu que ha estat?

Jo crec que sí, a Osona segur perquè és el lloc on va néixer i després crec que es va estendre cap al Baix Ter però la majoria dels militants eren d'aquí la comarca i per tant ha tingut repercussió. Fora d'Osona també i sobretot arran del Cas Puigneró que va tenir presència als mitjans de comunicació nacionals. Si preguntes pel GDT la gent sap qui són. Potser si em dius algun treballador de.. potser no, però vull dir que en cercles no només ecologistes sinó que en cercles polítics també saben qui és, també el

govern de la Generalitat, i en el Departament de Medi Ambient, jo no dic que se l'escoltin, perquè potser no ho fan, però sí que el tenen molt en compte, això seguríssim. I això és mèrit de la gent que hi ha estat. Per una raó molt important: el seu rigor. Moltes vegades qüestions d'aquestes d'altres entitats diuen de tot però el GDT quan han fet una afirmació o han dit alguna cosa com en el tema de les fonts, sempre ha estat amb dades i el temps els hi ha acabat donant la raó. Recordo, deu fer 15 anys, quan es va començar a tocar el tema de les fonts fent analítiques i deien que hi havia massa nitrats i es va començar a fer el discurs de l'accés de cabana porcina que no tenia lògica que hi hagués un milió de porcs. El territori és el que és i llavors en els camps de conreu hi ha d'haver una proporció entre les hectàrees de superfície agrària útil per tirar el purí disponibles i el número de porc, i aquí hi ha un desequilibri brutal. Ells van ser els primers a començar a dir això, que s'havia de reduir la cabana porcina. Avui, no dic que tothom ho accepti, perquè hi ha gent que no ho accepta, però almenys s'han preocupat de buscar solucions. El fet que sobri purí, avui, sí que ho sap tothom, llavors la solució d'això el GDT pot dir menys porcs i en canvi hi ha d'altres que diuen de fer plantes per tractar el purí. Són diferents punts de vista, però la diagnosi de dir hi ha massa suc, això ho han fet ells i són gent que s'han avançat als problemes.

4.- Què en destacaria de la seva feina: la seva part de denúncia, la de propostes, la de conscienciació mediambiental,...?

Dubto que es pugui dir que una és més important que l'altra. Sí que potser és això que diem, que la part de denúncia potser és més espectacular i sona més perquè a vegades té més presència als mitjans per allò de dir que en Puigneró vagi a la presó és molt impactant, però també és molt important el tema aquest de les propostes. No només criticar sinó també haver dit en el tema dels purins. Jo me'n recordo quan van obrir la primera planta de purins que el GDT havia dit -aquí hi ha massa porcs, sobren purins -, i la Generalitat va dir que no sobraven porcs sinó purí, per tant el que van creure que havien de fer era solucionar el tema de l'excés de purins fent un planta de cogeneració, que és la planta que es va fer a Masies de Voltregà. Aquesta va ser la primera que es va fer, l'altra està a l'Esquirol. Això va ser una aposta política del govern de Convergència. Va venir el president Pujol a inaugurar-la i va dir que aquesta

era la solució. Aquell dia de la inauguració en Toni Ballús, que aleshores era el president del GDT, en el president Pujol, li va donar una planta que era una flor, i li va dir, més o menys: -Li dono aquesta flor perquè aquesta sí que és sostenible, perquè la que ve a inaugurar vostè aquí no ho és. Vostè ve aquí a inaugurar aquesta planta per solucionar el tema del purins però el que està fent és cremar gas natural-. El funcionament d'aquesta planta és assecar el purí i llavors fa electricitat que la venen a la xarxa i així guanyen diners. Però es clar, el gas natural, ell li va dir i té raó, és un combustible fòssil i per tant aquest procés amagat en la bondat d'eliminar el purí, això no és sostenible. En Toni Ballús li va dir això i en Jordi Pujol va dir: -Aquests que diuen!-. Això devia ser l'any 98 o 99 i a partir de l'any següent es va demostrar que aquesta planta no va anar mai bé. Avui ja ho admet tothom, el que passa és que no la poden desmuntar perquè hi ha una inversió feta i l'empresa que la va fer s'hi va gastar uns diners. De vegades hi ha afirmacions d'aquestes del GDT que el temps els hi acaba donant la raó i per tant també fan propostes. En el tema de conscienciació mediambiental han fet la funció d'empènyer, també en els polítics, en qüestions que potser ja haguessin arribat però gràcies a ells ho ha fet més ràpidament i més bé.

5.- Creu que hi ha un abans i un després de l'existència del GDT en tota la problemàtica ambiental a Osona? I fora d'Osona?

Jo crec que sí, que hi ha molts aspectes, aquest mateix dels purins. Aquí es va fer la primera planta de tractament de purins de Catalunya, i per què es va fer aquí? Tu pots dir: -perquè és on hi havia més porcs-, però també n'hi havia a Lleida, i la van fer aquí perquè hi havia gent que feia temps que anaven denunciant el tema de l'excés de purins. La solució no la van fer bé perquè el GDT no hauria pres aquesta. La solució que va proposar la Generalitat es va demostrar equivocada i no ha estat una solució sinó un negoci per l'empresa que la va fer però és segur que hi ha un abans i un després del GDT.

Fora d'Osona jo crec que també, sobretot arran del Cas Puigneró, això ho deia en Toni Ballús en una entrevista en aquell temps que deia que és veritat que després d'aquest cas hi ha empresaris que quan senten el nom del GDT se'ls altera el cardiograma. Això vol dir que no tot s'hi val, això de dir que aquí els empresaris són intocables i que el negoci és privat i les despeses derivades dels costos ambientals socialitzades que

ho pagui tothom, doncs no. Es clar, si tu tens una empresa i aboques alguna cosa a la llera del riu ha d'estar amb les condicions que marca la llei i per tant si necessites una depuradora, la pagues, i aquesta cultura abans del GDT no hi era. El temps passa molt ràpid però això és molt recent. De fet, quan en Ramon Espadaler era conseller de medi ambient a l'últim govern d'en Pujol ell n'era soci.

6.- Quin paper creu que ha de jugar en el futur una entitat com el GDT?

No ho sé gaire. De fet el GDT ha anat canviant. En els inicis estava molt vinculat al riu i ara ha anat ampliant cap a temes del territori i s'ha posicionat en qüestions que no són estrictament d'aigua com en el tema del macropolígon aquell que es volia fer. Aquí també hi ha un debat. Jo he sentit de vegades, socis que potser no són molt actius però que de vegades també n'han discrepat d'això. Dins del GDT hi ha una mica de debat de cap on hem d'anar. Un soci que havia estat molt actiu al principi em va dir que potser s'hauria de canviar el nom del grup, el grup de defensa del Ter és la defensa del Ter, jo això no ho tinc clar. El que és segur és que ha de mantenir el tema del rigor, jo crec que se'l respecta i se l'escolta pel això. Quan han fet afirmacions i han dit coses sempre ha estat amb una base, ells han fet una denúncia com la de les fonts que afirmaven que estan malament però ells ja feia anys que n'estan fent les analítiques i aquests són els resultats. Això jo crec que és el que no es pot perdre. És molt fàcil a vegades fer afirmacions grandiloqüents i en canvi aquesta entitat jo crec que el que la caracteritza, i segurament això és mèrit dels que hi han estat. Jo tinc de referents a en Pere Dot, en Toni Ballús, en Rafa Garrido.. Aquests tres són els que hi he tractat més. Ara hi ha en Sergi Solà, en Xevi Crosas que també els conec però no hi he tractat tant.

7.- Creu que el GDT està dins de la cultura del no?

Jo crec que no està dins la cultura del no i per una raó, perquè normalment presenten alternatives. La cultura del no és dir no i prou. Per exemple en el tema aquest dels purins i altres aspectes. No és: volem fer un aeroport? NO. Ells diuen no, perquè aquí hi ha unes terres de conreu que es perdran, la gent no en farà ús i no serà sostenible, perquè el que s'ha de fer és potenciar el transport públic en comptes dels avions que cremen en querosè, etc. Primer he hagut de dubtar però definitivament no, el GDT no

està dins la cultura del no. Aquest és l'argument, perquè fan propostes i plantegen alternatives.

12.1.2. Joan Cuyàs

President de DEPANA

1.- Quina és o ha estat la seva relació amb el Grup de Defensa del Ter (GDT)?

Els hem conegut com a Grup organitzat des de fa una pila anys. Alguns dels seus components molt actius han estat també socis de la nostra entitat i fins i tot membres de la Junta Directiva en alguna etapa.

2.- Quin fet o fets recorda més del GDT?

Els relacionats amb contaminació d'aqüífers, fonts, etc.

3.- Creu que el GDT és una entitat amb repercussió a Osona?

Sí amb molta repercussió

I fora d'Osona?

També, com a referent exemplar

Si és que n'ha tingut, en quina mesura creu que ha estat?

Molt notable.

4.- Què en destacaria de la seva feina: la seva part de denúncia, la de propostes, la de conscienciació mediambiental, ...?

Denúncia i conscienciació mediambiental.

5.- Creu que hi ha un abans i un després de l'existència del GDT en tota la problemàtica ambiental a Osona?

No crec que hi hagi un després. No es pot aturar en absolut l'acció reivindicativa i la crítica constructiva

I fora d'Osona?

El mateix

6.- Quin paper creu que ha de jugar en el futur una entitat com el GDT?

Com tota la "societat civil", un treball de suplència de l'Administració i de les forces polítiques.

7.- Voldria afegir-hi alguna cosa més?

Crec que és molt de valorar com una entitat bàsicament de voluntariat, pot mantenir una web d'un bon nivell com la seva.

12.1.3. Lluís Muntal

Unió de pagesos d'Osona

1.- Quina és o ha estat la seva relació amb el Grup de Defensa del Ter (GDT)?

Fa potser vuit o deu anys que ens relacionem. Vam començar les reunions GDT- UP (Unió de Pagesos a Osona), pel tema de la contaminació de les aigües subterrànies, i hem continuat per temes de defensa del territori: Aeroport de Taradell, Plantes de tractament de runes em sòl no urbanitzable, reunions amb l'ACA per la conca del Ter, i ultimament hem treballat conjuntament per fer oposició al macro-polígon de Folgueroles.

2.- Quin fet o fets recorda més del GDT?

Recordo molt especialment una xerrada organitzada pel GDT en la qual em van convidar com a ponent per parlar de la situació de la pagesia a Osona.

3.- Creu que el GDT és una entitat amb repercussió a Osona? I fora d'Osona?

Si és que n'ha tingut, en quina mesura creu que ha estat?

El GDT és el grup ambientalista més conegut a Osona des del meu punt de vista. Per tant ha tingut i té molta repercussió a la comarca i potser fora també, però ho

desconec. Va tenir molt ressò l'empresonament de l'industrial Puigneró arran de les reiterades denúncies del GDT per la contaminació del Sorreigs.

4.- Què en destacaria de la seva feina: la seva part de denúncia, la de propostes, la de conscienciació mediambiental,...

La part de denúncia és potser la més important i també la seva tossuderia a seguir els temes per llargs i dificultosos que siguin. Tot el seu treball ajuda a la conscienciació general. He de dir però que el GDT ha estat durant molt temps un fantasma pel sector ramader o aquesta és la percepció que en té una part dels ramaders Osonencs. La seva lluita persistent en el tema nitrats exaspera alguns ramaders, tot i que ells estan particularment sensibles a les grans empreses ramaderes i no tant contra el petit ramader.

5.- Creu que hi ha un abans i un després de l'existència del GDT en tota la problemàtica ambiental a Osona? I fora d'Osona?

La resposta 3 pot respondre també aquesta.

6.- Quin paper creu que ha de jugar en el futur una entitat com el GDT?

Justament el que té ara. Denunciar fets, entendre'n el perquè passa, quines conseqüències té, proposar alternatives, fer accions...

7.- Voldria afegir-hi alguna cosa més?

Valoro especialment el lideratge que duen respecte l'oposició al macro-polígon, organitzant reunions, sumant associacions a la causa, i estenent el missatge a tota la comarca.

12.1.4. Miguel Sánchez

Secretari general de CCOO a Osona

1.- Quina és o ha estat la seva relació amb el Grup de Defensa del Ter (GDT)?

La meva relació ha sigut de col·laboracions puntuals i he assistit a alguns actes que han promogut, la meva dedicació no pot ser mes intensa degut a la meva responsabilitat al Sindicat. També estic afiliat al GDT i pago la meva quota

.

2.- Quin fet o fets recorda més del GDT?

Recordo les campanyes que varen organitzar per les aigües tan contaminades del Ter i la mes forta, la de la contaminació de la riera que contaminava la empresa Puigneró de Sant Bartomeu, que va convertir-la a contaminada i anava al Riu Ter. La lluita va ser compartida amb el sindicat CCOO donant-li suport total a les seves iniciatives.

3.- Creu que el GDT és una entitat amb repercussió a Osona? I fora d'Osona?

Si és que n'ha tingut, en quina mesura creu que ha estat?

Ja que defensa el Ter que té un abast fora de la comarca, a més ha donat suport al no al transvasament de l'Ebre.....

4.- Què en destacaria de la seva feina: la seva part de denúncia, la de propostes, la de conscienciació mediambiental,...?

Totes.

5.- Creu que hi ha un abans i un després de l'existència del GDT en tota la problemàtica ambiental a Osona? I fora d'Osona?

Si, han fe possible que els polítics i la societat es preocupin més i és evident que han canviat molt la situació, encara que hem de seguir lluitant per millorar més, sobretot la contaminació dels aqüífers degut als purins tant excessius.

6.- Quin paper creu que ha de jugar en el futur una entitat com el GDT?

Vetllar perquè no es contamina, conscienciar la societat i pressionar els polítics perquè es facin lleis sostenibles i amb el màxim de respecte per al medi ambient.

7.- Voldria afegir-hi alguna cosa més?

No, només desitjo que aquesta organització continuï i que cada dia tingui més suport.

12.1.5. Narcís Prat

Catedràtic d'ecologia de la UB

1.- Quina és o ha estat la seva relació amb el Grup de Defensa del Ter (GDT)?

Tinc contactes amb ells des de l'inici i la meva relació ha estat habitualment de fer d'expert quan m'ho han requerit en escrits, taules rodones etc.. Segueixo tenint una bona relació amb ells tot i que ara fa temps que no necessiten de les meves habilitats.

2.- Quin fet o fets recorda més del GDT?

Jo particularment recordo quan van fer una "afaitada" del Sorreig quan hi baixava molta escuma i una roda de premsa-taula rodona a la qual va assistir un membre del grup Sau, molt popular en aquell moment.

3.- Creu que el GDT és una entitat amb repercussió a Osona? I fora d'Osona? Si és que n'ha tingut, en quina mesura creu que ha estat?

Te repercussió a tot Catalunya i ho ha fet en els temes relacionats a la contaminació dels rius i del paper de les minicentrals com a elements que impedeixen la recuperació dels rius.

4.- Què en destacaria de la seva feina: la seva part de denúncia, la de propostes, la de conscienciació mediambiental,...?

Tot plegat, la de conscienciació em sembla molt important

5.- Creu que hi ha un abans i un després de l'existència del GDT en tota la problemàtica ambiental a Osona? I fora d'Osona?

Això no m'atreveixo a dir-ho però en el cas d'Osona crec que sí, el GDT ha estat un element clau en tot el moviment ambiental a la comarca.

6.- Quin paper creu que ha de jugar en el futur una entitat com el GDT?

Seguir amb la feina que fan, han passat del riu a una visió global molt més àmplia i això és positiu encara que potser els fa dispersar-se una mica dels objectius concrets.

7.- Voldria afegir-hi alguna cosa més?

-

12.1.6. Ramon Espadaler

Diputat de CiU

1.- Quina és o ha estat la seva relació amb el Grup de Defensa del Ter (GDT)?

Durant alguns anys vaig ser-ne membre de base. Actualment no en sóc.

2.- Quin fet o fets recorda més del GDT?

Recordo particularment les campanyes de sensibilització respecte la contaminació dels nostres aqüífers per un ús desmesurat d'adobs orgànics. Crec que l'estudi sistemàtic rigorós de l'estat de les nostres fonts ha estat una bona aportació.

3.- Creu que el GDT és una entitat amb repercussió a Osona? I fora d'Osona?

Si és que n'ha tingut, en quina mesura creu que ha estat?

Crec que el GDT té una repercussió més gran a Osona que fora de la comarca. Tot i això, cada vegada està més consolidat com a referent a nivell nacional.

4.- Què en destacaria de la seva feina: la seva part de denúncia, la de propostes, la de conscienciació mediambiental, ...?

Com et deia, destacaria la part de conscienciació o denúncia, particularment en el problema de la contaminació d'aqüífers.

5.- Creu que hi ha un abans i un després de l'existència del GDT en tota la problemàtica ambiental a Osona? I fora d'Osona?

Es evident que el GDT ha contribuït de manera rellevant a la conscienciació ambiental a Osona. Crec, a més, que es bo que aquesta feina s'hagi fet amb organitzacions sorgides de la nostra comarca, més que no pas amb organitzacions -sens dubte molt respectables- d'abast nacional o multinacional.

6.- Quin paper creu que ha de jugar en el futur una entitat com el GDT?

No sóc ningú per dir quina orientació ha de prendre el GDT de cara al futur. Però ja que se'm demana, t'he de dir que m'agradaria un GDT que, sense perdre el caràcter reivindicatiu i de denúncia, fos també capaç de fer propostes concretes.

7.- Voldria afegir-hi alguna cosa més?

Sí. Que organitzacions com el GDT tenen un espai i una feina a fer que moltes vegades pot no ser ben rebuda o ben entesa des de les instàncies polítiques. Malgrat això, cal continuar aquesta feina.

12.1.7. Salvador Milà

Exconseller de medi-ambient

1.- Quina és o ha estat la seva relació amb el Grup de Defensa del Ter (GDT)?

A part de conèixer l'existència del grup i d'haver seguit les seves activitats des de fa anys, la meva relació més intensa va ser durant el període en que vaig ser Conseller de Medi ambient i Habitatge del govern de la Generalitat –Desembre 2003 –abril 2006- en que els vaig rebre i vaig tenir-hi trobades, intercanvi de documents, debats, etc, sobretot en relació al tema de les actuacions a prendre per prevenir i recuperar les aigües freàtiques contaminades per nitrats –especialment els purins- a la zona d'Osona...

També en relació al tema dels cabals de manteniment del riu Ter i de les actuacions per a la preservació i recuperació de les seves ribes.

2.- Quin fet o fets recorda més del GDT?

Les accions públiques reivindicatives –manifestacions, pancartes, etc...- així com les jornades i les publicacions explicatives i de conscienciació en relació a la necessitat de reduir l'abonament amb purins, declarar noves zones vulnerables i que es prenguessin accions més contundents en aquests temes.

3.- Creu que el GDT és una entitat amb repercussió a Osona? I fora d'Osona?

Crec que en el seu moment va tenir una forta repercussió a l'Osona i també al Ripollès pel que fa a la contaminació d'aigües freàtiques per purins i també per la preservació dels cabals del Ter. Fora d'aquestes comarques la seva repercussió ha estat de forma més general entorn al tema de la preservació del medi, els purins, etc, en què se'ls ha demanat col.laboració i informació des de moltes comarques, per moviments ecologistes, partits et.

Si és que n'ha tingut, en quina mesura creu que ha estat?

Crec que molt important, tant per la mobilització i sensibilització de molta gent, com per la qualitat i fonament dels seus informes, denúncies, etc.

4.- Què en destacaria de la seva feina: la seva part de denúncia, la de propostes, la de conscienciació mediambiental,...?

Crec que totes tres han estat importants, i sobretot, no s'entendria una sense les altres.

5.- Creu que hi ha un abans i un després de l'existència del GDT en tota la problemàtica ambiental a Osona? I fora d'Osona?

Sí, ben segur, doncs van aconseguir estendre la preocupació per aquests temes i la sensibilització no sols dels ciutadans/es i mitjans de comunicació, sinó també de les administracions responsables: Generalitat -,medi ambient, també agricultura- els consells comarcals i les mateixes organitzacions sindicals de pagesos.

6.- Quin paper creu que ha de jugar en el futur una entitat com el GDT?

Crec que ha de continuar mantenint-se vigilant i activa perquè els problemes encara no estan del tot resolts, i ampliar més les activitats en relació a la recuperació ambiental del Ter, de les seves ribes, etc.

12.1.8. Toni Coromina

Periodista

1.- Quina és o ha estat la seva relació amb el Grup de Defensa del Ter (GDT)?

A finals dels anys 80 (em sembla que era el 1989) jo formava part del grup que organitzava el Periple Pantaner de Sau. Aleshores vam munta, conjuntament amb el Moviment de Defensa del Ter (el nom que abans tenia el GDT) un macroconcert a benefici del grup ecologista al camp de futbol de Sant Martí Sescorts. El festival es va dir Rius per plorar i va congrega cinc mil persones per escoltar els grups osonencs Doble-Buble, Karda Fàstic, Dramàtics, La Viuda Negra, La Palma Jazz Band, Crucifix, Otros tr3s, Os Pedrer, Sau, Steve and the Hooligans i Avikultores Modernos.

A banda d'aquesta col·laboració, sempre he estat en contacte amb el GDT i he assistit a alguna de les seves activitats.

2.- Quin fet o fets recorda més del GDT?

La barberia Puigneró, a la riera del Sorreig, per protestar contra la contaminació. O l'embolicada del Pont Romànic de Queralt, de Vic. O les repetides denúncies contra la contaminació de l'empresari Puigneró. O les denúncies recents davant una absurda construcció d'un camp d'aviació que finalment no s'ha fet. O la denúncia contra els excessius polígons industrials a la comarca.

3.- Creu que el GDT és una entitat amb repercussió a Osona? I fora d'Osona?

Si és que n'ha tingut, en quina mesura creu que ha estat?

Sí. El GDT és conegut arreu per la seva valenta i continuada tasca per protegir el medi ambient. Fins i tot, les seves accions han arribat al Parlament Europeu. D'altra banda,

la condemna que els tribunals van fer a Puigneró, després de les denúncies del GDT, va donar la volta al món.

4.- Què en destacaria de la seva feina: la seva part de denúncia, la de propostes, la de conscienciació mediambiental,...

La denúncia que fa de les arbitrietats i la feina de conscienciació mediambiental. I la denúncia dels problemes de la pagesia, uns professionals que el GDT defensa des de sempre. O les alertes davant de l'excessiu consum nadalenc o l'especulació urbanística.

5.- Creu que hi ha un abans i un després de l'existència del GDT en tota la problemàtica ambiental a Osona? I fora d'Osona?

Sí. Sense l'activitat del GDT molts empresaris haguessin seguit abocant residus i contaminant, igual que els fems d'alguns pagesos.

6.- Quin paper creu que ha de jugar en el futur una entitat com el GDT?

El mateix paper que des dels seus inicis: vetllar per la neteja dels rius i el medi ambient i alertar la població sobre els atacs a l'ecologia-

7.- Voldria afegir-hi alguna cosa més?

Espero que el GDT visqui molts anys. Encara que seria desitjable que desaparegués, perquè això voldria dir que no faria falta. Però, mentre duri la contaminació i l'especulació, per a molts anys!

12.1.9. David Serrat

Ex-rector de la UVic

1.- Quina és o ha estat la seva relació amb el Grup de Defensa del Ter (GDT)?

Sóc membre del GDT des del 2003 però ja seguia les seves activitats abans, quan vivia a Barcelona.

2.- Quin fet o fets recorda més del GDT?

La lluita per a la conservació dels cabals mínims ecològics del riu Ter i el fet d'analitzar la qualitat de totes les principals fonts d'Osona i posar de manifest la contaminació del subsòl.

3.- Creu que el GDT és una entitat amb repercussió a Osona? I fora d'Osona?

Si és que n'ha tingut, en quina mesura creu que ha estat?

Crec sincerament que ha tingut ressò, encara que l'administració no l'hi ha fet el cas necessari. Des de fora d'Osona se'l respecta molt, principalment les entitats naturalistes i els grups ecologistes.

4.- Què en destacaria de la seva feina: la seva part de denúncia, la de propostes, la de conscienciació mediambiental,...

Les tres alhora, ja que van molt lligades. La denúncia basada en fets contrastats i fent propostes és el millor per conscienciar la gent i ser creïbles. Ho fa tot.

5.- Creu que hi ha un abans i un després de l'existència del GDT en tota la problemàtica ambiental a Osona? I fora d'Osona?

És evident que si no existís l'hauríem de crear. Per tant segur que hi ha un abans i un després.

6.- Quin paper creu que ha de jugar en el futur una entitat com el GDT?

El de conscienciar a tota la gent, i principalment els gestors i polítics, que cal créixer en qualitat i no en quantitat.

7.- Voldria afegir-hi alguna cosa més?

Encara és utòpic pensar que, el GDT ja no farà més falta perquè tothom haurà

entès que viure en equilibri amb la natura és la millor inversió que es pot fer, (i que estem obligats a fer), pensant amb els nostres descendents.

12.2.- ENTREVISTES A LA GENT DEL GDT

12.2.1. Toni Ballús

Fundador i primer president del GDT de 1990 al 1999.

Per què neix el GDT?

El GDT va néixer de la indignació d'un grup de gent que vàrem veure que el riu que era viu en la memòria de tots plegats perquè hi havíem viscut de petits i hi havíem disfrutat molt i l'havíem vist viu. Havia perdut tota la seva qualitat i la seva grandesa. Aquesta indignació va moure a un nombre reduït de gent a reunir-se i va mobilitzar automàticament a molta més gent que va reconèixer que el comportament global no podia seguir així. L'espurna, jo crec, va ser l'estat de les aigües al pantà de Sau i la mort de molts peixos.

Com s'organitzen als seus inicis?

De fet va ser una cosa bastant assembleària i molt de reacció. Hi ha moments històrics en què la gent respon molt a les convocatòries i altres moments en que no es respon tant, aquell va ser un moment interessant, sociològicament podríem dir, de manera que la convocatòria va donar peu que molta gent respongués a la crida. Va venir gent molt diversa. La qüestió és que molt pocs, en el moment adequat, vam aconseguir moure molta gent i de maneres diferents. Va encertar el moment. Hi ha moments adequats per ser ecologista perquè està més "de moda" i d'altres que no ho són tant. En aquests moments ser ecologista no és apreciat, més aviat és devaluat perquè no es parla de delictes ecològics a les notícies. Vam tenir la sort, i crec que nosaltres també vam ajudar, que aquell temps ser ecologista estigués en les notícies habituals.

Quins objectius us vàreu plantejar, al principi?

D'objectius em sembla que se'n va dir un i prou: Tornar-nos a banyar al riu. L'objectiu era aquest i llavors ja ens podríem dissoldre. Però aquest va ser molt impulsiu i després t'adones que les coses són molt àmplies, els problemes són molt complexos.. Perquè és clar, tu et podries banyar al costat de casa teva perfectament, i haver empaquetat tota la merda i haver-la enviat al poble del costat, o desubicar les empreses d'aquí per portar-les a un altre lloc. Tot això és el que hem anat aprenent al llarg del temps. Fins i tot en les coses més senzilles, com és netejar una font que és un cosa complexíssima si vols anar tibant de les problemàtiques de les quals depèn que l'aigua de la font surti com cal.

En els vostres inicis, l'administració de la Generalitat estava preparada per rebre les vostres queixes?

Bé, nosaltres amb l'administració sempre hi hem tingut una relació dual. Ha estat un dels agents en els quals ens hem dirigit més per reivindicar i per dir-los que no feien bé les coses, i també, ha estat, de vegades, una aliada per pressionar la societat perquè es comporti més correctament en els aspectes mediambientals. Si que és veritat que de vegades els grups ecologistes pregonen una sèrie de coses que la societat no comparteix en absolut. Temps enrere es parlava de reutilització, d'estalvi d'aigua.. i coses d'aquestes que la gent no estava preparada. Imagina't que després d'una guerra haguéssim començat a parlar de l'estalvi d'aigua i llavors és clar, no era el moment adequat. Nosaltres al principi no parlàvem de coses com per exemple posar límits del creixement, perquè la societat estava potser no preparada per sentir-ho i nosaltres no havíem fet prou per explicar-ho. I ara nosaltres tenim clar que el planeta sempre té les mateixes dimensions i cada dia en volem un tros més gros i tot ha de passar per limitar els consums. Nosaltres ho hem d'exigir a l'administració però per altra part també hem d'aliar-nos amb ella quan vol explicar aquestes coses. La feina del grup ecologista és denunciar les coses que no funcionen bé, entre les quals hi ha el mal funcionament de l'administració, la mala aplicació de les conductes, etc.

Com valores els primers anys?

Molt saludables, i els d'ara també. Sempre hi ha gent que s'hi troba bé en uns moments determinats i és en aquells moments en què ha d'insistir en les coses que veu, que creu, que valora... No tothom, en un grup ecologista o en qualsevol grup, valora el mateix. Valora més les qüestions de vivència, les qüestions personals, d'aprenentatge i creixement personal, un altre valorarà més la lluita armada, d'anar a lluitar i a reivindicar, un altre valorarà més el diàleg amb l'administració de denunciar més als empresaris... la qüestió és que per al GDT, tant com per la gent que hi havia al principi com per la gent que hi és ara, és una escola continuada. S'hi aprèn moltíssim. I després aquestes coses repercuteixen en la teva vida privada, en les relacions amb els altres... És una escola, i evidentment aquesta escola ha de sembrar, ha de repartir el que has après.

Per què creus que els actes de protesta del GDT han de ser lúdicoreivindicatius?

Hi ha d'haver un compromís personal i una part de disciplina, de dir jo vull lluitar perquè la terra estigui més ben administrada i perquè siguem més respectuosos amb el nostre entorn. Però no tothom té els mateixos graus d'implicació i per tant, si es fes només la part reivindicativa i prou, segurament hi hauria quatre lluitadors que ho farien i quedarien arraconats. En canvi, dient el mateix que hauries de dir però amb una manera més pedagògica, fent participar a gent, veient que la gent es troba bé amb tu aprofitant que no només tractes amb gent lluitadora sinó que també tractes amb gent jove que per primera vegades surten, canten, fan excursions, gaudeixen de la naturalesa... o aprofitant que hi ha gent gran que també es troba molt bé amb nosaltres doncs tens un ventall molt ample i una certa visibilitat de no tan sols reivindicar sinó fer participar la gent i ajudar a viure bé. És molt important això d'estar a una entitat, és vital i retorna molta energia perquè també se n'hi posa molta. En fas una mica la teva vida.

Creus que haurien de ser més radicals per fer-se sentir?

Sí, sempre hi ha hagut aquesta discussió al GDT d'animadors o lúdicoreivindicatius o bé "reivindicatius". Però és l'equilibri entre la lluita per les denúncies i aquesta responsabilitat de a veure si ho fem saber a molta gent i que participin. Un treu el cap

al Grup de Defensa del Ter pel que sigui i si s'hi troba bé, si veu que allà és benvingut, que hi té una feina a fer, perquè també poden anar d'excursió un dia i disfrutar d'això.. I si vas a un acte reivindicatiu que té "trampera" i que veus que dóna el seu fruit i que rendeix i que surt a la premsa doncs dius tu, això està molt bé! Algun dia algú ho ha dit en una reunió: - Sembla que fem teatre! -. Hi ha hagut vegades que ens diem, nosaltres què som? Muntem teatre per la gent? De vegades nosaltres fèiem teatre per gent que deia que no volia una granja allà al costat i és clar, dèiem que anem a muntar obres de teatre per quatre bugesos? A vegades també t'hi trobes. Però està clar que la reivindicació pelada no portaria gaire enlloc, s'hi ha de fer una mica de faràndula.

El Cas Puigneró, què va significar per al GDT?

Per sort el cas Puigneró ens va agafar en un temps en què ja portàvem força casos amb empreses, d'actes fets, de relació amb l'administració... i per tant ens va posar molt amb ordre metodològicament. Per una part va ser molt dur perquè fins i tot el nostre entorn més immediat no va entendre que pogués portar i mantenir una persona a la presó, perquè nosaltres ens vam posar durs en el fet que no demanàvem l'indult. De fet, quan vam plantejar la denúncia amb l'advocat ja ens va dir: -Voleu anar a totes? - I nosaltres no som qui hem de portar a la presó, sinó que denunciem una situació i les conseqüències les dirà la justícia. Gent del mateix GDT es preguntava per què no es demanava l'indult, i els pobles de l'entorn no van acabar d'entendre que un grup ecologista fiqués a la presó un empresari. En canvi a nivell de Catalunya i a nivell d'Europa es va entendre perfectament. Aquí no es va entendre perquè hi havia molts treballadors que hi treballaven, hi havia ajuntaments com el de Manlleu, que llavors hi havia en Ramon Sitjà d'alcalde, membre del GDT, i ens va cridar i ens va dir, suposo que hem de demanar l'indult? I nosaltres vam dir que no, que nosaltres no demanàvem l'indult a no ser que no es complissin una sèrie de coses: netejar la riera, deixar de produir aquells productes, etc. Haurien de canviar una sèrie de coses abans que el GDT demanés cap indult, i ens vam posar molt durs. Ens van demanar informació de diversos països. Van desconfiar de l'administració, de la Generalitat en aquest cas, i va dir que els que serien els vigilants de la recuperació de la riera del Sorreig seria el GDT, i això va ser una cosa molt innovadora. Nosaltres érem molt joves, inexperts amb moltes coses i a vegades imprudents alhora d'anar a veure els

empresaris així per la cara, però em sembla que ho vam portar prou bé. Crec que en general es va veure molt bé que sortís una sentència d'aquest tipus i el fet de la presó d'en Puigneró. Posteriorment ha estat un referent a tenir el compte quan hi ha hagut contaminacions puntuals en un riu. S'ha tingut present el Cas Puigneró.

Quin és el paper i la importància d'un riu a un poble com Manlleu? I perquè l'hem de cuidar?

La importància és la que se li doni. De fet, aquí Manlleu el riu Ter ha estat una peça molt important per qüestions econòmiques, lúdiques, socials.. però per s'ha exprimit al màxim el riu. El que passa és que la capacitat d'alterar-lo ha estat limitada per qüestions tecnològiques, o sigui no tenim els mitjans com per carregar-nos el riu en qualitat. No teníem sabons, no teníem segons quines químiques, i per tant no es feien servir. Es manipulava molt el curs de l'aigua, les forges, els canals i tot això, però la qualitat restava. Una prova és que la gent de vora Ter cada tarda anàvem a tirar les escombraries al riu, però es clar, era orgànic. Tu tiraves el teu pilot d'orgànic al costat del riu i l'aigua baixava claríssima i ens banyàvem, els peixos perfectes i és que llavors no hi havia capacitat de contaminació. Quan la indústria ha anat a més, quan tots hem estat tan nets i tan polits, hem fet servir tants sabons i ens hem acostumat a menjar tan de bestiar i tanta carn i tot plegat, hem anat contaminant. Arriba un moment qu això se't tira a sobre i dius bé, potser hauríem de canviar la tendència. I aquí el GDT ha tingut un paper fonamental, crec, a ajudar a canviar aquesta tendència i a fer veure que un riu és un riu i no aguanta segons què.

El riu l'hem de cuidar per gaudir-lo. La manera de gaudir-lo millor és respectant-lo que és quan més rendeix la naturalesa. És a dir, si tu respectes els cicles propis de la naturalesa i no els interromps és la manera que la naturalesa rendeix més. Si tu n'interromps un, trenques el cicle i per tant les coses no acaben de funcionar. Llavors el riu, a part de tots els temes romàntics, l'hem de cuidar perquè si el cuidem ell ens cuidarà a nosaltres. Per tant, aprofitem tot el cicle i ens en podem beneficiar. Si no el cuidem doncs estem amb ampolles amunt i avall perquè l'aigua és dolenta. Tenim depuradores i tal i l'aigua encara està feta una pena.

Quins camps abraça el GDT? Es dedica només a la defensa del riu Ter?

Hi ha una imatge que em sembla que dóna un dels llibres del GDT que és el riu com un embut i en aquest embut d'una conca i hi van arribant tots els aspectes que té qualsevol vall. L'aigua és un test de com està el territori i a través de la qualitat de l'aigua pots anar llegint més o menys com cuides el teu territori; les teves muntanyes, les teves planes, els teus boscos, la densitat de fems que tires, si els pobles s'expandeixen més del compte, etc. El Grup de Defensa del Ter va començar al final d'aquest embut, parlant de l'aigua. Però anar tibant del fil vas veient que l'important és el territori, i ens hem anat ficant a aquests temes de territori com les muntanyes, els boscos, la pagesia, la indústria i totes les parts de l'embut.

Quin paper juga el voluntariat en la vostra organització?

En qualsevol organització és difícil l'equilibri entre el voluntariat i gent assalariada. En el GDT hi ha hagut molt pocs assalariats, la gent que cobra del Grup de Defensa del Ter són professionals i són un mínim, un mínim perquè poguéssim mantenir la infraestructura quotidiana, però el gruix del moviment sempre ha estat el voluntariat. El voluntariat avui dia, fins i tot en institucions d'altres països cada vegada demanen més que estigui molt format i que estigui molt professionalitzat i per tant és difícil de lligar. Jo crec que el voluntariat és un camí previ al de dedicar la vida a coses que valen la pena. És un aprenentatge, però en el voluntariat sempre hi ha d'haver el pas de dedicar-t'hi, de professionalitzar-t'hi, perquè sinó a la llarga és molt difícil treballar en el mateix pla, en les mateixes feines en un camp de treball: un que cobra i un que no cobra. Un és que vagi a iniciar-se i l'altre és que ja en visqui. El que és agradable del voluntariat és que s'hi aprèn moltíssim. Jo diria que el voluntariat ha de ser imprescindible per al 90% de les feines. Una persona que és mestre, que atén el públic o que té responsabilitats hauria d'haver passat per un voluntariat. De fet, a molts ho països és. Per exemple a Holanda, per ser mestre, has d'haver passat per un voluntariat.

L'Embarcador és un bon lloc per donar-vos a conèixer?

Com que és un aspecte lúdic tan gros i tan important ha tapat els mateixos objectius del GDT i, a més a més, li absorbeix moltíssimes energies per qüestions d'organització

i és un tema que a dins del GDT sempre hi ha hagut diferents opinions. L'objectiu de l'Embarcador és difondre l'acostament respectuós al riu. Tot això es va complint, però moltes vegades desborda la pròpia feina.

Com us subvencioneu?

La filosofia ha estat que tota la infraestructura, tot el que fa falta al Grup de Defensa del Ter, provingui de les quotes. Una altra cosa és que amb l'ajuntament es pactin ajuts per coses concretes com campanyes, però el que és assegurar la vida i el funcionament del Grup sempre s'ha mirat que fossin les quotes, per qüestió d'independència. Perquè hi ha grups que diuen: ara farem un conveni amb la Generalitat i al final representa que treballen per la Generalitat, gairebé. I segons que no poden ni reivindicar-ho perquè els retiraran la subvenció que els estan donant.

El nombre de socis ha anat augmentant al llarg dels anys?

Sí. Això ha estat un tema que no l'he valorat prou perquè si fóssim la meitat i ben avinguts tampoc no hauria patit, depèn més vegades del moment històric que no pas el bé o malament que no pugui fer el Grup. Però sí, ha anat augmentant i el GDT no ha deixat mai de ser aquell Grup ecologista responsable, que mesura les coses, que dóna els arguments, que si una cosa es pot defensar la defensa i que busca els mitjans adequats perquè opinin quan ell no sap sobre aquell tema. També ha muntat una sèrie de xerrades que formessin la gent en opinió. I aquesta honestedat crec que la gent la valora.

I com obteniu els socis?

És molt difícil acostar-se als socis. Amb actes i fent propostes que s'hi trobi gent implicada d'altres branques i molt diversa. Tant com obtenir socis, la preocupació sempre ha estat la gent que treballa i fa coses amb el GDT. Sempre hi ha hagut gent que ha pagat la quota i ha treballat una mica, o gent que paga la quota i no fa res més. Per mi sempre ha estat més important que hi hagi més gent implicada al GDT que no pas molts socis. És difícil implicar la gent.

Valora aquests 20 anys.

- Quina creus que ha estat l'actuació més important?

Haver pogut donar a molta gent oportunitat per desenvolupar molts potencials com aprendre a organitzar-se, etc. L'escola del Grup de Defensa del Ter per mi és el que més m'ha donat. El GDT crec que sempre s'ha explicat molt bé perquè reivindicava les coses, per què en un moment determinat es negava a fer una cosa determinada. No ha estat un Grup de no a res, sinó que el GDT ha proposat moltes coses. Crec que ha ajudat a tenir un cos teòric, arguments clars a problemàtiques molt diferents. En qüestions de territori hi ha al·legacions, escrits, argumentacions, reivindicacions o protestes que s'han fet amb uns arguments molt clars per molts tipus de problemàtiques diferents.

-Ha millorat l'estat de les fonts aquests darrers anys?

Jo crec que sí que ha millorat, el que passa és que a les fonts hi ha una sèrie de problemàtiques que van continuant i per tant fan molt difícil la recuperació. Però jo crec que ara la gent valora molt més la natura que abans. El Grup de Defensa del Ter hi ha contribuït molt en això. Al territori també hi ha molta gent que veu que no es poden fer carreteres contínuament. El GDT sempre ha aportat arguments i idees que serveixen per fer bé les coses que s'estan fent.

- Personalment, quin acte valores més?

La barberia de Puigneró va estar molt bé. A l'inici es va fer una rua que va ser una cua amb cotxes que s'hi va enganxar tanta gent que vam quedar tots plegats sorpresos i es va col·lapsar com mitja comarca per la qüestió del riu. També hi van haver unes cantades sobre els fums a la comarca que també va ser molt interessant. Les assemblees sempre han estat molt bé i molt participatives. Crec que ha estat un Grup ecologista en que hi ha hagut molta participació de gent i la participació sempre ha estat un valor més important que no pas els objectius d'anar a aconseguir alguna cosa. I el contacte amb moltes altres organitzacions del país i d'altres països com Greenpeace o el (GOB) Grup Ornitològic Balear de Mallorca.

Propòsits pel futur.

Els propòsits els marcaran la gent que ara porta el Grup de Defensa del Ter i que el portaran amb anys de continuació. Perquè l'objectiu de netejar l'aigua no s'ha complert, encara que sembla ser que si que han millorat les condicions objectives de l'aigua però bé, hi ha moltes altres coses que són millorables. Hi ha una manera molt important també de defensar la natura i és que la gent en gaudeixi, i crec que s'està lluitant perquè la natura continuï. Jo l'estic gaudint moltíssim i crec que així també estic contagiant de molts valors que he adquirit des del GDT a gent que no són especialment ecologistes.

Veieu que el poble respon? La gent s'implica?

Ara no està de moda, ara es porta més ser rebel que ser revolucionari, i entre una cosa i una altra hi ha una cosa que és l'organització. Es pot ser rebel però avui en dia no hi ha proposta, no té sortida. Només té un "no" i un "prou". La part de revolució que ha aportat el GDT és la de proposta és a dir, no tan sols no volem això que rebem, sinó que ho volem d'una altra manera, proposem un altre tipus de territori, un altre tipus d'acostament a la natura, un altre tipus de relació entre el humans, etc. També ens hem ficat molt amb urbanisme, quan es van els plans d'urbanisme als pobles i llavors també estàs fent sociologia i em sembla que aquesta visió global des del GDT s'ha donat.

Per què creus que han d'existir els grups ecologistes si ja hi ha una administració que se n'ha d'encarregar?

Jo crec que l'administració fa el seu camí i crec que els grups ecologistes hi han de ser perquè hi ha d'haver-hi uns interlocutors arrelats a la societat, que puguin discutir, fer propostes i que organitzadament puguin enfrontar-se a l'administració, si cal, que puguin dir a la població que hi ha coses que no van bé. És clar, si es fa individu per individu sortirien opinions molt diferenciades: jo vull la MAT, jo no la vull. Les organitzacions ecologistes com el Grup de Defensa del Ter el que porten més és una línia que s'agafa al llarg dels anys, una altra cosa són les plataformes que són organitzacions puntuals per una cosa concreta. Això fa que es pugui pressionar sobre l'administració molt millor des d'un grup ecologista que no pas des d'una plataforma.

Com veus el futur del riu?

Inevitablement crec que la relació ha de millorar perquè ens estem quedant sense moltes coses. El riu jo no el vaig pas molt millor que temps endarrere. Crec que inevitablement la gent que hi ha ara i la que vindrà ens hauríem d'organitzar diferent i mirar de disfrutar, perquè són coses limitades.

Ets pessimista o optimista?

A estones. Jo veig que quan els països avancen culturalment, quan les necessitats bàsiques les tenen arreglades pensen en altres coses, entre elles, la qualitat de vida. I si no som tan mal parits com per portar els nostres problemes d'aquí cap a altres països i pensem que la Terra és prou petita com per dir, organitzem-nos millor. Com podem produir coses netes? Com podem tenir aliments d'una manera més racional? Moltes vegades sóc optimista i confio molt amb la gent perquè la gent només és feliç quan estima les coses. Veig que hi ha moltíssima gent que surt i disfruta de la natura, potser sí que hi ha uns anys en que la gent es tenca molt en discoteques i tot això, però de seguida veuen que disfrutant amb la natura i els amics és com es viu més bé. Jo no distingeixo gaire entre respectar la natura i respectar les altres persones. Una persona és feliç quan fa feliç els altres.

12.2.2. Rafa Garrido

President del GDT del 1999 al 2005

Quins presidents hi ha hagut al Grup de Defensa del Ter?

Elegits a l'assemblea primer en Toni Ballús, segon jo i després en Jesús Soler. Dóna la casualitat que tots som de Manlleu però la majoria que conformem el Grup som d'aquí la comarca tot i que també n'hi ha bastants del Ripollès i del Baix Ter.

Com s'elegeixen?

Des que es va establir el grup vam estar bastant temps sense nomenar un nou president. La nostra organització comença a funcionar a poc a poc, s'hi va afegint gent

i quan es veu que la cosa va creixent es burocratitza una mica i també s'intenta donar-hi una mica d'organització. Dins d'aquesta organització ha d'haver-hi un equip més directiu de l'organització i evidentment ha d'haver-hi un cap que faci les funcions una mica de president. Però aquí tots anàvem molt junts fent les coses. El president és una cosa una mica simbòlica i a vegades és el que ha de donar la cara davant la premsa. El president ha de ser una persona que s'adoni del tema, no vol dir que tècnicament hagi de ser la persona que en sàpiga més, perquè això és un conjunt de persones que ho fem entre tots, però si algú que pugui explicar de cara a la gent què és el que estem fent. No hi ha un termini en el temps de ser president sinó que depèn molt de la persona. En Toni devia estar uns 7 o 8 anys a la presidència, jo 6 i en Jesús ja en porta 5 o 6.

Com va ser la teva època com a president? I com la valores?

Va ser una bona època. El grup ja tenia 10 anys i ja hi havia unes bases molt posades, un Grup que treballava molt, comissions que es movien treballant els temes més concrets, etc. Va ser una etapa molt rica. Veníem d'una època en què s'havia lliurat el cas Puigneró del qual nosaltres en vam sortir guanyadors, on per primera vegada es va jutjar una persona per delictes ecològics a l'estat espanyol i se'l va empresonar i se'l va castigar a restaurar la vida de la riera que havia contaminat. Va ser una època de molta activitat però s'ha de dir que érem tres o quatre persones que estàvem cada dia al peu de canó: atenent a la premsa, treballant, fent denúncies, etc

Quin fet recordes més difícil de tractar?

El Cas Puigneró. Tot i que va ser abans que jo fos president, les repercussions també són pels que venen al darrere i has d'assumir la responsabilitat del Grup. Recordem que va ser un fet que ens va afectar molt a tots perquè vèiem que era una cosa molt important i nosaltres no érem experts en aquestes coses com un cas penal però ho vam haver d'assumir. També recordo l'època que estava jo a la presidència del Grup la problemàtica del purins. Va ser molt problemàtic i ho continua sent encara. Es van fer denúncies al Parlament Europeu, i això també ens va obligar a estar molt ficats en tot això. També les pudors ambientals com el cas de FERVOSA aquí a Manlleu.

Quin acte del GDT valors més?

Torno a dir el Cas Puigneró. També les analítiques de les fonts, el fet de crear cada any l'Embarcador del Ter, també els horts i tota la protesta que s'està fent ara de l'ocupació del territori.

N'has tret una bona experiència de l'època de president?

Moltíssim. A part del que tu pots donar al Grup, també hi ha el que el Grup et dona a tu. El Grup et dona perquè està format de gent molt rica, amb moltes idees, que t'aporta moltíssima cosa i a més a més perquè sempre hi ha hagut molt bon rotllo i molta honradesa amb totes les persones que han estat treballant al GDT. Això m'ha aportat molt com a persona i per descomptat que he après moltes coses. És com una universitat on hi pots aprendre dret, coses de la natura, etc i t'adones de coses que d'una altra manera no hauries après. Per a tota la gent que ha passat pel GDT ha estat una escola de coneixements i molt enriquidora.

Quines perspectives de futur té el GDT?

Nosaltres vam partir en un moment on l'ecologia era moda i això impulsava molt a la gent i el que nosaltres fèiem tenia resposta. Hem passat a una època en que la societat ha mirat més cap a dins i ha deixat de mirar cap a fora i diguéssim que les persones potser no estan motivades de la mateixa manera respecte a la natura com fa 15 o 10 anys tan sols. Ara tenir i mantenir una postura ecologista costa més. Molta gent no respira aquest moviment ecologista. Ara és quan toca resistir i quan realment la gent demostra que el que està fent aquest grup és una cosa que val la pena mantenir i tirar endavant perquè si no tenim un Grup de Defensa del Ter que vetlli per tots aquests aspectes, segurament s'hauria d'inventar un grup que fes la mateixa funció. Té un paper molt important. El tema de la crisi també està afectant el GDT perquè els socis també mantenen el Grup amb les seves quotes. Malgrat això, amb més o menys quotes resistirem la sotragada. Per una altra banda, també hem de veure que és positiu això que està passant perquè les persones aprenguem a viure d'una altra manera més senzilla.

ESTUDI DE LES FONTS

Va ser la conclusió d'un treball que ja feia molt de temps que estàvem fent. Nosaltres vèiem que els nitrats contaminaven l'aigua de la comarca, sempre que aquests nitrats siguin en quantitats excessives a la terra. Però si la terra no i assimila és com si tu mengessis més del que necessites i ja no et capigués enlloc, doncs la terra respon de la mateix manera, i protesta. En aquest cas protesta amb l'aigua contaminada. Se sap que una aigua molt contaminada per nitrats la gent no la pot consumir.

Periòdicament, cada any, a la mateixa època, entre el desembre i el febrer aproximadament, fem unes anàlisis de les fonts de la comarca, inclòs el Lluçanès. D'aquesta manera sabíem quina quantitat de nitrats tenia l'aigua. Això ho donem a la premsa i lògicament tenim una comarca tan contaminada de nitrats com teníem o com tenim, la gent s'escandalitza. L'objectiu de les analítiques és donar-les a conèixer a la gent i que fos el fonament de la denúncia que es va fer a la Comissió Europea a través d'uns polítics. La cosa era que es donés coneixement de tot això a la gent però també es va utilitzar com a base per la denúncia. Després d'aquesta denúncia, la Unió Europea ens va donar la raó i va penalitzar l'Estat Espanyol per permetre això. Va ser un triomf nostre perquè va permetre que a partir d'aquí es fes una regulació dels vessaments de purins. A més de la multa, l'UE va donar un temps a l'Estat per solucionar el problema, tot i que no s'ha fet. L'estudi de les fonts va ser com a resultat final de tot això; es va tenir molta informació acumulada i nosaltres vam pensar que seria molt important donar un valor a les fonts perquè és una cosa molt rica que tenim però que la tenim mig oblidada pel desús. Vam pensar que hauríem de reivindicar la figura de les fonts. Es va fer un llibre, que jo crec que és molt poètic, del que són les fonts de la comarca. Va ser com la cirereta del pastís del treball fet en estudis anteriors. Hi van estar molt temps. Aquest llibre va ser un "part dolorós" perquè no sé si hi vam estar uns tres o quatre anys per definir-lo. Al final es va acabar i la veritat és que estem molt contents del producte final. Les analítiques es continuen fent cada any de les mateixes fonts perquè es clar, s'intenta seguir les mateixes fonts per fer-ne un seguiment i veure com es comporten en la seva evolució. Se solen agafar dues o tres fonts per municipi i així se sap una mica com està la situació del territori. Es publica perquè la gent vegi com està la situació.

12.2.3. Toni Mas

Militant del GDT

-Camp de treball

Quins són els objectius d'un camp de treball?

N'hi ha molts. A nivell general i a la línia del GDT és aproximar la gent que durant el seu temps d'oci prefereix fer les seves vacances al medi natural implicant-se en alguna mena d'activitat per donar a conèixer i millorar l'estat d'una zona en concret, relacionada amb el medi natural. Aquest és l'objectiu més gran de tots; jo considero que és aquest. Però s'ha d'anar concretant l'edat, quanta gent hi haurà, com s'organitzarà i amb quin projecte. Un camp de treball no neix sol, sinó amb un projecte ja existent. En el cas dels que jo conec és entorn al Camí Vora Ter, el Camí Vora Ges i la Ruta del Sorreig. Un camp de treball neix amb un projecte que ja té una entitat, en aquest cas el GDT, entorn els rius i els camins. L'objectiu és poder impulsar aquest projecte que ja funciona. L'objectiu d'un camp de treball hauria de ser, i en els que jo he participat ha estat així la major part, és que no sigui l'actuació exclusiva d'un cop l'any. O sigui, un camp de treball no pot ser que un cop s'acabi allò desaparegui, sinó que hi ha d'haver una continuïtat perquè sinó no estàs fent res, dones a conèixer però seria incoherent. Un objectiu del camp de treball seria promoure la coherència al territori, en que pensem, prediquem i actuem. Hi ha més objectius.

Un camp de treball és una trobada d'un grup de persones sempre majors de 14 anys que en relació amb un projecte concret hi combinen el treball del projecte, l'oci i el lleure. Però tot en un entorn de vivència constant. Durant quinze dies casa seva passa a ser en un altre lloc i amb deu, quinze o vint persones més i uns monitors que coordinen aquests tasques. La finalitat és donar a conèixer i impulsar un projecte. En el millor dels casos, que això sempre és molt difícil, és traspasar aquesta informació i que més endavant aquestes persones que l'han rebut, també puguin traspasar-ho. És un mica com una cadena d'aprenentatge.

Per què n'organitza i hi participa el GDT?

Tot i que no conec tots els que s'han fet, es fan per la necessitat d'impulsar projectes. Tots els projectes per mi són educatius, totes les accions que fem tenen una intenció

política, vulguem o no. Així com tots els projectes del GDT són educatius, i l'educació també és política, però no política de partit sinó que s'intenta transformar la societat, afavorir i millorar el benestar tan com es pot, doncs si que el camp de treball és un projecte on el punt de referència que té és educatiu. Els camins és una mica més difícil. Jo quan vaig a desbrossar un camí m'és molt difícil, no estic educant les plantes, en canvi quan fas un camp de treball si que estàs intervenint de manera educativa directament. Per tant, el GDT, m'imagino, jo n'hi he anat afegint amb el temps, hi participa i n'organitza ja que la vessant educativa és una vessant més per dur a terme els objectius del Grup de Defensa del Ter. No s'ha treballat exclusivament dins del riu, que és això pel qual va néixer el GDT sinó que està treballant també fora del riu, entenent que el riu ja no és el curs d'aigua, sinó que és el curs d'aigua amb el seu entorn, el seu mediambient, fins i tot el seu desenvolupament humà. El GDT hi participa per aconseguir assolir els seus objectius com a entitat.

Quins s'han fet al llarg de l'història del grup? característiques de cada camp de treball (edats, objectiu, nacionalitats, zona on es fa..)?

Jo en conec cinc, tot i que sé que se n'han fet més. Tots eren similars. Els que jo conec des del 2005 els organitza el GDT amb una petita col·laboració dels escoltes, al principi. Aquests que es fan són per joves, de vegades de 14 a 16 anys o de 15 a 17. Tots van entorn al camí Vora Ter, la Ruta del Sorreig o el Camí Vora Ges. També un camp de treball internacional, que és quan es fa per majors d'edat i ve gent de tot el món: Korea del Sud, Rússia, Eslovènia, França, Bèlgica, Itàlia, Marroc, etc. Es va fer un projecte del Camí Vora Ter i recuperar l'espai de la Font Santa. Però es va veure que en aquest camp de treball venia una gent que s'allunyava una mica dels objectius que podia ser d'un camp de treball que pretenia el GDT; Clar, la gràcia del camp de treball també és difondre a gent del territori, el propi territori. Perquè l'àmbit d'actuació del GDT és local. La feina no es va poder continuar. Llavors, però, sí que la feina estava molt ben feta, la Generalitat hi donava suport i estaven molt contents amb aquest estil de camp de treball, no només l'internacional sinó els altres. Perquè era una entitat del territori, perquè hi vinculava la gent, perquè era un projecte que continuava, etc. Van demanar si podíem continuar però nosaltres vam dir que no, tal com es va acordar a l'assemblea, però els escoltes llavors van agafar el timó dels

campes de treball i van continuar ells. En aquest cas amb el suport del GDT es va capgirar tot una mica. I molt bé també, perquè els escoltes també tenen una vessant educativa i també intenten educar per transformar.

-GR 210 Camí Vora Ter

Què és?

Primer explicaré que no hi ha només el Camí Vora Ter. Hi ha la Ruta del Sorreig i el Camí Vora Ges. Aquests tres projectes que englobaria el projecte de camins dins del GDT, la seva finalitat és que hi hagi un sender, al llarg del recorregut del riu aprofitant els cinc metres de servitud pública, que són cinc metres que per llei, a partir de l'aigua del riu fins a cinc metres són de servitud pública. Potser són particular, de propietat privada, però el propietari hi ha de permetre l'accés. Aprofitant això i que aquests cinc metres han servit per fer abocament, no només per escombraries sinó que és un punt on la gent abans s'hi acostava força però ara no s'hi fa res, no hi ha vida. Doncs vam pensar, hi farem un camí que circuli la major part, tant com sigui possible, al llarg de tots els recorreguts d'aquests rius de manera que la gent tingui un motiu per acostar-se al riu un altre cop. Tu no pots estimar una cosa si no coneixes. Es barreja una part emocional que tu t'acostes al riu però des del GDT hi hem posat un projecte organitzat que és que hi hagi un camí a la vora del riu perquè la gent s'hi acosti. A partir d'aquí s'han fet denúncies, actes, caminades, difusió,... i hi ha moltíssima gent que s'acosta al riu.

El Camí Vora Ter és el GR 210, és a dir, són senders homologats per la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya i un GR (gran recorregut) vol dir que té més de 50km. Està senyalat amb dues franges horitzontals, una de color blanc i una de color vermell. Després hi ha el camí Vora Ges i la Ruta del Sorreigs que són PR, que vol dir petit recorregut (menys de 50km). El Camí Vora Ges (PR 147) té uns 18km i la Ruta del Sorreigs (PR146) uns 21 o 22km. Per capacitat del GDT, la Ruta del Sorreigs excepte que sigui un camp de treball no tenim capacitat per arribar-hi i moltes vegades s'havia intentat que els ajuntaments se'n fessin càrrec, però no ha sigut possible. El camí Vora Ges requereix menys feina, tot i que hi és. Es financia, en part, amb la col·laboració de quatre ajuntaments: Sant Pere de Torelló, Sant Vicenç de Torelló,

Torelló i Vidrà. El camí Vora Ter és més complex, va des d'Ulldeter i acaba com el riu Ter, a l'Estartit. El tram que més es manté és a Osona.

Quina és la seva finalitat?

Acostar la gent al riu, denunciar les agressions i fer respectar els cinc metres de servitud que a vegades s'hi construeix. La finalitat era que hi hagués al Camí Vora Ter, ara és important el procés que es faci perquè hi segueixi existint aquest camí, requereix manteniment. El camí Vora Ter és l'excusa, així com les caminades que se'n poden fer. És una excusa per mobilitzar socis i altres persones i aconseguir els altres objectius. A principis d'aquest any per exemple es va començar a organitzar una comissió de camins que va desembocar és una cosa molt positiva pel grup i és que hi havia unes 13 persones que eren socis del Grup de Defensa del Ter, però no eren actives. Això va ser un gran èxit. D'aquestes 13, 5 persones van ser molt actives des de l'inici de començar a pensar la caminada fins ara. Hi ha un mitjà per aconseguir altres coses, no una finalitat en si.

Com es posa en marxa?

És una iniciativa del Grup de Defensa del Ter. Els primers trams que es van fer van ser locals, com de Manlleu a Roda en què els ajuntament hi va donar suport. Es va posar en marxa juntament amb agrupacions excursionistes com la de Torelló o la de Sant Quirze de Besora, també es va anar de bracet amb Paisatges del Ter i es va presentar un projecte a la Diputació per a la senyalització vertical i el consorci. Va començar així, sobretot està molt ben senyalitzat el tram d'Osona i a partir d'aquí es va pujant. Els camins és un dels primers projectes on es comença a veure que el GDT "surt del riu" per entendre que per defensar el riu s'ha de sortir del riu. A partir de les mínimes subvencions que rebem durant l'any ara sembla que es podran fer contractes amb altres ajuntaments i faran aportacions.

Qui el manté?

Jo. Al grup és normal que si t'hi sents bé, doncs expliquis les coses bones. Hi ha coses que són perilloses en una entitat i és que per exemple el camí Vora Ter ha continuat durant un temps perquè hi he estat jo. Si la gent ha abarcat molt espais és perquè està motivada, perquè no hi ha més gent, i a vegades aquest fet ha frenat a altra gent. Per

tan jo penso que un dels objectius, que això ja es va dir a les altres assemblees del GDT, és que vingui més gent. Que li pugui motivar menys que a mi i hi pugui aportar idees noves, perquè sinó és un problema. El GDT és molt més que nosaltres, ha d'anar molt més enllà. Com motivem a la gent? Els que fa més temps que hi estem i sabem més coses del dia a dia ens hem de deixar de mirar el melic i hem de pensar com organitzativament ajudem a entrar més gent. Perquè en definitiva com més gent hi hagi també és més complicat, però també és més potent el Grup.

12.2.4. Xevi Crosas

Militant del GDT

Polígons avui, misèria demà

Per què el GDT decideix actuar per la defensa del territori?

En un moment determinat te n'adones que les coses no estan tan segmentades en calaixos i el riu no és una cosa a part en el món. Hi ha moltes coses que estan lligades al riu, com les fonts i el mateix territori. Aleshores si hi ha gent inquieta, vas estirant del fil i veus que hi ha moltes temes que s'han de canviar i en el que convé insistir i ara un dels que abordem és el tema del territori. I ara en el riu, sembla que l'administració i gràcies a Europa, ha anat endurant la legislació i s'han anat posant les piles, tot hi que encara no està com voldríem. En el tema del territori si que veiem d'una manera molt preocupant l'ocupació que s'està fent actualment aquí a Osona perquè hem entrat ja al cinturó de l'àrea metropolitana de Barcelona.

Què es fa des del GDT per la seva defensa?

El tema del territori sempre ens ha costat molt perquè així com el riu és una cosa molt concreta, la gent veu que el riu baixa molt malament o d'un color diferent, el territori és una cosa molt àmplia i molt difusa que va des de carreteres, infraestructures, línies elèctriques, creixement dels pobles, etc.. Aleshores la gent li costa més entendre que

això pugui ser negatiu ja que històricament ho han visualitzat com a progrés. Costa molt abordar el problema i des del GDT és un tema que ens apassiona però també ens ha costat molt. El que ha funcionat molt és tractar temes concrets que realment hem pogut fer veure a la població que no eren positives com grans construccions d'àrees residencials (creixements de pobles exageradament), alguna carretera o posar en qüestió que hi hagi tants polígons industrials dispersos. Tractar temes concrets amb els veïns més pròxims perquè ens donin el seu suport i perquè no només anem sols com a GDT. Intentar agafar veïns afectats i també altres entitats de la comarca (naturalistes, pagesos, etc). Val a dir que el tema del territori és molt més complexa que el riu. Aquest creixement no pot seguir i estem qüestionant el model econòmic i, es clar, costa més de que la gent o visualitzi com un problema.

Quin paper va tenir el grup en l'oposició a les ARE de Manlleu?

De fet, a Catalunya hi havia moltes ARE's programades, unes 95. Hi va haver altres entitats que hi estaven en contra, com la CUP (un partit polític), però nosaltres ens vam centrar amb la de Manlleu ja que era bastant exagerada, fins i superava les previsions del propi ajuntament en un any i mig del creixement que ell havia previst. Nosaltres vam tenir un paper molt destacat, vam liderar un moviment però des d'una plataforma en qual hi havia moltes altres entitats. Nosaltres quedàvem diluïts en aquesta plataforma però ja ens agradava perquè no és que busquéssim protagonisme, simplement el que volíem és empènyer per trobar una oposició forta a l'ARE i sobretot en el binomi d'ecologistes i pagesos d'aquí Manlleu que va funcionar molt bé. Aquests vàrem ser els que vam estirar el carro, també el Casal Boira Baixa i alguna altra entitat. En poc temps, en qüestió d'una setmana vàrem muntar una manifestació que va convèncer a l'alcalde i el projecte en principi es va quedar en un calaix. Tampoc descartem que es torni a obrir perquè de fet encara hi ha molts terrenys que encara són de la Generalitat, són gestionats per l'INCASOL (Institut Català del Sòl). Si ara li demanessis a algú de la població et diria que és una bestiesa però ara tal com està el tema de la construcció, no s'hagués venut res. Feines hi ha a vendre el que hi ha al mig de poble.

En qüestió d'una setmana es va fer una plataforma, es van recollir firmes i es van fer moltes falques per la radio, sobretot de cara a la manifestació que es va fer al 28 de

desembre del 2008. Es van reunir 400 persones a la plaça, tampoc ho vam considerar un èxit però si que era un gruix de persones important, no és fàcil portar 400 persones a la plaça. Va córrer molt el rumor de que aquests pisos serien per recol·locar-hi gent de La Mina i la gent s'hi oposava molt també per aquest tema, és a dir, no volien que vingúes gent de La Mina o gent de fora, un tema un mica racista. Però es clar, quan mous gent és difícil controlar-ho. Nosaltres el que intentàvem era donar arguments més de tipus racional i ecologista, pel bé del poble, no perquè vingui unes persones o unes altres.

Creus que el GDT està dins de la “cultura del no”? Per què?

Estic súper convençut de que no estem a la cultura del no. Si mires moltes de les accions i projectes que tenim n'hi ha molts de constructius. Primer no tinc clar que existeixi la cultura del no, però si que és veritat que en moltes mogudes i plataformes s'oposen a determinats projectes perquè els toca de la vora, des d'oposicions a presons, a prostíbuls, etc. Però el GDT no és així perquè en totes les lluites que hem liderat o que hem fet mai ha estat perquè les persones que estàvem al GDT de manera individual estàvem afectades sinó perquè creïem que pel conjunt de la societat era millor altres projectes que no aquells que es proposaven. El GDT sempre pensem en si serien bons o no per la societat en general, no ens ho mirem particularment per nosaltres. A banda tenim molts projectes constructius, és a dir, si ens queixem d'unes coses llavors intentem fer alternatives. Està clar que aquestes alternatives que fem són molt a petita escala dins les nostres possibilitats. Si veiem un model de pagesia o de producció de porc massa industrialitzat, que no té en compte el territori i que contamina, etcètera, doncs per exemple a l'embarcador hem intentat apostar pels productes ecològics, locals i que no tenen impacte ambiental. Si nosaltres ens hem oposat a creixements urbanístics doncs també hem liderat projectes d'horts urbans perquè la gent valori el terreny que no és construït, que ens dóna menjar, que serveix per esbargir-nos.. Per tan si que a petita escala intentem ser constructius. També hem pensat que el riu podia ser font de riquesa econòmica perquè la gent hi pot anar a passejar, hi poden haver empreses de turisme.. El riu és vida i a més s'hi ha de fer vida per gaudir-ne. D'aquí el projecte del Camí Vora Ter. Nosaltres no hem anat mai a destruir un projecte en concret sinó a donar arguments per canviar el model, ens oposem a una cosa i en plantegem d'altres. Tot i que no sempre és fàcil fer altres

models. De la cultura del no ens en sentim gens, el que passa és que dóna la casualitat de que tots els projectes que surten del GDT no tenen gaire a veure amb el plantejament i sovint ens estem oposant a coses que es fan.

I no creu que es generalitza quan es parla de la “cultura del no”?

Si es clar, és una manera de desprestigiar. És cert que moltes plataformes ho són però quan ens hi tracten a nosaltres és per desprestigiar-nos, evidentment. Però jo crec que tothom que ha tractat amb nosaltres ha vist que érem gent que més enllà dels nostres interessos personals estàvem allà per intentar canviar les coses perquè ens preocupa el bé comú, el bé col·lectiu. Sempre hem tingut plantejaments prepositius i hem intentat canviar el mode. El que passa és que és difícil ja que el model actual és molt diferent al que nosaltres voldríem. Sempre sortim als diaris oposant-nos als projectes que surten. En aquest sentit potser si que moltes vegades el que passa és que anem massa a remolc, és a dir, ells treballen i fan projectes i nosaltres diem això no i després es clar, potser nosaltres ens hauríem d’haver avançat i proposar altres coses abans que surti això. Però és molt difícil, tenim els recursos que tenim i al final fem el que podem.

Quins propòsits té el futur del GDT?

No estem en un moment fàcil. El que hem comentat abans del territori al principi, com el tema del riu és concret i tothom anava a una, l’administració se n’ha anat apoderat una mica del discurs que teníem nosaltres i s’han anat arreglant coses, els riu ja no està tan malament com estava i nosaltres hem anat agafant altres temes en el qual el riu ja no era l’eix vertebrador. Aleshores ens trobem en que tenim molts socis que s’hi han fet pel riu però ara nosaltres estem tocant molts altres temes, també. És urgent repensar una mica en el grup, hem de ser capaços de moure una mica els objectius i trobar nous reptes. Amb el territori ja els hem anat trobant una mica perquè no és una cosa tan concreta com el riu. En aquells anys amb el tema del riu es va adderir molta gent, d’ideologies diferents, de diferents partits.. en canvi quan entres en temes de territori la cosa ja no és tan clara, és més complicat i llavors costa més reunir gent i masses socials. Els socis que s’han anat fent aquest any pel riu no sé si ens seguiran en tot aquest gir que hem d’anar buscant altres objectius. Potser els socis diran que

no, que s'havien fet socis pel riu i si ara fem altres coses no els interessa. Abans el Grup de Defensa del Ter era viu a tota la conca del riu i avui en dia ens costa bastant tenir gent activa a Ripoll o a Torroella. Jo crec que si volem seguir endavant ens cal renovar objectius i trobar una mica el "cavall de batalla" que torni a il·lusionar a molta gent i puguem seguir sumant gent per no acabar sent una cosa molt petita i minoritària i que va desapareixent, per dir-ho d'alguna manera. Per tan estem davant d'un repte que en els pròxims anys hem d'assumir. No estem en un moment fàcil. Avui en dia en qualsevol entitat li costa trobar gent. A part d'això és que el riu fins ara havia ocupat la nostra branca principal i territorialment el riu ens vertebrava i ara si volem anar cap a nous reptes doncs es clar, el nostre abast territorial és diferent. De fet a la propera assemblea també se'n parlarà bastant d'aquest tema, cap on s'ha de repensar una mica el GDT. És molt important que hi hagi gent que tingui un discurs diferent perquè hi hagi una mica de discussió. Si no hi ha discussió estem acabats, és la decadència absoluta. Jo crec que és molt important que hi hagi una entitat com el GDT almenys per a fer pensar a la gent. Si volem seguir sent una entitat amb un cert pes que sigui capaç d'incidir políticament hem de ser capaços d'il·lusionar i engrescar i sumar-hi gent, hem de replantejar objectius.

I creus que l'objectiu que us vàreu plantejar al principi s'ha assolit?

Jo crec que no, del tot no s'ha assolit. Es deia una mica irònicament que el GDT es dissoldria quan es pogués fer un curset de natació al riu Ter. De fet ha millorat bastant i és un tema que a la gent ja no el motiva tan perquè ja hi ha una administració que se n'encarrega. El que passa és que la gent que va muntar el grup és gent inquieta que veu que per molt que el riu hagi millorat en temes de la relació que tenim amb l'entorn de la petjada ecològica que el nostre consum o el nostre model de vida actua, no hem millorat ni molt menys, sinó que hem empitjorat. Aleshores una persona desperta i inquieta com ha estat sempre la gent del GDT estem segurs de que no hi ha ningú dels que hagi lluitat al GDT que estigui content amb la situació actual. Hi ha moltes coses a millorar. Si que hi ha coses que es plantejaven al principi que s'han anat assolint però si una persona és inquieta no et queden aquí, com més camí veus més camí veus més enllà. Per molt que hem anat arreglant cosetes "de maquillatge",

perquè és això, tota els contaminants que ara baixen pel riu Ter ara baixen pels rius de la Xina o per altres rius, perquè les indústries s'han traslladat cap allà.

I tu com ets motives?

És una cosa molt estranya. Jo des de petit era inquiet i el GDT ha estat com una universitat per mi poder estar al costat de gent més gran que jo que tenia aquesta mentalitat conjunta, de no mirar només pels seus interessos sinó d'estar preocupada per la societat, com a on anem. Gent que li interessaven aquests temes i eren intel·ligent i sabien donar arguments. M'ha motivat molt i he après molt d'ells. Tot els dia el meu cap va voltant en coses que hem de canviar, no deixa de ser una afició o un *hobby*, t'agrada molt anar canviant coses. El que t'ajuda molt és veure que es poden anar canviant coses. Quan només estàs fent discursos i xerrades va bé però arriba un punt que et falta alguna cosa. Quan realment una cosa física la palpes, ja sigui l'embarcador o uns horts petits, però que realment has aconseguit convèncer a una població de que aquells horta eren importants i s'ho estima, quan veus que un grup de joves ho vàrem plantejar veus que realment si que es poden canviar les coses. Jo crec que si que es pot canviar, però no ens ho creiem ja no fem res. El GDT ha estat una mica això, darrere el GDT hi ha molts socis però al final són unes poques persones que s'ho han cregut. Fa uns anys l'ambient que hi ha ara vora el riu no hi era, quan una carretes ha canviat el seu sentit perquè ens hi hem ficat nosaltres o quan l'ARE s'ha desat dins d'un calaix són coses reals. No són només xerrades, organitzar debats. Tot és creure's-ho i veure que el problema és important i llavors sé enginyós per fer-ho visible i que la gent vegi que allò és un problema. Hi ha gent que s'ho passa bé amb cotxes i d'altres que Potser si que de vegades t'ha tocat anar a una reunió que no en tens moltes ganes però al final quan tu en tens ganes i t'ho creus, la gent s'encomana i s'hi suma. Si fas un projecte que no veus gaire clar i t'hi mig obliguen no es mou, no enganxes. Ara mateix és difícil enganxar jovent al Grup de Defensa del Ter, una mica per l'estructura que tenim i perquè el jovent que s'implica, que ni hi ha encara que la gent digui que no, són mogudes molt locals. El GDT de vegades de ha tingut aquets projectes tan locals. Aquí Manlleu si però en altres llocs no n'ha tingut tants i costa més que la gent s'hi enganxi. És per aquí el canvi que ha de venir.

12.2.5. Sergi Solà

Militant del GDT

Horts comunitaris:

Perquè neixen?

Neixen del capficament d'un quants del GDT, gent jove sobretot, que pensàvem que ens era molt difícil accedir a la terra i volíem fer un aprenentatge vinculat en els cicles de la natura. Volíem cultivar el nostre propi aliment tot fent un discurs positivista al voltant del que era un model de vida que et permetia, des de reduir les emissions de CO₂, per tant reduir el canvi climàtic, i no dependre d'aliments que vinguin de l'estranger i que no portin gran quilòmetres acumulats. Volíem dur a la pràctica la teòrica de que era possible fer un món millor, i un espai ideal per experimental, l'hort. Ja venia una mica de retruc tot el treball fet a l'embarcador. Va néixer després d'un estiu en que la gent passava per l'embarcador i nosaltres ja començàvem a introduir el tema dels productes ecològics i de proximitat.

Com?

Doncs aquesta colla de gent ens vam reunir. Vam començar a buscar espais i se'ns va acudir d'anar a veure l'ajuntament i, tot i que la regidora de mediambient d'aleshores no va veure en mals ulls fer una reserva d'espai en sòl públic a Manlleu que fos cultivable per la gent del poble, no sabia com abordar-ho i no era una prioritat per l'ajuntament ni molt menys. A més, fa cinc anys era un època de creixement urbanístic a Manlleu i es clar, els horts sonaven a gairebé a un acudit. La regidora de mediambient no ens va dir que no, però va dir que anéssim a parlar amb els del museu del Ter. Allà hi ha les terres on hi ha actualment del horts i els del museu ens van dir que si, que estaria bé, tot hi que ens veiem molt joves i una mica inexperts. El que no volien és que allò es convertissin en horts de propietat d'algú d'una forma permanent i que perdés el control i ens van dir: -El que farem seran un cursos. Es va buscar el professor i en els terrenys l'antiga fàbrica de Can Sanglas el 2006 es va fer el primer curs d'horticultura ecològica. Tot i que pensaven que en aquests se'ls hi passaria la "febrada" i que no s'apuntaria ningú i així ja haurien atès una mica les seves demandes les trenta places que es van intentar crear pel grup es van haver d'ampliar

fins a trenta-cinc i encara es va quedar gent en llista d'espera. Durant quatre anys més es van fer els cursos per l'altra gent que s'hi anava apuntant.

A on són actualment?

Ara mateix hi ha 27 parcel·les d'uns 50m² amb tot el reg instal·lat amb treball voluntari per part de la major part dels propis hortelans, almenys pels impulsors del projecte dels horts, que érem forces, i a més a més al llarg d'aquests cursos hem guanyat noves simpaties de nous hortelans que estaven motivats per fer-ho.

Perquè són ecològics?

Perquè està dintre del cicle aquest de la coherència que volem fer. Nosaltres veiem el projecte dels horts com un projecte formador, la idea d'incloure a aquesta pràctica hortelana un discurs de fons que és això: conèixer què estàs plantant, no dependre d'aliments que continguin grans quantitats de kilòmetres pel llarg desplaçament que ha hagut de fer, que no incorporin molts químics ni productes per millorar el seu rendiment, combatre les plagues i per fer-ne a grans quantitats i maximitzar la producció amb el mínim de costos com els que trobem als nostres supermercats avui en dia que estan adulterats genèticament moltes vegades. Nosaltres som una entitat ecologista, volem que els coses es facin amb seny i amb la dimensió adequada a l'escala del que estàs fent. No anem a maximitzar els beneficis, anem a maximitzar el benestar de les persones millorant la qualitat dels aliments que fem procurant que siguin bons , sans, etc. Però no només per les persones, sinó també per el mediambient no tirant pesticides a la terra perquè no volem contaminar la terra ni volem perjudicar a ningú. L'horticultura ecològica és buscar equilibris dinàmics dins del propi hort.

-TONI- Tampoc pot ser que amb diners públics es fomentin i es paguin activitats que a la llarga perjudica al mediambient i a les persones. Això ho entén una persona que està dins del món de l'ecologisme i un polític.

Embarcador del Ter

Per què neix?

La voluntat inicial del GDT és desaparèixer el dia que la gent es torni a banyar al riu d'una forma normalitzada i regular. Que el riu tingui una qualitat de l'aigua i de l'entorn suficientment alta com perquè sigui una cosa normal banyar-te al riu, el que passa és que avui en dia sembla una cosa impossible, tot hi que s'ha avançat una mica pel que fa quinze anys enrere. L'embarcador del Ter neix per fer que la gent s'acosti al riu. Al 1996 la zona on ara hi ha l'embarcador i que ara és un punt de trobada inevitable per tots els joves de Manlleu i de totes les edats, sobretot a l'estiu, abans era una zona que més aviat no existia on hi havia una fàbrica tancada en semi-ruïnes. El passeig del Ter s'acabava a Can Molas perquè només eren pilons de terra i quatre arbres i els carrers que hi havia per allà estaven sense asfaltar. Era una zona degradada de Manlleu. El riu també es veia amb mals ulls perquè l'aigua estava contaminada i tenia mala qualitat i el GDT volia que la gent o conegués en primera persona.

Com?

Els primers anys tenia molt de pes la part del lloguer de piragües. Era una novetat a Manlleu, no s'havia fet mai i realment va ser tot un atractiu per la gent d'aquí.

-TONI- De fet l'embarcador va néixer amb les piragües com el seu nom indica. Els socis del GDT van tenir aquesta iniciativa, van comprar dos caiacs i que la gent els pogués llogar per 200 pts l'hora, amb salvavides i rem. Vam començar així i la cosa va anar augmentant als refrescos i l'embarcador va anar tirant endavant gràcies a la iniciativa de la gent que hi havia al darrere.

És un bon lloc per donar a conèixer el GDT?

És un projecte que absorbeix molt molt el capital humà del GDT. Perquè funcioni un projecte així necessites que molta gent hi pensi, estigui treballant hores al peu del canó servint els refrescos, cerveses, llimonetes i atenent les piragües. Són hores d'atenció al públic però també hores de previsió, de coordinació, de contractació, etc. És un projecte molt titànic, és com portar una empresa. Realment és una empresa l'Embarcador perquè es paga fins hi tot l'impost de ???? econòmiques. De vegades provoca aquest debat: val la pena? En traiem prou rendiment a nivell social? La gent

coneix que nosaltres estem allà? Molta gent que passa es pensa que allò és de l'ajuntament i és una cosa que hem anat treballant amb els anys. Ser molt pesats i posar el logotip del GDT als gots, als plafons, darrere l'escenari de les Llunes del Ter, però molta gent no ho veu i no se'n donen compte. Però també indirectament tot aquest missatge que hi ha al darrer et va arribant.

Creus que l'objectiu del principi s'ha complert?

Nosaltres ara mateix creiem que val molt la pena perquè hem complert els objectius que ens havíem plantejat al principi d'acostar la gent al riu. Als estius tothom va a l'embarcador i tothom sap a on és. Una persona de fora de Manlleu arriba i pregunta on és l'Embarcador del Ter i és que tothom sap on és, tothom ha tingut l'experiència amb la barca, ni que sigui al costat del riu prenent una llimoneta. Ara el que volem és potenciar el model de consum conscient, volem incitar el model de territori a través de l'embarcador i volem que els productes que servim tinguin una coherència. Ara servim això: productes artesans, de comerç que just, de proximitat i ecològics. No tots els productes que tenim compleixen els quatre requisits però la majoria en compleixen si més no un o dos. També intentem de que siguin a un preu força assequible i tenim una relació bastant directa amb els proveïdors i els productors d'aquests productes. Dels horts es porta l'amanida, el pa del forner, etc.

Quina repercussió social ha tingut el GDT?

Jo crec que ha estat brutal perquè des del punt inicial del 1996 que es va començar amb les piragües el segon "boom" es va viure amb la primera Fes-te Jove perquè va ser una pedrera de gent jove que volia implicar-se amb el poble i va coincidir amb l'espai de l'embarcador del Ter perquè també hi érem en Xevi Crosas i jo i la gent que estàvem tirant endavant l'assemblea de joves al 2002. A partir de llavors la Fes-te Jove es va anar consolidant fins al que és avui, la part més important per la que fa els joves de Manlleu. Durant aquests anys hi ha anat passant moltes coses a l'Embarcador a nivell social. De denúncia, alguna vegades ens havíem posat a prendre una llimoneta a dintre el riu amb la taula i les cadires i ens havíem fet un a foto per manifestar l'escassetat d'aigua al riu. L'entrega de premis Peix i Espina. El producte aquest del consum conscient també l'hem fet a l'embarcador i durant aquest temps ha

estat un espai de convivència de tots els públics. Els dimarts també es fan cantades de taberna, el biblio-riu amb gent de la biblioteca amb dinàmiques més culturals, el tema de les Llunes del Ter, un referent cultural dels estius a Manlleu. És un punt d'immersió social extraordinària, brutal. Perquè de vegades el manlleuenc anem una mica mancats d'autoestima, de coses que ens identifiquin, en canvi l'embarcador és una de les coses que fa tenir orgullós un poble com Manlleu, és un símbol d'identitat per els ciutadans. La gent d'Osona també coneix l'embarcador. Des del 1996 ha passat molta gent a treballar-hi, a pensar-hi i tots hi ha aportat el seu granet de sorra.

Com s'organitza el GDT?

El Grup de Defensa del Ter és un grup, i per tan implica a més d'una persona, les persones que formen part del grup són els socis. Per organitzar el socis, que en aquests cas són bastants, més de 600 persones, es necessiten una mínims democràtics i de participació. El que diuen els estatuts és que a la pràctica l'òrgan de l'entitat d'última instància és l'assemblea de socis que es fa un cop a l'any i es convoca a tots els socis, tot hi que no venen tots, un 10 o un 15%, o potser un 20%, per debatre les línies estratègiques que s'han de seguir durant aquell any, es revisen els comptes de les activitats de l'any anterior. Això a nivell general. A nivell més pràctic, per decidir qualsevol cosa com que no pots fer reunir els 600 socis cada setmana, i per això durant l'any, l'òrgan que representa als socis és la junta on hi ha els càrrecs elegits per l'assemblea que prenen les decisions i les duen a terme al llarg de l'any. Ara mateix es reuneix cada dos mesos, això ha anat variant al llarg dels anys. Hi participen el president, el vicepresident, el tresorer el secretari i quatre o cinc vocals. Es reuneixen cada dos mesos per posar a la pràctica les coses que es van acordar a l'assemblea. Això a nivell general de funcionament. Llavors, perquè tot això vagi implicant a una mica més de gent, tot i que amb el temps ha anat canviant, però s'ha anat dividint a diferents nivells. Per un cantó s'ha anat dividint a nivell de territori; secció de l'Alt Ter (Ripollès), la del Lluçanès, la d'Osona i la del Baix Ter. Aquests accions al llarg del temps han estat més o menys actives i ara mateix la que ho està més és la d'Osona i la del Ripollès. La resta estan bastant "al congelador". També funcionem per comissions o campanyes concretes, és a dir, s'ha de muntar una caminada, la comissió de les fonts o la dels camins, doncs a cada una d'aquests comissions hi ha

diferents socis implicats que en formen part. Moltes vegades, els socis que estan a una comissió ja formen part d'una secció o de la junta mateixa. També costa molt arribar al socis, no participen i bé, els que estem implicats ho tirem endavant i moltes vegades hem acabat fent més feina de la que ens tocava a nivell voluntari i estem a masses comissions. Realment és impressionant la feina que fa el GDT. Ara mateix hi ha obertes les comissions dels camins, de les fonts que va fer el recull de les analítiques cada any, les energies, la campanya "*per una plana viva*" que és pel tema del territori a Osona, etc. Ajudant amb tot això tenim dos treballadors al Grup de Defensa del Ter que es mantenen amb uns sous a mitja jornada que procedeix dels socis. Nosaltres no ens devem a cap subvenció pública que ens lligui de mans i peus a l'hora de criticar o denunciar coses que nosaltres creiem que perjudiquen al mediambient. Al tema del camins, però, si que tenim ajuts però és perquè estem contractats per mantenir el camí, però no hi ha una condició política, és un contracte com podia haver fet a una altra empresa per dur a terme un servei. Ara mateix es fa una junta ampliada i una junta ordinària. L'ampliada hi ha més representació, no només el president, el vicepresident, el tresorer sinó que hi ha com a mínim un representant de cada secció del territori. Tot i que ningú t'obliga a ser-hi i a vegades convoquem i no venen tots, o no pots ser-hi.

-TONI- Però hi ha coses que no es pot esperar i llavors hi ha la reunió del dilluns en que es reuneix un grup de set o deu persones que decideixen sobre el dia a dia, no de l'entitat en si sinó del que està passant en aquell moment. A una assemblea que es farà ara no es poden decidir coses que es faran al juny de l'any que ve sinó que ha de ser la junta la que demana als socis que es faci això. Es debat molt. A l'assemblea de l'any passat es vam marcar directius amb projectes concrets en quatre línies que seguia el GDT que es van veure importants. Aquest any en principi no es marcaran quatre temes sinó que es marcarà el punt de referència o el camí a seguir del GDT, perquè el Grup de defensa del Ter, ja ho diu el propi nom, però ara ha sortit del riu. És una mica com la vida, que va començar a l'aigua i després va sortir, doncs el GDT ha anat fent això. Continua amb coses de riu però a vegades es desorienta una mica i cal tenir una línia ben clara.

12.2.6. Jesús Soler

President del GDT

Com veus el futur del GDT?

El Grup de Defensa del Ter és, hores d'ara, una de les entitats de caire ecologista de referència al nostre país. Més de vint anys de trajectòria i de compromís amb el riu, el territori i la seva gent, han propiciat l'obertura d'un ampli ventall d'objectius i de camps d'actuació, en els quals s'han assolit un bon nombre d'èxits ben importants i de gran transcendència.

La feina, però, no és acabada, ni de bon tros. Certament no ha fet sinó començar.

De manera incomprensible, el nostre món avança, a velocitat progressivament accelerada, cap al col·lapse ecològic, i consegüentment, econòmic i social; empès per un sistema econòmicofinancer basat en la cobdícia, la rapinya i el malbaratament.

En aquest context d'irracionalitat i egoisme, resulta evident la apressant necessitat de moviments i entitats que es puguin oposar a aquesta lamentable situació, la veu de la racionalitat i del seny, les propostes intel·ligents que permetin aturar tanta disbauxa i avançar pel camí de l'autèntica sostenibilitat, on l'objectiu no sigui el diner, sinó la felicitat i el benestar de les persones i l'equilibri i la conservació de l'entorn natural on tots hem de viure.

El futur del GDT, doncs, és ben obert. Tenim molta més feina de la que podem fer. Però som necessaris, estrictament necessaris.

Allò que ens cal amb més urgència és cercar i trobar la complicitat i la col·laboració del major nombre possible de persones que hagin entès que el futur és encara a les nostres mans i que cal arremangar-se i posar-se a treballar. Al GDT tenim feina per tots. És gratificant, divertit, útil i necessari.

12.3.- ACUDITS SOBRE EL GDT

12.4.- DOCUMENTS DEL GDT

POUS I FONTS CONTAMINATS

Hi ha coses que de tan senzilles semblen absurdes i és que hem après a acceptar, com a normal, allò que fa poc temps ens hauria semblat impossible.

El tema que ens ocupa n'és exemple:

Aquesta és la comarca d'on prenem la vida més immediata. Des d'un cim li podem veure el principi i la fi. Un cantó i l'altre, sense massa esforç.

Qualsevol sap que si n'hi ha massa, es vessa. I aquí, de purins, n'hi ha dues vegades massa. La terra i el bestiar, junts i en equilibri. Prou sap el pagès quina proporció és l'òptima per assegurar-se la collita, any rera any, sense cremar les terres. Però els mercats internacionals prioritzen les seves variables al marge dels equilibris antics: Intensificació i Maximització.

Resultat: més d'un milió de porcs, gairebé tots a les ordres de cinc industrials del pinso i/o de l'embotit, condemnats a cagar febrilment, han convertit la comarca en una immensa palangana. Un orinal gegantí que delata en cada font que perdem i en cada pou que s'abandona, la pèrdua contínua d'un producte en vies d'extinció: **L'AIGUA.**

D'aquesta manera avui ens trobem que els pous de la major part de les cases de pagès d'Osona es troben molt per sobre dels màxims que aconsella l'Organització Mundial de la Salut. Molts han quedat inservibles i han hagut de ser abandonats, pous municipals, d'empreses i de particulars.

I a més ens preguntem, que se n'ha fet de la Font de la Parra (L'Esquirol), de la Font dels Ocells (Torelló), de la Font de la Mare de Déu (Manlleu), de la Font dels Molins (Roda de Ter), de la Font de la Sala (Sant Hipòlit de Voltregà), de la Font de la Talaia (Vic), de la Font de la Ricardera (Folgueroles), etc. i de tots els dolls d'aigua que mil·lenàriament han regat les nostres terres???

Perdre una font és perdre la dignitat. Com a gestors d'una terra que hem heretat cal que, urgentment, canviem la nostra manera de relacionar-nos amb la natura.

Però més enllà de consideracions romàntiques i/o estètiques avui estem immersos en un greu problema de salut pública, que segons els experts, és de conseqüències imprevisibles.

Mentrestant solucions només s'apunten en la direcció de la tècnica i el pedàs, sense posar mai en qüestió, el creixement desproporcionat o la recuperació d'un equilibri lògic.

Davant d'aquesta irracionalitat malaltissa demanem:

- 1a -paralització immediata de les noves granges en construcció, així com l'ampliació o rehabilitació d'antigues, de forma que suposin un increment en el nombre de caps.
- 2a -instem als responsables municipals i comarcals a vetllar per la salut del territori i sobretot la de les persones.
- 3a -exigim del govern de la Generalitat una legislació que permeti aturar aquest procés de degradació, i que assegurui un model de pagesia basat en l'equilibri i la visió de futur.

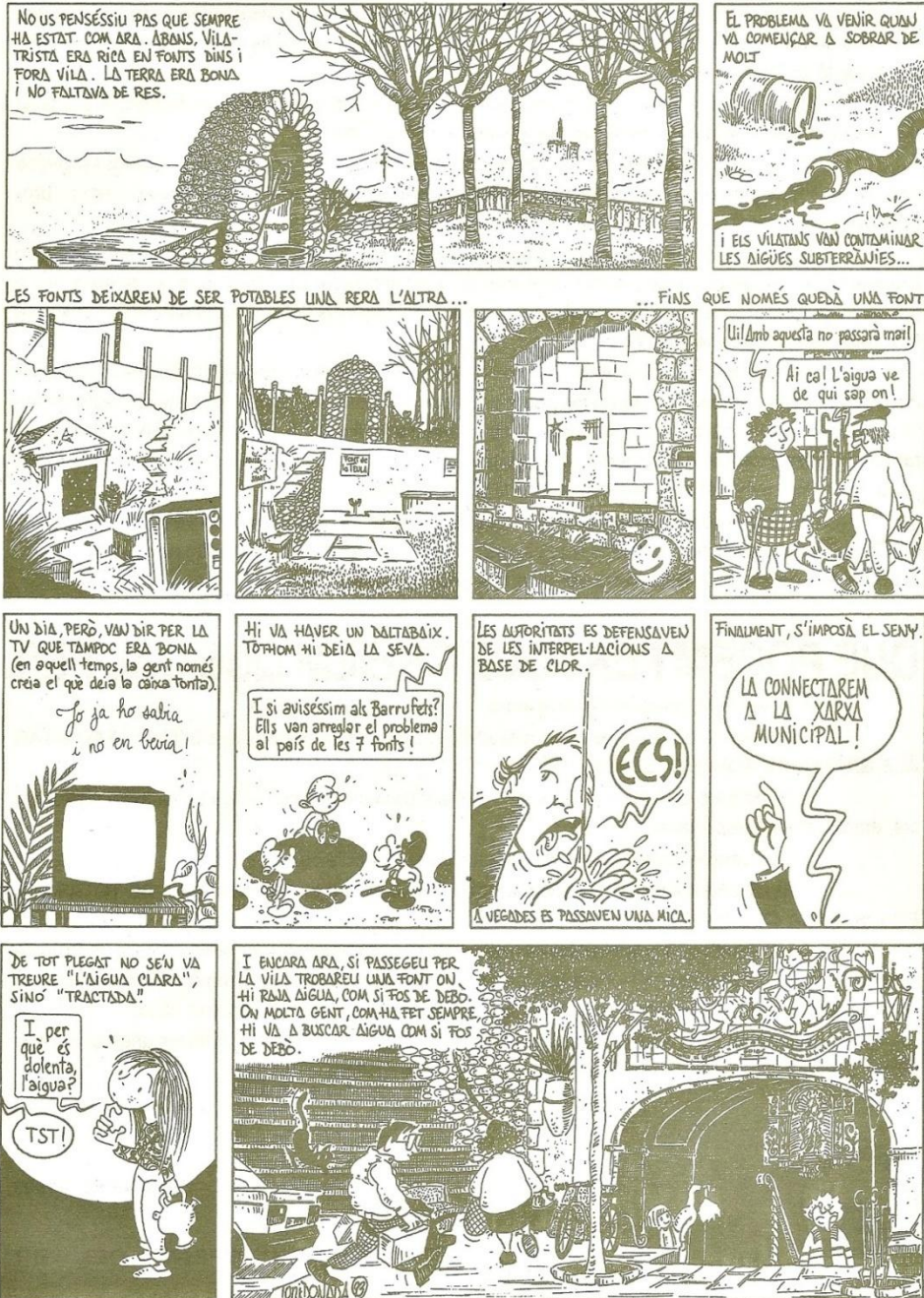
GRUP DE DEFENSA DEL TER

P.D. Si creus que aquesta situació és intolerable i indignant, col·labora, participa i fes-te soci, ARA MATEIX, del GDT.

LES LLEGENDES DE VILATRISTA

L'ÚLTIMA FONT

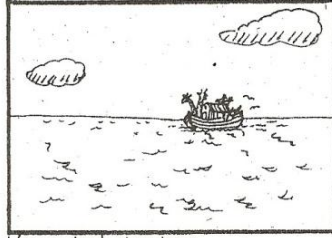

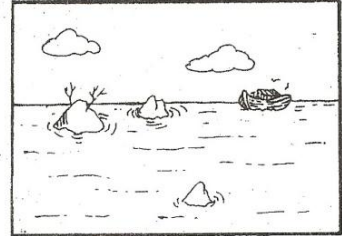
AMB GAS O SENSE?

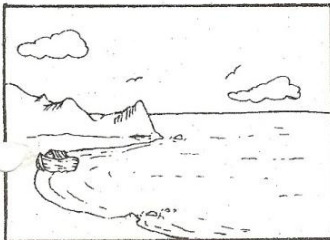
En temps de Noe tot anava molt be'

L'aigua tant abundava que de terra ni se'n trobava

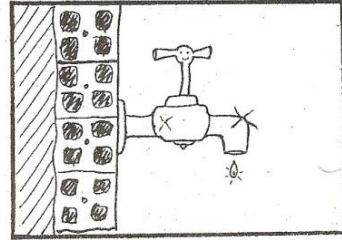
Més endavant l'aigua va anar baixant

La terra es va eixugar i el mar es va calmar.

La gent eren felisos i menjaven molts pastissos

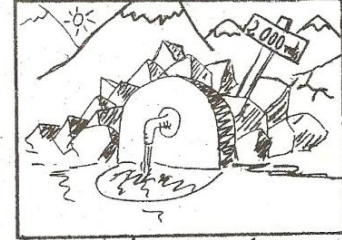
Però amb l'invenció de l'aixeta va canviar la papereta

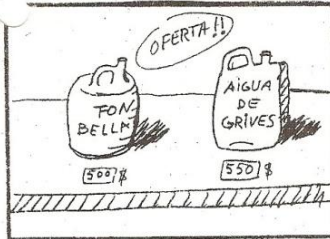
Tanta aigua es va gastar que en va començar a faltar.

I la poca que quedava a ningú li agradava

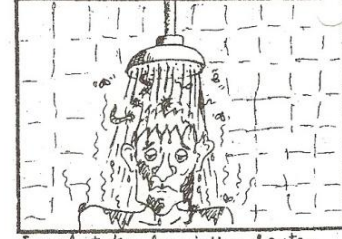
Avui per trobar aigua bona s'ha de caminar una estona

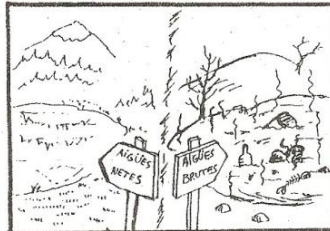
I si no vols caminar l'hauràs d'anar a comprar

Tot això és una conya i ems hauria de fer vergonya.

I amb totes les aigües brutes les haurem de passar canutes.

Per això avui us demanem que mireu cap on anem

Que d'emmerdar i embrutar hauríem de començar a plegar

ENGANXA'T A LA DEFENSA DEL TER

(Ens trobem els dissabtes a quarts de sis a can Puget, Manlleu)

Després de quatre anys buscant opcions per reduir-ne l'excés, diumenge es va inaugurar la primera de les dues plantes d'eliminació de purins d'Osona, a les Masies de Voltregà. La inversió ha costat

2.000 milions i servirà per desbloquejar el sector, segons Jordi Pujol. A Masies hi portaran residus 109 ramaders, i s'hi podran tractar de 150.000 a 200.000 tones anuals, el 20% del total d'excedent.

Pujol diu que les plantes de purins evitaran que el sector es bloquegi

GERARD LÓPEZ

Les Masies de Voltregà Diumenge es va inaugurar, a les Masies de Voltregà, la primera de les dues plantes de tractament de purins de la comarca d'Osona. El president de la Generalitat, Jordi Pujol, que va presidir l'acte, va destacar que la planta és un pas important per evitar que en el termini de cinc anys el sector porci a la comarca "quedi bloquejat". Les instal·lacions, situades a la finca de les Basses, preveuen poder tractar unes 150.000 tones de purí a l'any, aproximadament un 20% de les més 800.000 tones d'excedent que es calcula que hi ha a Osona.

Davant d'una àmplia representació de ramaders i polítics osonencs, Pujol va justificar la implicació del sector privat en aquest projecte, en què l'empresa basca Guascor hi ha destinat 2.000 milions i preveu recuperar la inversió sobretot amb la venda d'energia elèctrica generada en el procés d'eliminació dels residus. El president va deixar clar que d'aquesta iniciativa, qui se n'ha de felicitar "és el que té truges a casa, perquè si no, d'aquí a pocs anys les hauria de treure".

El president de Guascor, Juan Luis Arregui, va deixar clar que si bé la inversió prové del sector privat i l'empresa hi té un afany de lluita, "nosaltres no som uns especuladors", sinó uns empresaris que tenen l'obligació de "passar comptes i com a executius, i fer que les empreses guanyin diners". Arregui va destacar la sensibili-

Jordi Pujol amb Ramon Vall i Antoni Ballús, del GDT, que va donar una planta al president

tat dels ramaders —ja fa dos anys que han signat contractes per portar purins, abans de veure cap resultat— i l'administració per cercar solucions.

El gruix del benefici s'obtindrà a través de la venda d'electricitat que sorgeix del procés de cogeneració. La planta té una capacitat per a generar fins a 15.000 kilovats per hora, que es vendran a la companyia elèctrica Enher, i també al consum de les pròpies instal·lacions. Es calcula que els ingressos per la venda d'electricitat seran molt superiors —de l'ordre d'entre quatre i cinc vegades més— que els generats pels preus de recepció dels purins o la venda del compost sortint.

Pujol renya el GDT per exagerat

G.L.

Les Masies de Voltregà Durant la inauguració de la planta, membres del Grup de Defensa del Ter (GDT) van donar al president Jordi Pujol una torratxa amb una planta, com a mesura "divertida" per mostrar el seu desacord amb el projecte. Pujol, que els va rebre en estricta privacitat i de manera molt fugaça, els va contestar que la seva posició és exagerada i catastrofista. El president els va recordar que altres projectes que inicialment van tenir

molta oposició, com el transvasament d'aigua de l'Ebre, a la llarga han estat molt beneficiosos. El president del GDT, Toni Ballús, ha explicat a EL 9 NOU que la planta que regalaven a Pujol "és més sostenible que la que avui s'inaugura aquí". Segons Ballús, "les solucions globals dels purins passen per altres mesures que no exclouen aquestes plantes, però no es pot donar aquesta opció com a solució global". Els membres del GDT van entregar a Pujol una carta on lamenten l'estat en què estan quedant les aigües subterrànies.

La planta no és la gran solució

G.L.

Les Masies de Voltregà Tot i la importància de les plantes de tractament de purins, tant els ramaders, com el Consell Comarcal com la resta de sectors implicats saben que aquesta no és la gran solució al problema de l'excés de residus a la comarca. En el cas que les dues plantes arribin al màxim del seu rendiment, fins a 400.000 tones anuals, la xifra suposa la meitat, a molt estirar del total de residus que es generen per any, que segons alguns estudis, arriba a les 800.000 tones. Altres mesures per evitar l'impacte ambiental és el Pla Integral de Gestió de Purins d'àmbit comarcal, que estudia una redistribució dels residus des de les terres més saturades a les que poden admetre més purins.

A la planta del Voltreganès estan assegurats 150.000 metres cúbics anuals, amb contractes a 109 ramaders dels voltants. Més endavant, a mesura que es vagi comprovant la capacitat real de la instal·lació, des del Consell Comarcal preveuen poder ampliar el nombre de contractes a més ramaders fins arribar a les 200.000 tones. Des de l'ens comarcal, asseguren que tan aquesta planta com la del Cabrerès, amb la mateixa capacitat i característiques, "tenen assegurat el subministrament de purí". La planta donarà feina a 15 operaris, que s'han buscat preferentment al municipi de Masies de Voltregà.

El transport de purins, que serà unitari per a tots els ramaders, serà de 245 pesetes més IVA per metre cúbic, mentre que admetre'l a la planta costarà 200 pesetes més, IVA a part.

La cultura del no

VJORDI PUJOL

Veig que darrerament s'expressen algunes queixes sobre la cultura del no. Què és la cultura del no? Les persones que així es queixen solen entendre per cultura del no una tendència cada cop més estesa a oposar-se a projectes i iniciatives que ells consideren d'interès general, però que topen amb l'oposició molt radical de tota mena de representants de la societat civil o d'institucions polítiques. L'oposició d'ajuntaments, de sindicats, de sectors empresarials, de partits polítics, etc. I d'associacions de tota mena (de veïns, d'usuaris, de pares d'escoles, d'aficionats al que sigui, de gent d'edats diverses, de caràcter cultural, benèfic o esportiu, de defensa ecològica, etc.). I també –simplement però poderosament– de grups informals a través de tantes i tantes plataformes. Tot això, molt sovint potenciat per la demagogia política, sindical o mediàtica.

Aquesta cultura del no, que ha arribat a ser molt potent a casa nostra, ha esdevingut una amenaça per al progrés del nostre país. Des d'un punt de vista econòmic i també social.

Aquesta cultura del no s'oposa que es facin polígons industrials o obstruïtza noves fàbriques fins que els seus promotors les instal·len a l'Aragó o a Eslòvaquia. S'oposa al traçat de qualsevol carretera (per exemple, va retardar set anys l'acabament de la Nacional II). Ha retardat durant anys la tercera pista del Prat i al final n'ha perjudicat la localització. Fa impossible que es faci el quart cinturó del Vallès, que és una absoluta necessitat. Posa traves al fet que en una escala de veïns hi hagi un parell de pisos per a gent gran. I més encara a fer centres per a discapacitats.

S'oposa sistemàticament als abocadors, per ben dissenyats que estiguin. S'oposa a la creació de centres de tractament de drogodependències. Munta protestes que van des de plataformes ciutadanes fins a iniciatives parlamentàries contra les línies elèctriques, les centrals de cicle combinat i els parcs eòlics. Retarda el traçat del TGV. Obstruïtza obres de regadius. Etcètera.

Val a dir que poder dir que no, que poder-se oposar amb força a projectes de l'administració o també privats és alhora una garantia i una exigència de democràcia. I fer-ho a través del Parlament, o de la premsa, o de la mobilització ciutadana. I val a dir també que gràcies a això s'han evitat molts abusos de poder i moltes injustícies. És un dret fonamental. És intrínsec en l'exercici de la democràcia. Però, com tots els drets, ha de ser exercit amb bon criteri, i sense fer-ne arma demagògica, i amb sentit de l'interès general. És a dir, és evident que no es pot fer un

abocador sense garanties ni un parc eòlic a dalt de Montserrat o del Montant, ni posar una granja de porcs enmig d'una urbanització, o fer passar un metro elevat per sobre de la Gran Via. Ni altres coses evidents.

Sovint aquestes campanyes es basen en falsedats absolutes: que l'aigua de l'Ebre que ara beu Tarragona produiria leucèmia, que les centrals de cicle combinat –i fins i tot les antenes– produeixen càncer, que la presó de Quatre Camins provocaria un augment dels robatoris a Granollers, etc. Dit per segons qui –molt mal informat o que defensa interessos particulars–, s'entén. És criticable, de vegades molt criticable, però s'entén. Dit per gent que té el deure de saber de què va el tema i que hauria de ser sensible a l'interès general, és altament criticable. Arriba de vegades a ser deshonest. Però la protesta sistemàtica i sovint

“Aquesta cultura del no, que ha arribat a ser molt potent a casa nostra, ha esdevingut una amenaça per al progrés del nostre país. Des d'un punt de vista econòmic i també social”

amb arguments absolutament falsos –és a dir, la cultura del no– va contra el progrés, va contra el benestar de la majoria i va contra un concepte de la societat basat en el bé comú. És a dir, la cultura del no és reaccionària. Sovint la cultura del no es disfressa de progressista, de solidària i d'equi-

tativa. I de vegades ho és. Però altres vegades –bastant sovint– és interessada i egoista. És reaccionària. Anar contra l'interès general i el progrés és ser reaccionari.

És fàcil d'entendre que personalment, després de 23 anys d'exercici de govern, conec bastant bé com funciona la cultura del no. M'hi he topat moltes vegades. Per això celebro que ara ho denunciïn persones que no fa gaire la practicaven i l'estimulaven. Creient, suposo, que era una arma eficaç de destrucció política de l'adversari. I potser sí que li feien mal. Però sobretot feien mal al país. El perjudicaven. I potser no s'adonaven que aquesta és una mala herba que després costa molt d'arrencar. Que és un bumerang. Que tard o d'hora actua contra els que l'han fabricada i utilitzada.

JORDI PUJOL I SOLÉ, EXPRESIDENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

